

YENİ ÇAĞ

- **Mihail Suslof:** Leninizm ve zamanımız
- **Cek Vodis:** Lenin'in yönetmenliğinde çağdaş komünist hareketinin doğuşu
- **Raymon Güyo:** İleri demokrasi ve sosyalist Fransa için
- **Lonhino Besera:** Oportünizmin kökenleri
- **P. Jilin:** Sovyet komutanları anlatıyor

6 (60)
Haziran
1969

B A R I Ş V E S O S Y A L I Z M P R O B L E M L E R İ

Bu sayıdaki imzaların kimlikleri:

Mihail Suslof

Sovyetler Birliği Komünist Partisi
Politbüro üyesi ve Merkez Komitesi Sekreteri

Raymon Güyo

Fransız Komünist Partisi Politbüro üyesi

Cek Vodiş

İngiltere Komünist Partisi
Yürütme Komitesi Politbüro üyesi

Lonhino Besera

Honduraslı Marksizm-Leninizm öğretisi bilgini

P. Jilin

SSCB Bilimler Akademisi muhabir üyesi,
askeri tarihçi

Leninizm ve zamanımız

Mihail Suslof

İnsanlık tarihinde, bütün memleketler ve bütün halklar tarafından kutlanan önemli günler vardır. Dâhi düşünür, bilimsel komünizm teorisyeni, ateşli devrimci, Sovyet halkının, uluslararası işçi sınıfının ve yeryüzündeki bütün emekçilerin yüce önderi Vladimir İliç Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümünün kutlanacağı 22 Nisan 1970 günü de bu tarihsel günlerden biridir.

V. İ. Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümü, Leninizm fikirlerinin bütün dünyaya geniş ölçüde yayıldığı bir zamanda kutlanmaktadır. İnsanlığın hayatında yeni bir devir açan Ekim Devrimi başta olmak üzere, kapitalizmden sosyalizme ve komünizme geçiş gibi yirminci yüzyılın en önemli devrim olayları, Lenin'in adına, fikirlerine, eylemlerine kopmaz bağlarla bağlıdır. İnsanlara yeni bir hayatın, gerçek özgürlüğün, sosyal adaletin, barışın ve genel refahın yollarını gösteren Lenin, dünya tarihinin bu olağanüstü döneminde olanca ulululuğu ile yükselmektedir.

Lenin'in ömrü ancak 54 yıl sürdü. Fakat devce çalışmalarla, fedakârca savaşlarla dolu bir ömürdü bu. İnsanların hayrına adanmıştı. Lenin'in fikir ve eylemleri daima emekçilerin menfaatlerine yönelmişti. Lenin, eşsiz kabiliyetini, bütün kuvvetlerini emekçilerin mutluluğu ve insanlığın ilerlemesi uğrunda savaşa adanmış için, adı, fikirleri ve eylemleri ebediyen yaşayacaktır.

1. Leninizm, yeni tarihsel koşullar içinde Marksizmin devamı ve gelişmesidir

V.

F. Engels'in adlariyle sıkı sıkıya bağlıdır. Marksizm Lenin'in kişiliğinde en seçkin savaşçısını buldu. O, en bilgili, en çetin ve en ardıcıl Marksistti, Marks'ın öğretisinin en yüce devamcısıydı. Marksizmin, biricik doğru devrimci teori, tüm tarih, ekonomi ve felsefe bilimlerinin en yüksek gelişmesi olduğunu anlayan Lenin, Marks ile Engels'in bilimsel sosyalizme dair fikirlerini hararetle propaganda ediyordu. İşçi sınıfının haklı dâvâsında zafere ulaşması için kendisine gerekli bilgiyi ancak Marksizmin sağlamakta olduğunu herkesten iyi anlamıştı. «İşçiler bilgisiz kaldıkça güçsüzdürler, bilgili olunca kuvvettirler» diyen Lenin, işçi sınıfının, yürüttüğü savaşın amaçları, ödevleri ve örgütlenmesiyle ilgili temel fikirleri, uluslararası işçi sınıfının tüm tecrübesini genelleştirip kapsayan Marksizmden olabileceğini sık sık belirtiyordu.

Marks ve Engels'in ölümünden sonra, başta II. Enternasyonalin önderleri olmak üzere, kendilerini Marksist sayan birçok toplum faaliyetçileri, proletaryanın bu yüce öğretisini şu veya bu şekilde çığından çıkarırken, Marksizmin en önemli unsurlarını – devrimci özünü, kapitalist düzenin devrilmesi ve yeni, sosyalist düzenin kurulması ile ilgili bilime dayanan çağırısını – yoketme denemelerinde bulunurken, Marksizm bayrağını yükselten Lenin olmuştur. Bütün oportünistler, devrim savaşından vazgeçtiklerini, burjuvaziye teslim olduklarını, emekçilerin temel menfaatlerine ihanet ettiklerini gizlemek için Marksizmi paravan olarak kullanıyor, bol bol Marksist lâf ebeliği yapıyorlardı. Lenin kesin olarak Marksizmi savunduğunu açıklamış ve bu öğretiyi her çeşit oportünistin yozlaştırma ve saldırı denemelerinden koruyarak, devrimci Marksizm bayrağını yükseltmişti.

Bilimsel komünizmin kurucusu ve uluslararası proletaryanın öğretmeni ve önderleri K. Marks ve F. Engels'in ölümünden sonra, dünya çapındaki toplumsal gelişmelerde önemli olaylar meydana geldi. Uluslararası proletaryanın devrim hareketi yeni tecrübelerle zenginleşirken, doğal bilimlerde ileri doğru büyük adımlar atıldı. Bütün bunlar bilimsel incelemelere girişilmesini, tamamiyle objektif araştırmalar yoluyla teorik genelleştirmeler yapılmasını gerektiriyordu. Marksizmi devam ettirmek, yeni tarihsel koşullar içinde ve yaratıcı bir şekilde geliştirmek gibi son derece güç ve aynı zamanda yüce görevi yerine getirmek V. I. Lenine nasip oldu.

V.

objektif maddi hayatın gelişmesine bağlayan ve bunların doğruluklarını toplumsal – tarihsel uygulamalarla ispat eden Marksizmin biricik devrimci teori olarak taşıdığı önemi çok yönlü olarak ortaya koydu. V. eserlerinde ve pratik eylemlerinde, Marksizmin bütün temel unsurları-fel-

sefe, ekonomi politik, bilimsel komünizm, işçi sınıfının devrimci savaşının strateji ve taktiği-devam ettirildi, geliştirildi ve konkreleştirildi.

Lenin «masa başı» bilgini değildi. Marksizm teorisini proletaryanın sınıf savaşları süreci içinde geliştiriyor, devrimci eylemin kılavuzu sayıyor ve çeşit çeşit yozlaştırma, sahteleştirme ve değiştirme çabalarına karşı savunuyordu. Lenin'in ve kurduğu Komünist Partisinin, devrim hareketinin Marksist yolu ve karakteri uğrunda, hareketin içinde yer almış birçok hasımlara karşı aralıksız bir savaş yürütmeleri gerekiyordu. Lenin ve Partisinin, narodnikler, «legol Marksistler», «ekonomistler», menşevikler, eserler, anarşistler, sağcı oportünistler, ulusalcı eğilimliler, uluslararası politika sahnesinde çeşitli akım ve görüşleri temsil eden revizyonistler ve benzerleri gibi, devrimci Marksizmin fikri ve politik düşmanlarına karşı, Marksizm teorisi prensiplerini korumak için aralıksız olarak çetin bir savaş yürütmeleri gerekiyordu. Sözde eskimiş Marksizmi «yenileştirmek», «modernleştirmek» bahanesiyle harekete geçen, aslında ise Marksizmi burjuva hayat tarzına uydurmaya, sınıf görüşüne yabancı ideolojilerle sulandırmaya, devrimci savaşı özünden yoksun etmeye çalışan uluslararası revizyonizm, bütün diğerlerinden daha inatçı ve tehlikeliydi. Revizyonizmin maskesini sıyıran Lenin şunları yazmıştı: «Marksizmi ekonomi politik alanında olduğu gibi, taktik sorunlarında, genellikle felsefede, gneseolojide veya sosyolojide gitgide daha ustalıkla yozlaştırmak, Marksizm adı altında anti-materyalist öğretilerini yaymak zamanımızda revizyonizmin karakteristik özelliğidir.»

Marksizm felsefesinin revizyonistler tarafından yeni-kontçılık, pozitivism, pragmatizm, mahizm v.s. gibi gerici öğretilerle değiştirilmesine karşı koyan Lenin, diyalektik ve tarihsel materyalizmin bütün temel sorunlarını derinleştirmiş ve geliştirmiştir. Marks ve Engelsin materyalist bilgi teorisini geliştiren Lenin, bunun, aslında yankı teorisi olduğunu belirterek, insanlardaki duyu ve kavramların, dış maddi âlemdeki imajların, onların düşünce ve bilinçlerindeki yankıları olduğunu ispat etmiştir. Lenin'in yankı teorisi, bilginin bilimsel yoldan aydınlatılmasını sağlamakta, felsefedeki çeşitli gerici öğretilerin, bâtıl itikatların, cahilliğin ve mistisizmin yolunu kapamaktadır. Lenin, objektif gerçeği tanıma yeteneğine sahip olan insan zekâsının muazzam gücünü keşfetmiş ve bilginin doğruluğunu anlamak için biricik güvenilir kıstasın uyguloma olduğunu ispat etmiştir. Zekânın gücü, başarıları ve önünde açılmış bulunan perspektifler hakkında iyimserlik dolu şu satırları yazmıştır: «İnsan aklı, doğada birçok şeyler keşfetmiştir ve daha birçok şeyler keşfederek, doğa üzerindeki egemenliğini artıracaktır...»

V. İ. Lenin «Materyalizm ve empiriokritisizm» adlı klâsik eserinde, fiziğin daha önceden ortaya koyduğu prensip ve kavramları temelinden yıkarak fizikte bunalıma yol açan, diyalektik materyalizmin doğruluğunu ispat eden doğa biliminin en yeni keşiflerini felsefi bakımdan esaslandırmıştır. Lenin, meydana gelen bunalımdan kurtulmak için, fiziğin, gelişi-güzel,

bilinç dışı eski metafizik-materyalizminden sıyrılarak, dünyayı en iyi izah eden ve dünyadaki süreçleri en doğru şekilde yorumlayan diyalektik materyalizme geçilmesi lâzım geldiğini önemle belirtmiştir. Doğa bilimi ile uğraşan birçok ilerici bilgin bu yolu tuttu ve maddenin hareketinin son derecede çeşitli şekilleri ve bunları tanıtan sayısız metotlar hakkında bilgiler veren diyalektik materyalizm mevzilerine geçti.

Diyalektik metoda büyük bir önem veren ve diyalektik materyalizmin Marksizmin ruhu olduğunu belirten Lenin, diyalektiğin özünü keşfederek, bunun aslını, yeninin eskiyi değiştirmesi sürecinde maddenin kendiliğinden gelişmesinin anahtarını sağlayan birlik ve çelişkiler arasındaki savaş kanununu teşkil ettiğini ispat etti. Lenin, Marksist diyalektik metodun eleştiricilik ve devrimciliğini daima belirtti, ileriye, geleceği, eskinin yeni ile değiştirilmesi yolunu gösterenlerin de bunlar olduğunu ortaya koydu. Marksist felsefi materyalizmin ve diyalektik metodun uygulanması sayesinde eskinin geçici karakteri açıkça görülmekte, kapitalist düzenin insanlığın ihtiyaçlarına cevap vermediği anlaşılmakta, yeni, daha gelişmiş bir düzenle değiştirilmesi şartlarının olgunlaştığı sonucu inkâr edilemez bir tarzda ortaya çıkmaktadır.

Toplumsal gelişmenin objektif gidişi, kapitalizmin yeni bir düzenle, komünist düzenle değiştirilmesini isteyen ve tarihsel bakımdan gerekli bu değişmeyi yapmakla görevli en devrimci sınıf olan proletaryanın ve bütün emekçilerin emellerine tamamiyle uygundur. Lenin'in esaslandırıp geliştirdiği ideoloji ve politikayı parti görüşüne dayandırma prensibi, en ilerici sınıf olan işçi sınıfının saflarında bilinçli olarak yer almaya davet etmektedir, çünkü bu sınıfın devrimci görüşleri ve emelleri hepsinden daha objektif, doğru ve âdildir.

Marks ve Engels'in bilimsel teorisini kılavuz edinen Lenin, emperyalizmin özelliklerini ayrıntılarıyla ortaya koyarak, emperyalist aşamada kapitalizmin, ekonomik ve politik çelişkilerin son derece keskinleştiği bir devreye girdiği, bunların emperyalist harplere yol açtığı, her bakımdan en aşırı gericiğe yer verdiği, emekçilerin sömürülmesinin son derecede arttığı ve ulusal baskının fazlaştığı bir devre olduğu görüşünü formüle etti.

Lenin'in çağdaş kapitalizmi inceliyerek ortaya çıkardığı en önemli sonuç, emperyalizmin en derin çelişki ve kusurlarının önüne geçilmez olduğuna, emperyalizm aşamasındaki kapitalizmin can çekmekte, ölmekte bulunduğu ve toplumu doğrudan doğruya sosyalizme götürdüğüne dair görüştür. Emperyalizmin yok edilmesi, sosyalizmle değiştirilmesi gereği sorununu gündeme koyan toplumsal-tarihsel gelişmedir. Lenin «Emperyalist kapitalizm devri, olgunlaşan ve olgunlaşmanın ötesine geçen, iflâsın eşliğine varan, yerini sosyalizme bırakacak derecede olgunlaşan kapitalizm devridir» demektedir.

Kapitalizmin emperyalizm devrindeki yeni gelişme kanunlarının, tekelti kapitalizmden önceki devreye kıyasla «çok daha şiddetli, sıçrayıcı, felâ-

ketlere ve anlaşmazlıklara yol açıcı» olduğunu meydana çıkaran V. İ. Lenin, sosyalizmin başlangıçta birkaç ülkede, hattâ bir tek ülkede zafere ulaşabileceği sonucuna varmakta ve şunu belirtmektedir: «... sosyalizm aynı zamanda bütün ülkelerde zafere ulaşamaz. Başlangıçta bir veya birkaç memlekette zafere erişecektir, diğer ülkeler ise belirli bir devre içinde burjuva düzeninde veya burjuva öncesi düzende kalacaklardır». Rusya'daki Büyük Ekimbr Devrimi, Lenin'in, daha önce Marksist çevrelere hâkim olan, sosyalizmin aynı zamanda birçok gelişmiş ülkede birden zafere ulaşacağı hakkındaki görüşten kökten farklı olan bu görüşünü tamamiyle ve baştanbaşa doğrulamıştır.

Sosyalizmin bir tek ülkede üstün gelebileceğine dair Leninci öğreti Marksizmin gelişmesi sırasında ortaya atılan yeni bir buluştu. Bu buluş, işçi sınıfına, sosyalist devrimin uzak bir geleceğe değil, pek yakın günlere ait bir sorun olduğunu anlatmış, gerekli objektif ve subjektif koşullar ortaya çıkar çıkmaz, işçi sınıfının her kapitalist ülkede devlet egemenliğini ele almak için seferber olmasını sağlamıştır. Bilindiği üzere, böyle bir olanak, herşeyden önce dünya kapitalist sisteminin en zayıf halkası olduğu ve işçi sınıfının sosyalist devrimi gerçekleştirmeye en hazırlıklı bulunduğu anlaşılan Rusya'da ortaya çıktı ve ondan başariyle faydalanıldı.

Bilimin en yüksek düzeyine erişmiş olan V. İ. Lenin, esas ödevinin, dünyayı izah etmek değil, değiştirmek olduğuna inanmış düşünürlerden biriydi. Proletaryanın gerçek önderi olması dolayısıyla sınıfların yaşama ve savaşlarını derinliğine izliyordu, emekçi yığınıyla sıkı ve kopmaz bağlar kurmuştu. Proletaryayı zafere götürecek devrim strateji ve taktiklerini dikkatle hazırlıyor ve işçilerin kapitalizme karşı devrim savaşlarını doğrudan doğruya yönetiyordu. Lenin'in bütün eserlerinde Marksist ruh; daima yaşayan, gelişen, prensiplere bağlı olan, fakat basmakalıpçılığı ve dogmaları kabul etmeyen, her zaman gerçek tarihsel koşullara dayanan bir öğreti şeklinde belirmektedir.

Lenin, işçi sınıfının zaferi için hazırlıklar yaparken, sosyalizm uğrunda savaşın koşul, yol ve araçlarını bilimsel temellere dayandırıyor.

Marks ve Engels'in fikirlerini yaratıcı bir şekilde geliştirirken, onlar tarafından kurulan Komünistler Birliği ile Uluslararası İşçi Derneğinin tecrübelerini de gözönünde bulunduran V. İ. Lenin, yeni tipten devrimci partiye dair ahenkli bir öğreti yaratmıştı. İşçi sınıfının öncü müfrezesi, proletaryanın yönetici örgütü ve esas silâhı olan parti olmadıkça, işçi sınıfı, sermayenin egemenliğini yokedemez, politik iktidarı ele alamaz ve sosyalizmi kuramaz. Lenin sadece işçi sınıfının devrimci partisinin öğretisini yaratmakla kalmadı, böyle bir partiyi, Sovyetler Birliği Komünist Partisini, kurdu ve eğitti.

Lenin «Proletaryanın, egemenlik uğrunda savaşında örgütten başka silâhı yoktur» görüşünü özellikle belirtiyordu. İşçi sınıfı, karşısında hiçbir sınıf düşmanının dayanamayacağı bir güc haline ancak örgütlenme saye-

sinde gelebilir. İşçi sınıfının, işçileri örgütleyecek, savaşlarına yön verecek kendi partisine sahip olması şarttır. Lenin partiyi yaratırken, onun örgütsel, ideolojik, taktik, teorik temellerini çok yönlü olarak hazırladı.

Legal Marksistlere, ekonomistlere, menşeviklere ve işçi hareketini burjuvazinin menfaatleri emrine vermeye kalkışan gelişçi güzelliğin, kuyrukçuluğun bütün hayranlarına karşı yıllar boyu çetin bir savaş yürüten Lenin, bitmez tükenmez bir enerjiyle çalışarak, yeni tipten bir parti kurdu. Bu, Bolşevik Partisi idi. Onun bağrında, partinin rolü ile ilgili şu temel Marksist prensiplerin tümü birden birleşti: parti işçi sınıfının bilinçli öncü müfrezesidir, ilerici teori ile silâhlanmalıdır, toplumsal hayatın gelişme kanunlarını, sınıf savaşının kanunlarını bilmelidir.

Lenin'in öğretisinde belirttiği gibi, işçi sınıfının partisi, seferber edici ve yön verici rolünü, ancak, eylemlerinde Marksist, devrimci teoriyi kılavuz edindiği takdirde başarıyla yerine getirebilir; Marksist teori, komünistleri, toplumun devrimci metodlarla yeni baştan kurulması için yürütülecek ekonomik, politik ve sosyal savaşın bilimsel programıyla silâhlandırır.

Partinin, ödevini yerine getirebilmesi için, işçi hareketine en sıkı bağlarla bağlı bulunması, proletaryanın köklü menfaatlerini ardıcıl olarak dile getirmesi ve savunması gereklidir. İşçilerin savaşı, «... bu savaş devrimcilerin sağlam bir örgütü tarafından yönetilmedikçe» başarıya erişemez. V. I. Lenin bilimsel sosyalizmle işçi hareketinin birleşmesini yeni tipten partinin başlıca niteliği sayıyordu ki, bu nitelik, partiyi, işçi sınıfının daha evvelki bütün politik örgütlerinden kesin olarak ayırır. Teori ile uygulama ve en ilerici fikirlerle devrimci eylem arasındaki sıkı bağlar Marksist-Leninist parti için zorunlu bir koşuldur.

Sovyetler Birliği Komünist Partisinin kurucusu ve önderi yüce Lenin, partiye, burjuva düzenine karşı nefret, işçi sınıfının dâvâsına sadakat duyguları aşıladı, partiyi zafere ulaşma yönünde çelik bir iradeyle silâhlandırdı, ona güçlüklerden yılmamayı, kararlaştırılan hedefe doğru, en geniş emekçi yığınlarını beraberinde götürmek, birleştirmek, esinlemek ve örgütlemek suretiyle, cesaretle yürümeyi öğretti.

Lenin, partinin birliğini gözbebeğimiz gibi korumamızı, yöneticiler için olduğu kadar partinin erleri için de aynı ölçüde zorunlu olan disipline saygılı olmamızı, partinin genel doğrultusunu çiğniyerek saflarını bozan panikçilere, teslimiyetçi ve oportünistlere karşı amansız bir savaş yürütmemizi öğretiyordu. Lenin, komünistlerin, başarılarıyla gösteriş yapmalarını, gözyummaya ve kendi kendinden memnun olmaya alışmalarını, yapılan hataları kesin olarak tenkit etmelerini ve ortadan kaldırmalarını istiyordu. Bütün partinin ve her üyenin halka sınıksız bağlı olmasını, onun güvenine değer vermesini, halkın gerçek menfaatlerini iyi öğrenmesini son derecede önemli sayıyordu. Komünistler, diyordu Lenin, halk denizinde bir damladır. Onlar yığınları, ancak halkın isteklerini doğru olarak dile getirebildikleri takdirde yönetebilirler.

Yeni tipten partinin örgütlenmesiyle ilgili Leninist prensibin can dama-

rını demokratik santralizm teşkil eder, ki bu prensipte demokrasi ile santralizm bir bütünün birbirinden ayrılmaz kısımlarıdır.

Demokratik santralizm, her komünistin, her parti örgütünün uymak zorunda olduğu, parti program ve tüzüğünde yer alan, partinin fikri, taktik ve örgütsel temelini birliğidir. Santralizmden, partinin en yüksek organının kongre, kongreler arasında da merkez komitesi olduğu, tek disipline bağlılık, tüm eylemlerde azınlığın çoğunluğa, alt kademe örgütlerinin daha üst kademedekilere kayıtsız şartsız itaat etmesi anlaşılır. V. İ. Lenin «yetkili organların kararından sonra hepimiz, bütün parti üyeleri, tek insanmış gibi hareket ederiz» diyordu.

Parti, kongreler ve merkez komitesi tüm örgütün genel yönünü, genel doğrultusunu kararlaştırmakta, fakat aynı zamanda komünistleri ve bütün parti örgütlerini, parti doğrultusunu gerçekleştirmek, parti politikasını mahalli özelliklere ve farklara göre ayarlamak hususunda kendilbaşına çalışma, aktif olma, teşebbüslerde bulunma gibi nitelikleri geliştirmek bakımından, en geniş ölçüde teşvik etmektedir. Lenin, gerçekten demokratik anlam taşıyan santralizmin, «... amaca götüren yolları, metodları ve araçları çeşitlendirmek bakımından sadece mahalli özelliklerin değil, mahalli usullerin, mahalli teşebbüslerin de tamamıyla ve engelsiz bir şekilde gelişmesine olanaklar» sağladığını belirtiyordu. Demokratizme gelince, o da seçimle işbaşına gelmeyi, üyelere hesap vermeyi, yönetici organların baştan aşağı değiştirilmesini, kollektif parti yönetimini, bütün komünistlerin parti hayatına aktif olarak katılmalarını, tenkidin ve kendi kendini tenkidin geniş çapta geliştirilmesini gerektirmektedir.

Demokratik santralizm prensibi, partiye, bütün savaşıclarını daha aktif hale getirmek, onların güçlü enerjisini tek iradede birleştirmek ve toplumu devrimci yoldan yeni baştan kurulması amacına yöneltmek olanağını vermektedir. Komünist partisi düşmanlarının Lenin'in yeni tipten partiye dair öğretisinin en önemli yanı olan demokratik santralizm prensibine daimi surette soldırmaları rastgele değildir.

Bütün Leninizm prensipleri Sovyetler Birliği Komünist Partisinin temel silâhları halini almıştır ve partideki birliğin, kuvvetin temelini meydana getirmektedir. Sovyetler Birliği Komünist Partisi bugün güçlü, birleşmiş, yığınlara en sağlam bağlarla bağlı, Sovyet toplumunun yönetici ve yön verici kuvveti, Sovyet halkının komünizm uğrundaki savaşının ilhamcısı ve örgütçüsü bir partidir. Bunu Lenin tarafından kurulmuş ve eğitilmiş olmasına, onun öğretisini kılavuz edinmesine, Lenin'in hazırladığı örgütlenme prensiplerini ve parti hayatı normlarını gözbebeği gibi korumasına borçludur.

Komünist Partisi, Sovyet halkı arasında büyük bir itibara sahiptir ve halk, parti eylemlerinin, politikasının kendisinin, en köklü menfaatlerini dile getirdiğini gördüğü için, onun bütün tedbirlerini aktif surette desteklemektedir. Sovyet halkının politik yöneticisi ve savaş öncüsü olan Sovyetler Birliği Komünist Partisi, evvelce olduğu gibi, bugün de, herşeyden önce,

toplumumuzun en ilerici sınıfı olan işçi sınıfının partisidir. Hâlen SBKP saflarında 13,5 milyondan fazla komünist yer almaktadır. Komünistlerin hemen hemen yüzde 40'ı işçi, yüzde 15,6'sı kolhozcu köylüdür. Partimizin saflarında, aynı zamanda, üretim alanında çalışan birçok öncü teknisyen-aydın, bilim, kültür ve sanat adamı vardır.

Uluslararası devrim hareketi için, Lenin'in geliştirdiği proletarya diktatürüne dair Marksist öğreti muazzam bir önem taşımaktadır. Marks «...sınıf savaşı mutlaka proletarya diktatürası ile sonuçlanır» diyor ve kapitalizmle sosyalizm arasındaki geçiş devresi devletini söz konusu ederek, bunun «...devrimci proletarya diktatürasından başka hiçbir şey olamayacağını» belirtiyordu. Proletarya diktatürası sorununun Marksizmin temelini teşkil ettiğini belirten Lenin, eserlerinde proletarya diktatürasının en önemli yanları, toplumsal karakteri, gerçekleşme koşulları, en önemli görev ve şekilleri, rolü ve görevi üzerinde önemle durmuştur. Proletarya diktatürasının aleyhinde olan oportünistlere kesin şekilde karşı koyan Lenin, böyle bir diktatüranın sömürülmeye meydan vermeyen yeni, sosyalist düzenin kurulmasında tarihsel bir zorunluk olduğunu ispat etmiştir. Onun kanısına göre, insanlık, sosyalizme başka yoldan değil, ancak proletarya diktatürası yolundan kavuşabilir. Lenin, sömürücü azınlığın çıkarlarını temsil eden burjuva demokrasisinin karşısına, sınıflı toplumdakine kıyasla, yeni, daha yüksek demokrasi şekli olarak, emekçilerin toplum ve devlet işlerini yönetmesini en geniş ölçüde sağlayan ve halkın büyük çoğunluğunun menfaatlerini dile getiren proletarya diktatürasını koyuyordu.

K. Marks'ın proletarya diktatürasına dair öğretisini yaratıcı bir şekilde geliştiren Lenin'in tarihsel hizmeti, yeni tip devlet olarak sovyetler (şuralar) keşfetmiş olmasıdır. Lenin her türlü parlamenter burjuva cumhuriyetiyle kıyaslanamayacak ölçüde daha demokratik olan proletarya diktatürası devlet şeklinin, sovyet cumhuriyetinin tarihsel önemini keşfetmiştir.

Lenin bu sonuca, 1905–1907 burjuva-demokratik devrimi sıralarında Rusya'daki halk yığınlarının, ilk defa olarak, kendiliklerinden işçi milletvekilleri sovyetleri kurmaları teşebbüsüne dayanarak varmıştır. Halk, devrim savaşı süreci içinde, burjuva-parlamenter sistemini kesinlikle reddetmiştir, çünkü bu sistem burjuva diktatürasını gizlemeye yarıyan bir paravanadan, emekçileri aldatma ve baskı altında tutma aracından başka bir şey değildir. Sovyetler, halkın yaratıcılık kabiliyetinin tarihsel bir ürünüdür. Lenin, sovyetleri, emekçi-sosyalist devletin ilk örneği saymıştır.

Sovyetleri yeni, daha yüksek tip demokrasi olarak karakterize eden Lenin: «Bu herkese açık olan, halk yığınlarının gözü önünde gerçekleştirilen, yığınları kapsayan, doğrudan doğruya halkın bağrından doğan, yığınların dolaysız ve vasitasız organıdır,» diyordu.

Leninizm ideleri Rusya'da Büyük Ekim Devrimi ile ve yeryüzünün altıda birinde Sosyalist Sovyet Devletinin kurulması ile zafere ulaştı. Lenin, Ekim Devriminin ilhamcısı, örgütçüsü ve önderi, dünyadaki ilk işçi köylü devletin kurucusu ve yöneticisi oldu.

Lenin, Oktobr Devrimi ve onun zaferi sonucunda yaratılan Sovyet egemenliğinin dünya çapındaki tarihsel önemini, uluslararası değerini defalarca belirtti. Oktobr devrimine dünya ölçüsünde bir dönüşüm, dünya tarihinde yeni bir sayfa gözüyle bakan Lenin, onun «... bütün dünyaya sosyalizm yolunu göstermek ve burjuvaziye, sosyalizmin zafer anının yaklaştığını ispat etmek» hizmetini yerine getirdiğini belirtiyor ve Sovyet egemenliğinin bütün ülkelerdeki emekçiler için taşıdığı muazzam öneme işaretlerle: «Bizim Sosyalist Sovyet Cumhuriyetimiz uluslararası sosyalizmin meşalesi ve bütün emekçi yığınlarına örnek olarak dimdik ayakta kalacaktır» diyordu. Oktobr Devriminin ve Sovyet egemenliğinin uluslararası önemine sarsılmaz bir inanç besleyen Lenin şunları yazmıştı: «Tecrübe şunu göstermiştir: proletarya devriminin bazı temel sorunlarında bütün ülkelerin Rusya'nın yolundan yürümeleri kaçınılmaz bir şeydir». V. İ. Lenin, aynı zamanda, diğer ülkelerin, sosyalist devrimin ve proletarya diktatürünün biçim ve karakterine, bunların en önemli prensiplerinden vazgeçmeden, birçok yeni, özel ve yaratıcı yönler kazandıracaklarını da belirtiyordu. Daha sonraki proletarya devrimleri ve çeşitli memleketlerdeki sosyalizm kuruculuğu Lenin'in öğretisini, genel hatlarıyla, doğrulamıştır.

Marks'ın idelerini kılavuz edinen ve Sovyet devletinin tecrübelerini genelleştiren V. İ. Lenin, bilimsel komünizm teorisini geliştirmiş, sosyalizm kuruculuğuna ve bunun komünizme dönüşmesine, yani komünist toplumun iki aşamasına dair sorunları işlemiş ve konkreleştirmiştir. Sosyalizmin, düşman kapitalist devletlerle sarılı bir ülkede de kurulabileceği hakkındaki Leninist teori, sosyalist devrimin Sovyetler Birliği'nde zafere ulaşmasında kesin bir rol oynamıştır. Memleketimizdeki sosyalizm kuruculuğunun somut planı Lenin'in yönetmenliğinde hazırlanmıştır. Lenin sadece sosyalizm kuruculuğunun yolları ve araçlarını değil, aynı zamanda, dünya çapında önem taşıyan bu tarihsel ödevi çözebilecek toplumsal güçleri de ortaya koymuştur. Lenin, sosyalizmin halk, işçiler ve köylülerin canlı eseri olduğunu öğretiyordu. Emekçiler yeni hayatı kurmayı başaracak, toplumun sosyalizme uygun şekilde örgütlenmesi sorunlarını, ne kadar karmaşık olur larsa olsunlar, kendi tecrübeleriyle çözümliyecelerdir. Lenin halk yığınlarının yaratıcı teşebbüslerine büyük bir önem veriyor, tarihte gerçekten yüce ve ilerici hiçbir şeyin, halk yığınlarının kahramanca savaşı, tarihsel yaratıcılığı olmaksızın gerçekleşmeyeceğine inanıyordu.

K. Marks ve F. Engels'in yarattığı, V. İ. Lenin'in geliştirdiği bilimsel komünizm teorisini, Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkelerin tecrübesiyle olduğu kadar, kapitalist memleketlerdeki komünist partilerinin tecrübesiyle de zenginleşmiş, dünya sosyalist sistemi tarafından doğrulanmıştır. Bu teori sosyalist sisteme dahil memleketlerdeki büyük sosyalist değişikliklerin bilimsel temeli, uluslararası işçi sınıfının ve kurtuluş hareketinin, sosyalizmde geleceklerini gören bütün halkların ilham kaynağı olmuştur.

Kapitalizmin emperyalist aşamasını son derecede derinliğine inceleyen, tüm uluslararası işçi hareketinin, aynı zamanda, sömürge ve bağımlı ülke-

lerdeki kurtuluş hareketinin tecrübelerine dayanan Lenin, Marksist teoriyi o derecede zenginleştirmiş, geliştirmiş ve ön safa çıkarmıştır ki, bugün artık Leninist olmadan ve Lenin'in Marksizm hazinesine katkılarının tümünü benimsemeden gerçek Marksist olmak imkânsızdır. Bunun için zamanımızda Marksizme haklı olarak Marksizm-Leninizm denilmektedir. Marksizm-Leninizm bütün halinde, bölünmez bir dünya görüşüdür.

Önemli olan, çağdaş toplumu yakından ilgilendiren tüm problemlerin, örneğin, emperyalizmin gelişme yönü, kapitalist ülkelerdeki sınıf savaşı, sosyalist devrim ve devlet egemenliğinin işçi sınıfının eline geçmesi, savaş ve barış, ulusal kurtuluş hareketi, birbirinin karşıt iki sistemin barış içinde yanyana yaşaması, sosyalist ve kapitalist devletler arasındaki ilişkiler, sosyalizm ve komünizmin gelişme yolları gibi sorunların her biri üzerinde Lenin derin ve etraflı incelemeler yapmıştır. Leninin öğretisi, bizlere, zamanımızın, hayatın insanlığın karşısına çıkardığı bütün sosyal-politik sorunlara doğru cevaplar bulmamıza yardım etmekte, dünyayı komünizm prensiplerine göre yenileştirmekle görevli bütün devrimci güçlere güvenilir bir ideler kılavuzu olarak hizmette bulunmaktadır.

Lenin'in ideleri hayatı gerçekleri dile getirdikleri içindir ki, geniş halk yığınlarının kafa ve gönüllerine yerleşmektedir. Leninizm, bütün emekçilerin hayatı menfaatlerini savunan, onların sömürüye, baskıya ve köleleştirilmeye karşı yürüttükleri adil savaşlarında, yeni bir dünya kurma gayretlerinde etkili bir teorik ve politik silâhtir. Bugünkü kuşaklar, Leninizmin, dünya tarihinin gidişini, bütün halkların ve ülkelerin kaderini ne büyük ölçüde etkilediğine, milyonlarca yeni ve aktif, bilinçli komünizm kuruculuğu savaşçısını şanlı bayrakları altında birleştirdiğine tanık olmaktadır.

2. Sovyetler Birliği Komünist Partisinin Leninist doğrultusu

Yüce Oktobr Sosyalist Devrimi, Sovyet halkını, daha önceleri sadece teori çerçevesinde kalan, tarihte eşi görülmemiş ölçüde olağanüstü karmaşık bir ödevi, sosyalist toplumu meydana getirme ödevini gerçekleştirmekle görevlendirdi. Lenin ve Komünist partisi, Sovyet halkını sosyalizme doğru, henüz kimsenin geçmemiş olduğu yollardan götürdüler. Lenin: «Biz yeni bir ödevle, henüz dünyanın hiçbir yerinde denenmemiş bir ödevle karşı karşıyayız...» diyordu. Ve bu ödevin, ne derecede karmaşık olursa olsun, tamamiyle gerçekleştirilebilir olduğunu da ekliyordu. Onun kanısına göre Sovyet Cumhuriyetinde tam bir sosyalist toplum kurulması için gerekli her şey vardı ve yeterliydi. «Bizde doğal servetler, yedek insan gücü ve büyük devrimin halk yaratıcılığına sağladığı mükemmel bir atılış gücü var...» diyordu.

Proletarya devrimi, başında Lenin'in bulunduğu Komünist Partisinin yönetmenliği altında, burjuvazi ile büyük toprak ağalarının sosyalizm

yoluna yığdıkları tarihsel hurdaları kesin olarak temizliyordu. Kaybettikleri egemenliği yeniden ele geçirmek, eski ilişkilere dönmek için Rus ve dünya burjuvazisinin giriştiği sayısız çabalar, devrim tarafından kurtarılan halkın kahramanca direnişi ile püskürtülüyordu. Sovyet devleti son derecede büyük güçlüklerle azimle göğüs gerdi, düşmanın bütün çabalarına şerefle karşı koydu, Vatandaş Harbini zaferle bitirdi ve 14 kapitalist devletin müdahaleci kuvvetlerini tamamıyla daran peran etti.

Ekim Sosyalist Devrimi, ezilen emekçi yığınlarına, kendi kuvvetlerine güvenme inancını aşılamayı, onları örgütleyip birleştirmeyi başarabilen bir devrimci Marksist partinin yönetimindeki halkın devrimci enerjisinin, tükenmez kuvvetlerinin, özgürlük, demokrasi ve sosyalizm yolundaki bütün engelleri silip süpürebileceğini ispat etmiştir.

Lenin, emekçilerin tümünün birden sosyalizm kuruculuğuna aktif olarak katılmalarını sosyalizmin başarısı için en önemli şart sayıyordu. Sosyalizm en demokratik düzendir, çünkü emekçiler, yeni hayatı kendileri kurmaktadır. V.İ. Lenin, partiye, Sovyet halkını yaratıcı emeğe seferber etmeyi, kendi deyişiyle, en aşağı düzeyde bulunanları tarihsel anlam taşıyan yaratıcı faaliyete çekmeyi öğretiyor: «Zaferi, ancak, halka inananlar, canlı halk yaratıcılığı kaynağına eğilenler sağlayabilir ve egemenliği elde tutabilir» diyordu.

Tarihin gerçek kurucuları olan halk yığınlarına en geniş faaliyet alanlarını teslim etmek Sovyet toplum düzeninin başlıca özelliklerinden biridir. Kapitalizmdeki isimsiz, kimsenin umursamadığı, çoğu defa lüzumsuz sayılan, ihtiyaç duyulmayan emekçiler, Sovyetler Birliği'nde, yeni hayatı, komünizm yapısını elleriyle kuran, kendi aralarından binlerce ve binlerce yeni insan, sanayide ve tarımda, bilimde, teknikte, kültürde ve sanata öncüler yetiştiren insanlardır.

Ekim devrimi zaferinden sonra Lenin proletarya diktatürüne dair öğretiyi bütün yönleriyle geliştirmeye devam etti. Proletarya diktatürü olmadan sosyalizm kurulamaz. Geçiş döneminde sınıflar varlıklarını korurlar, dolayısıyla sınıf savaşı da devam eder. Burjuvazinin tek arzusu, kaybettiği mevzileri yeniden ele geçirmektir. Onun bu yöndeki aralıksız gayretlerini ezmeyi, sömürücülerin direnişini kırmayı ve yeni, sosyalist hayat kuruculuğunu örgütlemeyi ancak proletarya devleti başarabilir. Proletarya diktatürünün yüksek prensibi, Leninin öğrettiği gibi, işçi sınıfı ile emekçi köylü yığınları arasındaki ittifaktır. Lenin partiyi, işçileri, emekçi köylüleri, işçi sınıfının yönetmenliği altındaki bu ittifakı kuvvetlendirmeye hararetle davet ediyordu. Bununla ilgili olarak: «İşçilerle köylüler arasındaki ittifak temeline dayandıktan sonra yeni toplumun kurulmaması imkânsızdır» diyor ve şunları ilâve ediyordu: «...biz onun için, bu toplum için, işçilerle köylüler arasındaki ittifak şekillerinin işlenmesine yardım ediyoruz... Bu ödevimizi başaracağız ve öyle sağlam bir işçi-köylü birliği kuracağız ki, bu birliği dünyada hiçbir kuvvet bozmayacaktır».

Lenin, kaynaşmış birliği ve halka sınıksız bağlılığı ile güçlü, iktidarın işçi sınıfı tarafından ele geçirilmesinden sonra rolü zayıflamayan, tam aksine artan Komünist Partisinin proletarya diktatürası ve sosyalizm kuruculuğu için taşıdığı büyük önemi tekrar tekrar belirtiyordu.

Burjuvazi ile ajanları, işçi sınıfının devrimci partisinden boş yere korkuyorlar. Sovyet halkının düşmanları Komünist Partisine karşı daima omansız bir savaş yürütmüşlerdir, çünkü partiyi zayıflatmanın, kaçınılmaz surette, proletarya diktatürasının zayıflamasına yol açacağını anlamışlardır. Bu amaçla karşı-devrim, hattâ, «sovyetlerden yanayız ama, komünistler katılmamak şartıyla» sloganına bile başvurmuşlardır. Trotskistler, Zinoviefler, Buharinler, burjuva milliyetçileri ve kapitalizmin restorasyonuna taraftar daha birçok kimseler, her çareye başvurarak, Komünist Partisini yıkmaya çalıştılar. Partinin içinde yıkıcı, bölücü faaliyetlerde bulunan fraksiyonlar meydana getirdiler, sendikaları, Komünist Gençler Birliğini ve diğer yığinsal örgütleri partiden koparmaya çalıştılar.

Fakat partiye karşı girişilen bütün bu tertipler darın peran edildi. Komünist Partisi, Lenin'in öğrettiği gibi, birlik ve beraberliği sağlamlaştıran, saflarında ciddi, aynı zamanda bilinçli disiplini sürdürerek, partiyi oportünistlerden ve çeşit çeşit dökneklerden kesin surette temizliyerek, partili yığınların aktifliğini san haddine kadar geliştirerek ve sadece emekçilerin menfaatlerini her zaman ve her bakımdan ön plâna alarak çalıştı.

Lenin'in dehâsı Sovyet halkının sosyalizm kuruculuğundaki görevlerini bütün açıklığı ve derinliğiyle ortaya koydu. Lenin, sosyalizmin, ancak çağdaş teknik temeline, kudretli bir sosyalist endüstri temeline dayandığı takdirde zafere ulaşabileceğini öğretiyordu. Memleketin endüstrileştirilmesi, yeni toplumun ekonomik temelini yaratılması, sosyalizm kuruculuğunda ana görevlerdi. Lenin: «Tarımı da yeniden örgütlemeye yetenekli ağır makine endüstrisi, sosyalizmin biricik maddi temelidir» diyordu. Memleketin kapitalist devletler tarafından kuşatılması ve dışarıdan doğrudan doğruya yardım görme olanağının mevcut olmaması, endüstrileşme tempo-larını, genç cumhuriyetin elindeki araçları son derecede zorladı. Lenin: «Biz her alanda tasarruf yapıyoruz, hattâ okullarda bile» diyordu, Leninin GOELRO plânının ve ilk beşyılıkların gerçekleştirildiği senelerde Sovyet halkının partinin yönetmenliği altında yaptığı büyük emek hamleleri, Sovyetler Birliği'nin güçlü bir endüstri devleti haline gelmesini sağladı.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi, Lenin'in, köylülerin kooperatifler yoluyla sosyalizme katılmalarına dair dâhiyane planını gerçekleştirmek için de aynı enerjile savaş yürüttü. Lenin, köylülerin sosyalizm raylarına girmelerini, işçi sınıfının olduğu kadar emekçi köylülerin de köklü menfaatlerine cevap veren son derecede önemli bir görev sayıyordu, çünkü «... ufak işletmelerle ihtiyaçlardan kurtulmanın mümkün olmadığını» görüyordu. Emekçi köylülerin kulaklara (köy burjuvazisine) bağımlı olmaktan kurtarılmasını, köyde kapitalizmin köklerinin yokedilmesini ve böylece sosyalist devrimin en önemle görevlerinden birinin çözölmesini, ancak

ufak ve dağınık köylü işletmelerinin yeni, sosyalist raylara oturtulması olanakları sağlayabilirdi.

Sosyalizm düşmanları, Marks ve Engelsin köylü sorunu ile uğraşmadıklarını, bunun sadece «Rus» görüşü olduğunu yazıyorlar. Bu iddia, gerçeklere aykırıdır. F. Engels: «Bizim ufak işletmelere sahip köylülere karşı ödevimiz, her şeyden önce onların özel üretimlerini kooperatifleştirmektir; bu zorla değil, örnekler yoluyla yapılmalı, bu amaçla da toplumsal yardım teklif edilmeli» demiştir. V. İ. Lenin ve partimiz, Marks ile Engels'in ideallerinden hareketle, köy sorununu çok taraflı olarak ele almış, teorik bakımdan esaslara bağlamış ve bunun çözülmesi yolunun, işçi sınıfının dik-taturası koşullarında sosyalist kooperatifler olduğunu ispat etmişlerdir. Lenin, köylülerin kapitalizmdeki ağır durumdan kurtulmaları yolunun ancak işçi sınıfıyla ittifak olduğunu söylüyor, sosyalizme köyde sağlam bir ekonomik temeli, ancak, ufak üretimde meşgul köylülerin, sosyalizme uygun şekilde kooperatifleşmeleri sağlar, diyordu.

Lenin memleketimizdeki halkların kültür düzeyinin yükseltilmesine olağanüstü bir önem veriyordu. Partinin ve Sovyet devletinin «... bilimin gerçekten ölüm-kalım sorunu olması, yaşantının tam manasıyla ve gerçek elemanı» haline gelmesi için gayretler sarfetmesini öğretiyordu.

Hayat, Lenin'in siyasetinin doğruluğunu, bütün açılardan ve tamamiyle teyit etti. Sovyetler Birliği'nin güçlü bir endüstri devleti haline gelmesi, memleketin iktisadi bağımsızlığı, halk iktisadiyatının bütün kollarının yeni teknikle donatılması için sağlam bir maddi temel sağladı, endüstride sosyalist ilişkileri geliştirdi ve ülkenin savunmasını iyice sağlamlaştırdı. Lenin'in kooperatif planının gerçekleştirilmesi dünyanın en iri sosyalist köy iktisadiyatı üretiminin yaratılmasına yol açtı, işçi sınıfı ile köylüler arasındaki ittifakı kuvvetlendirdi. Kollektivizasyon sayesinde, son sömürücü sınıf olan kulaklar da ortadan kaldırıldı. Memlekette yeni bir halk eğitimi sisteminin kurulmasını, halkın insanlığın biriktirmiş olduğu kültür hazinelerinden faydalanmasını, lüzumlu kalifiye kadroların ve emekçi aydınların yetiştirilmesini, tüm bilim ve sanat alanlarında ileriye gidilmesini, sosyalist ideolojinin güçlenmesini sağlayan kültür devrimi gerçekleştirildi.

Partinin, Lenin'in gösterdiği yolda yürümesi sayesinde sosyalizm memleketimizde tam ve kesin zafere ulaştı. Sosyalizmin SSCB'nde zaferi, işçi sınıfının tarihsel ödevinin ne derecede büyük olduğunu ispat etti. Bu, Marksizm-Leninizmin zaferiydi. Sosyalizm, kapitalist topluma kıyasla üstünlüğünü her alanda ispat etti. Üretim araçlarını toplum mülkiyeti haline getirirken ve işçilerle köylüleri sömürüden kurtarıırken, bütün halkın maddi refahının ve kültürel düzeyinin sistemli olarak yükselmesi koşullarını yarattı, insanların toplumsal ve ulusal bakımdan eşitliklerini pekiştirdi, halkın tam özgürlük ve demokrasiye kavuşmasını sağladı ve insanların önünde kabiliyet ve istidatlarını gösterebilmeleri için sınırsız olanaklar açtı. Böylelikle sosyalizmin, birçok kuşaklar için uzak bir geleceğe ait bir

ememiş gibi görünen «herkesten kabiliyetlerine göre, herkese emeğine göre» temel prensibi gerçekleşmiş oldu.

Sosyalizmin büyük başarılarından ve muazzam güçlerinden biri de, çok uluslu Sovyet halkının birliği, işçilerle kolhozcu köylüler ve aydınlar arasındaki, çeşitli uluslara mensup emekçiler arasındaki kardeşçe dostluk ve işbirliğidir. SSCB halkları arasındaki sarsılmaz kardeşliğin pekişmesi, yurdumuzdaki sosyalist cumhuriyetlerin ekonomik ve kültürel gelişmeleri, ulusal sorunun çözülmesiyle ilgili Leninci öğretinin ve parti politikasının doğruluğunu, proletarya enternasyonalizmi idelerinin zaferini inandırıcı bir şekilde doğrulamaktadır.

Sosyalizmin dayanıklılığı ve hayati gücü, Sovyetler Birliği'nin faşist Almanya'ya karşı yürüttüğü Büyük Vatan Harbi yıllarında çetin imtihanlar verdi. Bilindiği üzere Sovyet halkı bu ölüm-kalım savaşında sadece vatanının şerefini ve bağımsızlığını savunmakla kalmadı, Hitlerci sürülerini tamamiyle ezdi ve böylelikle dünya uygarlığını nazilik vebasından kurtardı.

Sosyalizmin kurulmasına dair Marksist-Leninist öğretinin gerçekleştirilmesi, Sovyet halkının önünde tedricen komünizme geçmenin perspektiflerini açtı. Lenin sosyalizm ve komünizm kuruculuğunu, daima, partiye ve Sovyet halkına ait tek ödevin birbirinden ayrılmaz iki yanı saymıştır. Bununla ilgili olarak «... sosyalizmi kurmaya çalışırken, onun komünizme dönüşeceğine eminiz» diyordu. Sovyetler Birliği Komünist Partisi, komünizm kuruculuğu ile ilgili konre programını hazırlarken, Lenin'in direktif ve vasiyetlerini gözönünde bulunduruyordu. Lenin komünizm konusunda şöyle diyordu: «Kurmayı amaç edindiğimiz gelecekteki toplumun, yalnız işçilerden ibaret olması gereken toplumun, hiçbir farka yer vermemesi gereken toplumun kurulması için uzun zaman çalışmamız gerekecektir».

Zafere ulaşmış sosyalizm koşulları içinde, bir bütün halinde komünizm savaşında, başlıca faaliyet alanını kaçınılmaz olarak ekonomi teşkil etmektedir. Bundan dolayı SBKP Programı ile partinin XXIII. Kongresi Sovyet halkının komünizm kuruculuğu ile ilgili başlıca ödevlerini formüle ederken, partinin ve halkın başta gelen ekonomik ödevinin komünizmin maddi – teknolojik temelini yaratmak olduğu kararına vardılar. Emekçilerin maddi refahlarının ve kültürel düzeylerinin sistemli olarak daha da yükseltilmesi, sosyalist toplum ilişkilerinin geliştirilmesi ve tedricen komünist ilişkiler haline getirilmesi, sosyalist demokrasinin geliştirilmesi ve komünist toplum insanının fikir ve moral bakımından şekillenmesi v.s. bu temele dayanılarak sağlanmaktadır.

Sovyet ekonomisi bugün o kadar yüksek bir düzeye ulaşmıştır ki, komünizm kuruculuğunun temel görevlerini başarıyla yerine getirebilecek durumdadır. Toplum düzenimizin karakteristik bir özelliği ve üstünlüğü de, sosyalist üretimdeki yüksek gelişme tempolarıdır ve bunlar kapitalist ekonominin gelişme tempolarından çok hızlıdır.

1951–1967 devresinde endüstri üretiminde tempoların yıllık ortalama artışı Sovyetler Birliği'nde yüzde 10,5 iken, Amerika Birleşik Devletleri'nde

yüzde 4,5, İngiltere'de yüzde 2,8 ve Fransa'da yüzde 5,5'ten yukarı çıkmamıştır. Gelişme tempolarında üstünlüğü muhafaza eden SSCB ile diğer sosyalist memleketler, 1968 yılında endüstri üretimi hacmini, harpten önceki devreye kıyasla 12 kat artırırken, kapitalist ülkelerde bu artış sadece 4 kat olarak kalmıştır. Bu ise iki ekonomik sistem arasındaki iktisadi yarışın gelişmesinde üstünlüğün dünya sosyalizminde olduğunu inkâr edilmez bir şekilde göstermektedir. Lenin: «Ben Sovyet iktidarının kapitalistlere yetişeceğine, onları geçeceğine ve kazancımızın sadece ekonomik olmakla kalmıyacağına inanıyorum» diyordu.

1968 yılında memleketimizde, 1913 yılındakine kıyasla endüstri üretimi 78 kat artmış, 107 milyon ton çelik, 309 milyon ton petrol, 638 milyar kilovat-saat elektrik enerjisi üretilmiştir. Sovyetler Birliği'ndeki elektrikleştirilmiş demiryolu hatları Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Fransa, Federal Almanya Cumhuriyeti ve Japonya'dakilerin topunu birden aşmaktadır. Leninin: «komünizm, Sovyet iktidarı ile birlikte tüm ülkenin elektrikleştirilmesi demektir» şeklindeki öğretisi, zamanımızda, gözle görülür bir muhteva kazanmıştır.

Parti, halkın yiyecek ve endüstrinin ham madde ihtiyaçlarını tamamiyle karşılamaya elverişli, yüksek derecede gelişmiş bir köy ekonomisi yaratılmasına daima önem vermektedir. Bunun sonucunda gayrisafi köy ekonomisi üretiminin yıllık ortalama hacmi 1966–1968 devresinde, 1961–1965 devresine kıyasla yüzde 19 artmıştır. 1968 yılında toplam zahire üretimi 10,3 milyar pudu bulmuştur ki, böylelikle 1961–1965 devresindeki ortalama yıllık zahire üretimi yüzde 30 oranında aşılmıştır.

SSCB'nde komünizm kuruculuğunun bugünkü aşamasının karakteristik çizgilerini bilimsel-teknolojik devrimin gelişmesi ile, partinin memlekette ekonomik, sosyal-politik ve manevi hayatın bilimsel yönden geliştirilmesi uğrunda aldığı önemli tedbirlerin gerçekleştirilmesi teşkil etmektedir. Halihazırda halk ekonomisinin hızla gelişmesinin olağanüstü önemli bir şartını, sermaye yatırımı etkisinin yükseltilmesi, emek veriminin artırılması, mamullerin nitelik ve sağlamlığının geliştirilmesi teşkil etmektedir. Bu bakımdan bilim, üretimde gitgide büyük rol oynamaktadır.

Sovyet ekonomisinin yüksek düzeyi, artık, endüstrinin önde gelen kollarında yüksek gelişme tempolarını muhafaza etmek şartıyla, emekçilerin maddi ve kültürel ihtiyaçlarının karşılanmasına doğrudan doğruya bağlı sanayi kollarının önemli derecede geliştirilmesine imkân vermektedir. Partinin ortaya koyduğu ödevlerin ne derecede gerçeklere uygun olduğunu, halk ekonomisinin ulusal gelirle ilgili en önemli kollarında – endüstri üretiminde, perakende mallar sürümünde, işçi ve memurların ortalama ücretinde, kolhozcuların gelirlerinde – erişilen gelişme tempoları en açık bir şekilde göstermektedir; çünkü beşyılığın üç yılında, ortalama yıllık tempolar SBKP'nin XXIII. Kongresi direktiflerinde öngörülenleri aşmış bulunmaktadır.

Partimiz halk ekonomisinde planlama ve ekonomik teşvik işlerinin geliş-

tırılmasına büyük bir önem vermektedir. Bu hususta biz V. İ. Lenin'in sosyalist ekonominin yönetimine dair olağanüstü önem taşıyan direktiflerine dayanmaktayız. Sosyalizmin başlıca üstünlüğünün, ekonominin planlı gelişmesi, memleket çapında merkezleştirilmiş planlı yönetim olduğunu belirten Lenin: «Herkesin genel bir plana göre, ortak topraklarda, ortak fabrikalarda ve ortak bir yönetim altında çalışması gereklidir» diyordu.

Memleketimizdeki ekonomik reform, sosyalist ekonomi kanunlarından ve partinin ekonomik gelişme sırasında elde ettiği geniş tecrübelerden daha iyi faydalanılması gözönünde tutularak hazırlanmıştır. Bu reform, her şeyden önce ekonominin yönetiminde demokratik esaslar geliştirilerek, merkezi perspektif devlet plânlarının kuvvetlendirilmesine, halk ekonomisi planlarının en önemli kollarında bilimsel temelin güçlendirilmesine yöneltilmiştir. Devlet plânlama işleri mükemmelleştirildikçe üretim daha yoğunlaşır, tüm halk mülkiyeti daha yüksek düzeye ulaşır.

Bugün memleketimizde emekçi yığınlarının mahalli teşebbüslerinin en geniş ölçüde gelişmesi sayesinde, onlar üretim yönetiminde daha aktif hale gelmekte, her işletmede bütün iç yedeklerden faydalanma imkân ve zorunluğu görülmemiş derecede artmaktadır. Çağdaş koşullarda, Lenin'in, devlet plânlama işlerini kuvvetlendirmenin yanı sıra, «her büyük işletmede mali araçlar ve maddi kaynaklar esasına dayanılarak bağımsızlığı ve teşebbüsleri genişletmek»le ilgili direktifi yeni bir öz kazanmaktadır.

Sovyet toplumunun gelişmesi, Lenin'in komünizm kuruculuğunda hem maddi, hem de manevi teşviklerden faydalanılmasına dair görüşünün isabetini tekrar tekrar doğrulamaktadır. İktisadi reform süreci içinde gelişen ekonomik yönetim metodları, sosyalizmin üstünlüklerinden daha geniş ölçüde faydalanılması, emekçilerin, kolektiflerin, işletmelerin ve tüm toplumun ekonomik menfaatlerinin birliğine ve özelliklerine dayanmaktadır. Bununla ilgili olarak, sosyalizm ve komünizm kuruculuğunun başarısı bakımından mal – para ilişkileri ve kategorileri – kâr, fiyat, kredi, ekonomik hesap – büyük bir önem kazanmaktadır. Sosyalist ekonomi sisteminde bu kategoriler, kapitalizme kıyasla, prensip bakımından bambaşka bir öze sahiptirler, çünkü, sosyalizmde mevcut olmayan sömürüye hizmet etmemekte ve ekonominin bütün halkın menfaatine yarıyacak şekilde gelişmesinde iktisadi kaldıraç ödevi görmektedirler.

Komünist Partisi için emekçilerin menfaati her şeyden üstündür. Parti, Lenin'in «onların menfaatlerine ancak sosyalizm cevap verebilir» direktifini kılavuz edinmektedir. Sosyalizmde üretimin başlıca amacı, halkın durmaksızın artan maddi ve kültürel ihtiyaçlarını tam olarak karşılamak, kişileri her yönden geliştirmektir. İşte Sovyetler Birliği'nde sosyalist üretim bu amacı gerçekleştirmektedir.

1968 yılında 1913'e kıyasla vatandaşların reel gelirleri, insan başına, sanayi ve inşaat işçileri için 7, emekçi köylüler için ise 10 kat artmıştır. 1968'de memleketimizde işçi ve memurların ücretleri yüzde 7,5 oranında fazılamıştır. Son yıllarda özellikle kolhozların gelirlerinde büyük artış-

lar olmuştur. Vatandaşlarımıza, her yıl artmakta olan toplumsal fonlardan daha fazla yardım ve hizmet sağlanmaktadır. Bu fonların tutarı 1968 yılında 55 milyar rubleyi bulmuştur. Fonlara ayrılan paralarla bedava öğretim ve sağlık hizmetleri sağlanmakta, ücretli izinler artırılmakta, emeklilik maaşları, yardımlar, burslar ödenmekte, sanatoryum-dinlenme evleri hizmetleri genişletilmekte, büyük çapta konut (mesken) inşa edilmektedir. Son zamanlarda her yıl 10–11 milyon Sovyet vatandaşı yeni konutlara yerleştirilmektedir.

Geçmişte okuma-yazma bilmiyenlerin yurdu olan memleketimiz bugün dünya kültür ve biliminin ön safına geçmiştir. 1968 yılında SSCB'ndeki bilim işçilerinin sayısı 800 bini aşmıştır. Bu, dünyadaki tüm bilim işçilerinin aşağı yukarı bir çeyreği demektir. XX. yüzyılın en dikkate değer başarıları Sovyetler Birliği tarafından elde edilmiştir. Dünyada ilk atom elektrik santrali, ilk tepkili yolcu uçağı, ilk kıtalararası balistik roket, ilk yapma ay Sovyetler Birliğinde meydana getirilmiştir. Uzayın sonsuzluğunda ilk uçuşu bir sovyet vatandaşı yapmıştır. Aya ilk ulaşan ve yumuşak iniş yapan roket Sovyetlere aittir. Keza ayın ilk uydusu da Sovyet topraklarından fırlatılmıştır. Sovyet topraklarında, hayatın her alanında dikkate değer yenilikler yapılmıştır.

Sovyet halkı V. I. Lenin'in doğumunun yüzüncü yıldönümüne heyecan dolu bir yaratıcı emek havası içinde hazırlanmaktadır. Halkımızın kesin kanısına göre V. I. Lenin'in 100'üncü doğum gününün layıkiyle kutlanabilmesi ancak yeni emek başarıları elde etmekle mümkün olabilir. Çünkü Lenin, halkın özgür, bilinçli ve yaratıcı emeğini komünizmin zaferi için başlıca şart saymıştır.

3. Leninizm işçi sınıfının yüce enternasyonal öğretisidir

Bütün ülkelerdeki işçi sınıfının, tüm emekçilerin kapitalizmin zulmünden kurtulması ile ilgili Marksist öğretinin enternasyonal karakteri Leninizmde daha da gelişme olanağını buldu. Enternasyonalizm bayrağını yükseklerde dalgalandıran Lenin, komünistleri ve bütün emekçileri uluslararası dayanışma ruhunda eğitiyordu.

Lenin, gerçek bir proleter devrimci olması bakımından, bütün ülkelerdeki işçilerin devrim savaşlarını kalbten benimsiyor, sömürge ve bağımlı halkların ulusal kurtuluş hareketlerini büyük bir dikkat ve sempatiyle izliyordu. Lenin bütün hayatı boyunca kapitalizm köleliğinin yeryüzünün her tarafından yok edilmesi için çalıştı. Uluslararası komünist hareketinin program, örgüt, strateji ve taktiğinin bilimsel esaslara göre hazırlanmasına büyük katkılarda bulundu, kardeş komünist partilerinin sağlamlaştırılması işine doğrudan doğruya katıldı, onlara Bolşevik Partisinin geniş tecrübesini öğretti, bütün memleketlerdeki komünistleri, devrimci işçi hareketinin uluslararası birliğini, her çareye başvurarak, sağlamlaştırmaya çalıştı,

bütün devrimci güçleri, gerçek öncüsü olabilmeleri için yığınlarla bağlarını durmadan genişletmeye çağırırdı.

Leninizmin düşmanları, onu su katılmamış bir «Rus» görüşü diye göstermeye, enternasyonalist özünü inkâra kalkışmaktadırlar. Aralarından bazıları Ekim yolunun iktisaden geri kalmış bir ülkenin yolu olduğunu, Leninizmin, geri kalmışlık şartları içinde, özel şekilde yorumlanmış bir Marksizm sayılabileceğini iddia etmektedirler. Diğer bir kısmı ise, SSCB'nin sosyalist gelişme yolunun «Avrupa'ya mahsus» bir şey olduğunu, dolayısıyla, Leninizmin Asya, Afrika ve Lâtin-Amerika ülkelerine uymadığını ileri sürmektedirler.

Leninizm hakkındaki bu çeşitli görüşler kökten yanlıştır. Leninizm bir «Rus» özelliği taşımadığı gibi, sadece «Avrúpaya mahsus» bir yol da değildir. Kapitalizmin, son aşamasına, emperyalist aşamasına ulaştığı dönemde Marksizmin devamı olarak ortaya çıkan Leninizm, yeryüzündeki toplumsal gelişmenin objektif ihtiyaçlarına cevap vermektedir.

Leninizmin enternasyonal karakterini, ortaya çıkışında ve gelişmesindeki bazı özelliklerle belirtmek mümkündür.

Birinci, XX. yüzyılın başlarında Rusya, birçok tarihsel nedenlerden ötürü, dünya çapındaki emperyalist sistemin bütün çelişmelerinin düğüm noktası haline gelmiş, Ekim Devrimi ise çağdaş devrim sürecinin çıkış noktası ve mihranı olmuştur. Dünya çapındaki devrim sürecinin başlıca kanunları, XX. yüzyılın başlarında en önemli ilerici tarihsel olaylar olan üç Rus devriminin birbirini izleyen dalgaları karşısında gitgide daha belirgin bir şekilde ortaya çıktı. Bu devrimlerin ve özellikle bütün dünyayı sarsan Yüce Ekim Sosyalist Devriminin temel çizgileri uluslararası alanda büyük bir anlam taşımaktaydı ve bütün ülkelerdeki devrim hareketlerine güçlü etkilerde bulundu.

İkinci, Leninizmin uluslararası karakterini, Ekim Devriminin çok taraflı tecrübeleri kadar, devrimin zaferinden sonar SSCB'nde girilen sosyalizm kuruculuğu tecrübeleri de belirlemektedir. Leninizmin genel kapsamını inkâr eden burjuva ideologları, Rusya'da, devrimin arifesinde en çeşitli toplumsal-ekonomik sistemlerin fiilen temsil edildiğini görmek istemiyorlar. O zamanlar Rusya'da biçimlenmiş işçi sınıfıyla birlikte kapitalist endüstrinin büyük çapta işletmeleri bulunduğu gibi, köylerde yarı-feodal çiftlik sahipleri sistemi, Orta Asya'da sömürge veya yarı-sömürge rejimler, Uzak-Kuzeyde ise hemen hemen ilkel topluluğa yakın geri kalmışlık, yani en çeşitli ülkelere mahsus sistemler ve yaşayış tarzları mevcuttu. Devrimden önceki çok sektörlü ve çok uluslu Rusya çeşitli kıtaların birçok ülkelerinin karakteristik özelliklerinin toplandığı yeri. Bolşevik Partisinin yürüttüğü savaşın çeşitli aşamalarında, ekonomik bakımdan gelişmiş bölgelerde olduğu gibi, geri kalmış yerlerde, endüstri ve işçi merkezlerinde olduğu kadar ekonomileri perişan yoksul köylerde, kültür alanında yükselmiş yerlerde olduğu gibi alfabeden ve kültürden mahrum geniş bölgelerde de

çeşitli görevleri yerine getirirken elde ettiği muazzam tecrübeler Leninizmde dile getirilmişti.

Üçüncü, Batının gelişmiş kapitalist memleketleriyle, Doğunun sömürge, yarı-sömürge ve bağımlı ülkeleriyle sınırdaş olan Rusya'nın durumu dolaısıyla, Rus işçi sınıfı, bir taraftan Batı Avrupada'ki devrimci işçi hareketiyle, öte yandan da sömürge halklarının ulusal kurtuluş hareketiyle, kaçınılmaz bir surette, sıkı temas halindeydi. Leninizm, sadece Rusya'daki değil, dünyadaki işçi hareketinin ve aynı zamanda ulusal kurtuluş hareketinin, sömürgecilik aleyhindeki hareketin tecrübelerini genelleştirerek doğdu ve gelişti. Uzun yıllar İsviçre'de, Fransa'da, İngiltere'de, Almanya'da, Polonya'da ve diğer memleketlerde siyasi mülteci hayatı yaşayan Lenin, Batı Avrupada'ki sosyalist çevrelere sıkı bağlarla bağlı bulunuyordu ve daha II. Enternasyonal devresinde uluslararası sosyalizm hareketine aktif olarak katılmıştı. Bunun yanı sıra Doğu halklarının 1905 ve 1917'deki Rus devrimlerinin etkisiyle gelişen sömürgecilik aleyhtarı savaşlarını da dikkatle izlemişti. Bunların sonucunda Lenin'in ulusal sorun ve sömürgeler meselesi konusunda ortaya koyduğu teori, Marksizmin vazgeçilmez ve olağanüstü önem taşıyan bir kısmını meydana getirdi. Lenin bütün ülkelerdeki devrim hareketlerinin ve ulusal kurtuluş savaşının tecrübe, biçim ve metodlarını genelleştirdi.

Dördüncü, Leninizm, dayanaktan mahrum olarak değil, Marksizmin sapasağlam temeli üzerinde meydana geldi ve onun devamını teşkil etti. Öyle ki, Marks ve Engelsin uluslararası işçi hareketiyle ilgili olarak ele aldıkları önemli teorik ve taktik sorunlardan bir teki olsun Leninizme eksik değildir. Lenin, Marksizmi, K. Marks ve F. Engelsin öğretisindeki temele dayanarak geliştirip zenginleştirdi.

Dolayısıyla, yeni tarihsel devirde Marksizmi dile getiren Leninizm, ide ve teori bakımından çağdaş komünizm hareketinin temeli haline geldi.

Lenin'in dünya komünizm hareketinin gelişmesi uğrunda yaptığı hizmeti muazzamdır. Uluslararası devrim güçlerinin yeni bir düzeye geçmeleri zarureti, bütün önemiyle, ilk defa ortaya atan Lenin, bu zorluğun, tarihsel koşulların değişmesinden, kapitalizmin emperyalist aşamaya geçmesinden, proletarya devriminin doğrudan doğruya günün ödevi halini almasından ileri geldiğini ispat etmiştir. II. Enternasyonal iflâs edince, Lenin, uluslararası işçi hareketinin devrimci kanadını sağlamlaştırma işine koyularak, mevcut enternasyonalist nüveyi yavaş yavaş güçlendirmişti; daha sonra bundan Komünist Enternasyonalî doğmuştur. Lenin bu örgütün ide – teori platformunun biçimlenmesine, dünya komünist hareketinin başlıca stratejik ve taktik sorunlarının tayinine ve Kominternin örgütsel prensiplerinin hazırlanmasına büyük yardımlarda bulunmuştur.

Lenin, komünist partisinin, proletaryanın örgütlenmesinin en ileri biçimi ve kurtuluşun başlıca silâh olduğunu öğretiyordu. Partinin, amaçlarını açıkça bildirmesi, yüksek düzeyde disiplinli olması, sağlam bir santralizme ve iç demokrasiye sahip bulunması, kitlelerle sıkı bağlar kurması, refor-

mizm ve oportünizme karşı kesin bir tavır takınması lâzımdır. Lenin, komünistleri, partinin, proletaryanın sınıf savaşını, bütün emekçilerin savaşını fiilen yöneten savaşçı, devrimci yığın partisi haline getirilmesi için azimle çalışmaya çağırıyordu.

Lenin, Komünist Enternasyonalinin kuruluşunu, uluslararası işçi hareketinin gelişmesinde bir dönüm noktası, bütün memleketlerdeki proleterlerin, proletarya diktatürası sloganı etrafında aynı fikir ve tek örgüt içinde kenetlenmelerinin, devrimci proletarya hareketiyle sömürge ve bağımlı ülkelerdeki emekçilerin ulusal kurtuluş hareketinin birleşmesinin bir başlangıcı sayıyordu. Komintern de, Leninizmin teori ve pratiğini uluslararası işçi hareketine aşılama, devrimci güçleri Leninizm bayrağı altında birleştirmeye gayret ediyordu. Komintern, yeni proletarya partilerinin biçimlenmesine, bunların kendi memleketlerindeki işçi hareketinde ve demokratik harekette en kısa zamanda derin kökler salmalarına ve birer ulusal politik güç haline gelmelerine yardım ediyordu. Komintern, genç komünist partileri için kelimenin tam anlamıyla Leninizm okulu halini almıştı. Komünist partileri onun yardımıyla yavaş yavaş sosyal-demokrasinin mirasından arındılar ve yığınları devrimci politika mevzilerinden yönetmek sanatını benimsediler.

Komünist Enternasyonalisi bütün kıtaların çeşitli ülkelerinde yeni tipten partilerin meydana gelmesine yardım etmek ve komünist hareketinin dünya çapında bir karakter kazanmasını sağlamakla tarihsel bir görevi yerine getirdi.

Kominternin önderi Lenin, dünya işçi sınıfının, komünist hareketinin birliği uğrunda aralıksız bir savaş yürüttü. Lenin'in eseri olan birleşik işçi cephesi politikası, uluslararası komünist hareketinin faaliyet programı oldu. Komintern, Lenin'in yönetmenliğinde, bu politikanın amaçlarını ve konke ödevlerini, işçi sınıfının birliğini sağlama metodlarını hazırladı. Lenin'in birleşik işçi cephesi kurulmasıyla ilgili görüşü, işçilerin hayati menfaatleri uğrındaki savaş sürecinde hareket birliğine varmaları, reformizmin etkisi altında bulunanlar dahil, işçi sınıfının en çeşitli müfrezelerinin bu birliğe girmeleri ve böylelikle işçi hareketi düzeyinin, kendi tecrübelerine dayanarak, yükseltilmesi ve yavaş yavaş devrimci mevzilere ulaştırılması temeline dayanıyordu.

Lenin, genç komünist partilerine, birleşik işçi cephesi sloganını doğru şekilde anlamaları için yardım ediyor, bunun gerçekleştirilmesinde solcu şekterlikten olduğu kadar, sağcı revizyonist hatalardan da kaçınmaları hususunda dikkatlerini çekiyordu. Böylelikle de komünistlerin, politikada prensiplerle esnekliği kaynaştırmalarını sağlıyordu. Faşizm tehlikesi ufukta açık seçik biçimlenmeye başlayınca, Lenin, komünistlerin dikkatini, tek cephe politikasını faşizm ve harp aleyhtarı savaşa, barışın, demokratik hakların ve özgürlüklerin korunması hareketine daha sıkı bağlarla bağlamaları zorunluğu üzerine çekti. Kominternin IV.Kongresi, Lenin'in birleşik işçi cephesi politikasını geliştirerek, işçi hükümeti ve emperyalizm

aleyhtarı tek cephe sloganlarını ortaya attı. Lenin'in sağığında, onun iştirakiyle yapılan son kongre olan Kominternin IV. Kongresi kararları, Lenin'in, dünyanın ilk sosyalist devletiyle kapitalist ülkelerdeki devrimci işçiler ve ulusal kurtuluş hareketi arasında sıkı bir ittifakın zaruri olduğuna dair öğretisine dayanmaktaydı.

Dünya çapındaki devrim sürecinin bütün unsurlarının birleşmesine dair Leninci strateji, bütün bir tarihsel devre, yani kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemi gözönünde bulundurularak hazırlandı. Daha sonra bu strateji, Kominternin VII. Kongresinde, halk cephesi politikası, faşizm aleyhtarı direnme hareketi ve harpsonu yıllarında ise komünistler tarafından geniş bir ulusal cephe politikası haline getirildi.

Zamanımızın gerçekleri bütün kapitalizm ve emperyalizm aleyhtarı güçlerin birliğine dair Leninci fikirlerin ne kadar yerinde ve ne kadar aktüel olduğunu tekrar tekrar doğrulamaktadır. İnsanlığın Oktobr Devriminden beri geçen 50 köşür yıllık tarihsel devredeki tecrübeleri, Lenin'in dünya çapındaki devrim sürecinin başlıca kaynakları arasında organik birliğe ve karşılıklı bağlara dair dâhiyane görüşünün doğruluğunu inkâr edilmez bir şekilde ispat etti.

Lenin'in fikirlerinden esinlenen ve yön alan uluslararası komünizm hareketi büyük başarılarla erişti ve çağımızın en etkili siyasi gücü haline geldi. Sadece bu kadarı bile Leninizmin hayatiyeti, yenilmezliği için inkâr edilmez bir delildir.

Komünizm hareketinin, zamanımızın en etkili politik gücü haline gelmesinin nedeni, insan toplumunun gelişmesindeki başlıca eğilimleri yansımasıdır. Marksist-Leninist dünya görüşü ile silâhlanmış olan komünizm hareketi, toplumsal gelişmenin kanunlarını derinliğine anlamak ve bu temel üzerinde bilimsel politikayı, bilimsel strateji ve taktiği hazırlamak olanağına sahiptir ve zamanımızın en ileri toplumsal sınıfı olan işçi sınıfına dayanmaktadır. Bu sınıfın durmadan gelişmesini, sosyal-politik rolünün artmasını, iri sanayi üretiminin ve teknik ilerleyişi sağlamaktadır. Zamanımızdaki bilimsel-teknolojik devrim, komünizm hareketinin toplumsal temelini gitgide genişletmekle, işçi sınıfıyla onun bilinçli öncüsü komünist partisinin rolünü daha da artırmaktadır.

İktidarda bulunan Marksist-Leninist partiler komünizm hareketinin en önemli müfrezeleridir. Onların, memleketlerinde sosyalizm ve komünizm kuruculuğına yönelik faaliyeti, sosyalist sistemin birliğini korumak, bu sistemin usulararası mevzilerini sağlamlaştırmak uğrındaki gayretleri dünya çapında tarihsel bir anlam taşımaktadır. Dünya sosyalizmi ile emperyalizm arasındaki savaş, dünyanın gelişmesindeki ana yolu çizmekte, zamanımızın bütün önemli olaylarını etkilemektedir. Emperyalizm, hiçbir aracı esirgmeden, sosyalizmin temellerini yoketmeye çalışmaktadır. Bunun için de komünist ve işçi partileri, sosyalist ülkelerin halkları ve yeryüzündeki bütün ilerici güçler, daimi olarak büyük bir uyanıklık göstermeyi, sosyalizmin başarılarını korumayı ve emperyalizmin yıkıcı faaliyet-

lerine darbeler vurmayı ödev saymaktadırlar. Sosyalist sistem, komünizm hareketinin temel gücüdür ve sosyalizmin reel başarıları komünistlerin bütün dünyada mevzilerinin genişlemesine ve kuvvetlenmesine hizmet etmektedir.

Komünizm hareketinin politik etkisi için coğrafi sınırlar yoktur. Bütün kıtalardaki ülkelerin birçoğunda komünist partileri faaliyette bulunuyor. Bu partiler gelişmiş kapitalist ülkelerde olduğu kadar, ekonomik bakımdan az gelişmiş memleketlerde de tekelci kapitalizme karşı savaşın ve ulusal kurtuluş hareketlerinin ön saflarında yer almışlardır. Yığınlar arasındaki etkileri her ülkede aynı olmasa bile, dünyanın çeşitli bölgelerinde şu veya bu ölçüde etkili oldukları bir gerçektir.

Komünistler dünya çapındaki devrim sürecinde birleştirici etkindirler. Emperyalizm karşı yürütülen savaşa katılanların sosyal-politik amaçlarını dile getirdikleri için büyük sayıda müttefik kazanmaktadırlar. Bundan dolayı da etkileri, saflarında birleşenlerin sayısından daha büyüktür. Bu etki, çeşitli devrimci güçlerin, dünya çapındaki anti-emperyalist devrimin tek sürecinde birleşmeleriyle artmaktadır.

Komünizm hareketinin kuvvet ve etkisinin güçlü kaynağı, evvelce olduğu gibi şimdi de, Marksizm-Leninizme, proletarya enternasyonalizmine sadakattır. Marksizm-Leninizm, dünya işçi sınıfının ideolojisini bilim yoluyla açıklıyan tek, bölünmez öğretiler. Bu demektir ki, Marksist-Leninist teori, bütün ülkelerdeki devrimci hareketin tecrübelerini genelleştirerek geliştirmekte ve bütün kardeş partilerin gayretleriyle zenginleşmektedir. Bu, aynı zamanda demektir ki, her komünist partisi, ancak dünya çapındaki komünizm hareketinin bütün müfrezelerinin devrimci savaşında kazanılan kolektif tecrübeler dayandığı, Marksist-Leninist bilimin ortak prensiplerini yaratıcı bir şekilde uyguladığı zaman, amaç ve ödevlerini başarıyla yerine getirebilir.

Marksizm-Leninizmin bütünlük, bölünmezlik karakteri, doğrudan doğruya sınıfsal kökeninden ileri gelmektedir. İşçi sınıfı, toplumdaki objektif durumu ve nihai menfaat ve amaçları bakımından enternasyonalisttir. Bunun için de, proletaryanın ideolojisi ulusal sınırlar tanımaz. V. I. Lenin: «Biz uluslararası bir kuvvetiz, enternasyonalistiz» diyordu. Bu sözde gerçek komünistlerin en karakteristik vasıfları dile getirilmiştir.

Marksizm-Leninizmin uluslararası öğretisi olarak birliğini, komünistlerin toplumsal olayları, tarihsel gerçekleri aynı bilimsel ve diyalektik-materyalist açıdan incelemeleri sağlamaktadır. Bu sebeple de kardeş partiler, içinde bulundukları konke koşullar birbirinden ne kadar farklı olursa olsun, hepsi de ortak, denemiş öğretiyi, Marksizm-Leninizmi kılavuz edinmektedirler.

Bilindiği üzere, zaman zaman, Marksist-Leninist teorinin, çeşitli ülkelerin ulusal özelliklerine uygulanışı ile onun enternasyonalist karakteri arasında zıtlıklar yaratılmaya çalışıyor. Fakat bu suni zıtlılaştırmalar, Marksizm-Leninizm prensipleriyle bağdaşmamaktadır. Lenin, Marksist öğretinin

ulusal koşulların özelliklerine göre, esnek bir biçimde uygulanmasını, ancak konke tarihsel tecrübelerin teorik incelenmesi temeline dayanılarak yaratıcı bir şekilde zenginleştirilmesini istiyordu. Bununla ilgili olarak şunları yazmıştı: «Biz Marksizm teorisine tamamlanmış ve dokunulmaz bir gözle bakmıyoruz, tam aksine, şuna inanıyoruz ki bu teori, sosyalistlerin, hayatta geri kalmak istemedikleri takdirde, her yönde daha ileri götürmekle görevli bulundukları bilimin temel taşlarını teşkil etmektedir. Bizim kanımıza göre, özellikle Rus sosyalistleri için, Marksist teoriyi başlıbaşına geliştirmek zaruridir, çünkü bu teori, sadece genel yönetici esasları ortaya koymuştur ki, bunlar İngiltere’de Fransa’ya kıyasla başka, Fransa’da Almanya’ya kıyasla başka, Almanya’da Rusya’ya kıyasla daha başka biçimlerde uygulanabilir». Bunun yanısıra Lenin, Marksizmin genel prensiplerinin titizlikle korunmasını daima belirtmiştir.

Marksizm-Leninizmin yaratıcı şekilde geliştirilmesi, her partinin, onu, içinde bulunduğu durumun konke tarihsel koşullarına uygun biçimde uygulamasını, fakat bu arada Marksist-Leninist öğretinin temel prensiplerinin ve bunlara dayanan genel hükümlerin korunmasını gerektirmektedir.

Tarihsel tecrübeler, genel enternasyonal kanunların, ulusal özelliklere ve geleneklere bağlı olarak çok çeşitli şekillerde belirğini göstermiştir. V. İ. Lenin, komünizmin temel prensiplerinin, her ulusun, her ulusal devletin özelliklerine uygun olarak uygulanması gerektiğine defalarca işaret etmiştir. Lenin, asıl mesele, ulusal özelliklerde genel enternasyonal kanunları görebilmektir, diyoru. Sosyalist devrimin ve sosyalizm kuruculuğunun genel kanunlarını ihmal etmek, sosyalizm dâvâsına pek büyük zararlar verir. Bu gibi hallerde «özellikler» adı verilen anlayış, gerçek sosyalist gelişmeyi, sözde sosyalist gelişmeyle, yani burjuva tarzında gelişme ile değiştirmeyi gizleyen bir anlayış olarak ortaya çıkmaktadır. İşte Lenin, sosyalizmin teori ve uygulanmasında bu gibi yanlış anlayışlara şiddetle karşı koymuştur.

Marksizm-Leninizmi tek ve bütün bir enternasyonal öğreti olarak anlamak, dünya komünist hareketinin birliği için gerekli olan koşullardan biridir. Enternasyonal Marksist-Leninist teoriyi çeşit çeşit «ulusal biçimlerle» değiştirme denemeleri, milliyetçi tecride, parçalanmaya, bölgeciliğe yol açar, partinin memleket içindeki mevzilerini sarsar ve eninde sonunda tüm komünist hareketini zayıflatır. Tarihsel uygulamalar şunu göstermiştir ki, her partinin kendi ülkesinde başarılı bir savaş yürütebilme, gericiliğin saldırılarına karşı koyabilme ve emekçi yığınlarını etrafında toplama yeteneği, geniş ölçüde, partinin uluslararası komünist hareketiyle mevcut ilişkilerinin sağlamlığına, uluslararası tecrübelerden faydalanma istek ve ustalığına bağlıdır.

İdeolojik kompromilerin ve politik savaşların mantığı şudur: bir bütün halindeki Marksist-Leninist öğretiyi, ona atfedilen «milli biçimler», yığını ile değiştirme çabaları, çoğu defa, Marksizm-Leninizmin karşısına «evren-

sel» olduğu, genel bir karakter taşıdığı iddia olunan bambaşka görüşler çıkarılması sonucunu verir. Bunun örneğini Maoculuğun gidişinde görmek-teyiz. Başlangıçta Marksist-Leninist teorinin bir biçimi olduğu ve yalnız Çin için geçerli sayıldığı ilân edilen «Çinileştirilmiş Marksizm», Mao Tse-dun grubunun ideolojisine ve politik programına dayanılarak artık Marksizm-Leninizmi tamamiyle Maoculukla değiştirmektedir.

Komünistler dünya komünizm hareketinin birliğini yeniden sağlamayı ve kuvvetlendirmeyi başlıca ödev saymaktadırlar. Sovyetler Birliği Komünist Partisine gelince, varlığının ilk günlerinden beri işçi sınıfının devrimci güçlerinin uluslararası birliğinin kuvvetlendirilmesi hususunda Lenin tarafından gösterilen yolu sebatla izlemiştir ve şimdi de izlemektedir. V. İ. Lenin bununla ilgili olarak; «Biz, işçilerin kurtuluşları uğrunda savaştığımız büyük sorunlarını, devrimci proletaryanın uluslararası disiplinine uyarak ve çeşitli ülkelerdeki işçilerin tecrübelerini gözönünde bulundurarak, onların bilgilerine, iradelerine saygı göstererek çözümlemekle ve böylece bütün dünyadaki işçilerin komünizm uğrunda sınıf savaşında birliğini gerçekleştirmekle gurur duymaktayız» diyordu.

Komünizm hareketinde Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi prensipleri temeline dayanılarak beraberlik sağlanması, karmaşık, fakat gerekli bir süreçtir. Devrim hareketi ölçülerinin büyümesi, toplumsal temelinin genişlemesi, komünist partilerinin faaliyette bulundukları memleketlerde ekonomik ve sosyal-politik gelişme koşullarının çok taraflılığı, tarihsel geleneklerin çeşitli olması ve diğer farklar, mevzilerin uyuşmasına ve dolayısıyla şu veya bu sorunda görüş ayrılığına yol açabilir.

Günümüzde dünya komünist hareketinin birleşmesi uğrunda yürütülen savaşta, bu yılın Haziran ayında toplanması kararlaştırılan Komünist ve İşçi Partileri Danışma Toplantısı son derecede önemli bir aşama teşkil etmektedir. Kardeş partiler, kolektif olarak, Danışma Toplantısının hazırlanması için çok büyük ve çok olumlu çalışmalarda bulunmuşlardır ki, bu çalışmaların toplantının başarısını sağlamaya yarayacağına tam kanaati-miz vardır.

Komünistler, emperyalist stratejisinin sosyalist ülkeleri ve komünist partilerini birbirinden koparmak amacını güttüğünü bir an bile unutmamalıdır. Emperyalistler bu amaçlarına ulaşabilmek için milliyetçiliğe ve şovenizme, sağcı ve avantürist revizyonizme ümit bağlamaktadırlar. Marksist-Leninist partiler emperyalizmin bu haince stratejisine proletarya enternasyonalizmiyle, emperyalizme karşı aralıksız savaşla, Marksizm-Leninizme yabancı olan burjuva ideolojisinin maskesini indirmekle ve aynı zamanda, sağcısına olduğu gibi «solcu» oportünizmine karşı da ardıcıl bir savaş yürütmekle karşı koymaktadırlar.

Hayat, devrimci uygulamalar, birlik lehinde «çalışmaktadır». Çağdaş dünyadaki gelişmelerin hayati önem taşıyan sorunları, komünistlerin, halkların toplumsal ve ulusal kurtuluşları, barış, demokrasi ve sosyalizm

uğrunda yürütölen ortak savaşta dayanışma halinde olmalarını, birlikte hareket etmelerini kesin bir zorunluk haline getirmektedir.

SBKP, diğör kardeş partilerle birlikte, Leninizmin hayatta denenmiş prensiplerine dayanarak, hayırlı amaçlar uğrunda yürütölen savaşta komünizm hareketini birleştirmek için her türlü araçla hizmette bulunmayı bir görev saymaktadır. Partimiz, yüce jübilenin, Komünist Partisinin ve dünyanın ilk sosyalist devletinin kurucusu V.İ. Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümü arifesinde yapılan Danışma Toplantısına, Leninizm bayrağı, Leninci idelerin temizliğini koruma uğrındaki bayrağı altında katılmaya hazırlanmaktadır. Biz, Danışma Toplantısına, proletarya enternasyonalizmi, bütün devrimci ve demokratik güçlerin emperyalizm aleyhtarı tek cephede birleşmelerinin bayrağı altında katılmaya hazırlanmaktayız.

★

Vladimir İliç Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümü Sovyet halkının, bütün ölkelerdeki emekçilerin yüce bayramıdır. Yeryüzünün bütün kıtalarında yaşayan ilerici insanlar, şimdiki devri, dünyanın devrim yolu ile değışmesi devri olarak karakterize ederken, insanlığın, Lenin'in düşündüğü yolda geliştiğı görüşünü reddedemezler. Marksizm-Leninizm fikirleri, bugün Sovyet halkının, Komünist Partisinin yönetmenliği altında gerçekleştirdiğı muazzam değışikliklerde yaşamakta ve zaferler elde etmektedir. Marksizm-Leninizm fikirleri sosyalist ölkeler halklarının eylem ve eserlerinde, halk yığınları üzerindeki etkisini kuvvetlendiren dünya komünist hareketinin başarılarıyla, uluslararası proletaryanın dünya kapitalizmine karşı savaşının güçlenmesinde, ulusal kurtuluş savaşlarının ve emperyalizm aleyhtarı hareketin büyük atılımlarında yaşamakta ve zafere ulaşmaktadır.

Leninizm fikirleri, durmaksızın, milyonlarca ve milyonlarca insanın kalbine ve kafasına yerleşmektedir. Milyonlarca insanın katıldığı barış, demokrasi ve sosyalizm savaşı ordusu, Sovyet şairi Mayakovski tarafından yazılan şu heyecanlı mısraları haklı olarak benimseyebilir:

Lenin bizimledir
ölümsüz, yüce
Doğanın her katında nice nice
zaferler için
fikri
sözü
eylemi yol gösterir İliçin.

Lenin'in yönetmenliğinde çağdaş komünist hareketinin doğuşu

Cek Vodis

Lenin, insanlık tarihinde kesin dönüşümlerin meydana geldiği bir çağda yaşadı. Otuz yıldan fazla süren politika hayatında, yeni olayların özünü herkesten iyi anladı, değişimleri önceden gördü, yeni tipte bir parti kurdu ve Rusya emekçilerini, 1917 Ekim zaferine götürdü, Vatandaş Harbinde sınıf düşmanlarını yenilgiye uğratmalarını sağladı ve barış içinde sosyalizm kuruculuğuna ulaştırdı. İşçi sınıfının bütün ülkelerdeki öncü birlikleri, Lenin'in yönetiminde, İkinci Enternasyonal'i iflâsa sürükleyen oportünizmden ve Birinci Enternasyonal'e büyük zararlar veren aşırı solculuk eğilimlerinden ayıklanmış Marksizmin bayrağı altında birleştiler.

Lenin'in uluslararası komünist hareketine yaptığı hizmetler o derecede çoktur ki, kısa bir makalede ancak bir kaç ele alınabilir. O, komünist hareketinin bütün sorunlarını aydınlığa kavuşturmuş, çözümlemiştir. Bunların bellibaşlıları şunlardır: Emperyalizmin karakteri, emperyalist harplere karşı savaş, oportünizm ve sosyal-şövinizmin kökleri, devrimci partilerin kurulması, emperyalizm çağında devrim savaşının strateji ve taktiği, işçi sınıfının ve müttefik köylülerin rolü, enternasyonalizm, anarşistler ve aşırı (ultra) solcularla savaş, proletarya diktatörlüğü, demokrasi, sosyalizm kuruculuğu ve ekonomik planlama, barışın korunması ve değişik düzenli devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları uğrunda mücadele, sınıf savaşında değişik şekilleri uygulama zorunluğu, burjuva parlamentolarına karşı tutum, ihtilâl san'atı, ne zaman geri çekilmeli, ne zaman taarruza geçmeli sorunu, Komünist partisinin rolü v.s. Lenin bunları ve daha birçok sorunları aydınlığa kavuşturdu, bütün uluslararası işçi hareketini düşünce ve eylem bakımından zenginleştiren büyük bir miras bıraktı, böylece dünya tarihinin kesin dönüm anlarında hareketin yürüyeceği yolu aydınlattı, ona doğru bir yön verdi.

İkinci Enternasyonal önderlerinin ihaneti ve Lenin'in stratejisi

Lenin'in dehâsı, ona, kapitalist sistemde meydana gelen değişimleri tahlil etmek ve yalnız tekel kapitalinin gücünü değil, aynı zamanda genel olarak emperyalizme, daha konkr olarak da oportünizme karşı savaşan

güçleri görmek imkânını verdi. Lenin, emperyalizm çağında kapitalizmin bütün çelişkilerinin, yani kapitalistlerle işçiler arasındaki çelişkilerin, insanca yaşayışa kavuşmak, demokratik kazanımlarını korumak için ekonomik ve politik kuvvetin bütün tröstlerde toplanmasına karşı savaşıyan geniş halk tabakalarıyla tekeller arasındaki çelişkilerin, emperyalist ülkelerle sömürge halkları arasındaki çelişkilerin alabildiğine keskinleştiğini ispat etti. Kapitalizmin dengesiz gelişmesi yüzünden emperyalist devletler arasındaki çelişkilerin gerginleştiğini ve dünyayı yeni baştan bölüşmek için mücadele eden bu devletlerin harp açmaktan çekinmeyeceklerini anladı. Halbuki harp, emperyalistlerarası tüm çelişkileri daha fazla şiddetlen-direcek ve kapitalist sistemdeki genel bunalım sonucunda kapitalizmin en zayıf halkasının kopmasına yolaçacaktı.

Lenin, «Kapitalizmin en yüksek aşaması: Emperyalizm» adlı klâsik eserinde ve diğer yazılarında yaptığı tahlillerde, emperyalizmin proletarya devrimleri arifesinde bulunduğu sonucuna vardı ve Rusya işçi sınıfını bu devrime hazırlamaya koyuldu. Bir taraftan da, bu görüşünü uluslararası işçi hareketine kabul ettirmek ve güçlüklerle dolu olan yeni koşullar içinde işçi sınıfını ve bütün emekçileri kendi tarafına çekebilecek yetenekte devrim partilerinin kurulması zorunluğunu benimsetmek için büyük bir gayretle çalıştı.

Bu iş hiç de kolay değildi. İkinci Enternasyonalin temeli olan Avrupa işçi hareketi, sendikalar ve sosyalist partileri, hem sayıca, hem de örgütlenme bakımından önemli bir kuvvetti. Harp arifesinde 12 milyon işçiyi temsil eden parti ve örgütler, Sosyalist Enternasyonalde birleşmişlerdi. Bu, o zaman için hatırı sayılır bir güctü. Ne var ki, İkinci Enternasyonal önderleri, Marksizme sadece sözlerinde bağlı idiler. Eylemlerinde ise, bütün gayretlerini, mevcut sosyal düzenin çerçevesi içinde reformlar yapılması, işçi sınıfının şu veya bu zümresine bazı çıkarlar sağlanması yönünde yoğunlaştırmak suretiyle oportünizm bataklığına hergün biraz daha gönlüyor ve kapitalizmi devrim yolu ile ortadan kaldırma mücadelesinden gitgide uzaklaşıyorlardı. XX. yüzyılın ilk on yılı içinde sosyal-demokrasi saflarındaki dağılma, parçalanma sürecini bunların çoğu farketmiyordu. 1914–1918 Dünya Harbi, reformistler tarafından aşılana, sosyalizme tedrici evrimle geçiş hayallerini bir darbeye tuzla buz etti, emperyalizmin gerçek yüzünü milyonlarca insana olanca açıklığı ile gösterdi. İkinci Enternasyonal, işte bu koşullar içinde emekçilere ihanet yoluna saptı; oportünist liderler, kendi ülkelerindeki burjuvazinin saflarına geçtiler.

İşte dünya tarihinin bu kritik anında Lenin, işçi sınıfına, emperyalizm harbi bataklığında milyonlarca insanın kasaplık koyunlar gibi boğazlandığı bu kanlı maceradan çıkış yolunu göstererek, büyük önderlik kabiliyetleriyle ortaya çıktı.

Sosyalist Enternasyonal, hazırlanmakta olan harp sorununu 1914 yılına kadar birkaç defa incelemiş ve harp patlak verdiği takdirde nasıl bir

tutum takinacağını, hangi mevzilerde yer alacağını belirlemişti. İkinci Enternasyonalin 1907 yılında yapılan Ştuttgart Kongresinde dünya harbi tehlikesini ortaya koyan bir karar kabul edilmişti. Bu karar, daha sonraları toplanan Kopenhag (1910) ve Bazel (1912) kongrelerinin kararlarıyla de desteklendi. Ştuttgart kararında şöyle deniliyordu: «Harp tehlikesi belirdiği zaman, her ülkenin işçi sınıfı ve parlamentolardaki işçi temsilcileri, Sosyalist Enternasyonal Bürosunun da desteği ile, sınıf savaşının derecesine ve genel politik duruma göre değişen en etkili imkânlarla harbe engel olmak için her çareye başvurmalıdır.

Bütün bunlara rağmen harp başlarsa, onlar, bir an önce durdurulması için aktif bir mücadele yürütmek, harbin sebep olduğu ekonomik ve politik bunalımdan, halk yığınlarını uyandırmak ve kapitalist sınıfının egemenliğini çöktürmek için alabildiğine yararlanmalıdırlar.»

Kongreye sunulan ilk karar suretini Lenin «...dogmatik-tek yönlü, ölü...» olarak nitelemişti. Fransız heyeti tarafından verilen alternatif tasarıyı da son derecede yetersiz bulunca, kendisi bunlar üzerinde düzeltmeler yapmış ve teklifi, genel hatlarıyla kabul edilmişti. Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi adına Lenin ve Roza Lüksemburg tarafından yapılan bu düzeltmeler kararın temelini teşkil etmiş ve harp süresince bütün devrimci sosyalistlerin izledikleri genel doğrultu olmuştu. İkinci Enternasyonalin oportünist liderleriyle mücadelesinde Lenin, tüm uluslararası sosyalist hareketini etkiliyordu.

Lenin, Emperyalist Dünya Harbi başladıktan sonra, Bazel Kongresi kararında ortaya konan doğrultunun uygulanması için çetin bir mücadeleye koyuldu. «Avrupa Harbinde devrimci sosyal-demokrasinin ödevleri» başlıklı tezlerini yayınladı. Rusya bolşevikleri tarafından desteklenen bu tezler, daha sonraları yine onun tarafından geliştirilerek RSDİP Merkez Komitesinin imzası ile «Harp ve Rusya Sosyal-demokrasisi» başlığı altında bir çağrı şeklinde yayınlandı. Aynı tezler, İtalya ve İsviçre sosyal-demokrat partilerinin 17 Eylül 1914'te Lugano'da toplanan konferanslarında incelendi.

Lenin, harp süresince yorulmak nedir bilmeden çalıştı, nutuklar söyledi, konferanslar verdi, makaleler, broşür ve kitaplar yazdı. Bunlarda, harp ve barış sorunlarının sınıfsal görüşle ele alınmasını belirtti, sosyal-şovinst haline gelen oportünistlerin ihanetlerini açığa vurdu, harp bunalımından ancak devrim yolu ile kurtulmanın mümkün olacağını ortaya koydu. Bu ödevleri yerine getirirken, yalnız Rusya emekçilerine yol göstermekle yetinmiyor, aynı zamanda tüm uluslararası işçi hareketini, emperyalist harbine karşı devrim savaşına yöneltiyordu.

«Yalnız harbe ve kendi ülkedeki hükümete karşı olmak yeterli değildir; emperyalist harbinin vatandaş harbine dönüştürülmesi lâzımdır» diyordu. Harbin, bütün emekçilerin çıkarlarına aykırı olduğunu, soygun için, sömürge elde etmek için, kâr sağlamak için büyük kapitalist devletler ara-

sında yapıldığını, politikalarını başka araçlarla devam ettiren bu hükümetlerin, zorbalık yolu ile büyük tröstlerin çıkarına dünyayı yeni baştan bölüşmek amacı güttüklerini belirtiyordu. «Bu yüzden, iki hayduttan hangisinin ilk önce bıçak çekmiş olmasının hiçbir önemi yoktur» diyordu.

Demek ki, yalnız, harbe ve kendi hükümetine karşı olmak yeterli değildi. Harpten çıkış yolunu bulmak, emperyalist harbini vatandaş harbine dönüştürmek lâzımdı. «Emperyalist harbinde kendi ülkenizdeki hükümetin yenilgiye uğratılması meselesi» başlıklı makalesinde: «Gerici harpte devrimci sınıfın, kendi hükümetinin yenilgiye uğramasını istememesi imkânsızdır» diyordu.

İki yıl sonra, 27 Mayıs 1917'de Petrograd'ta verdiği bir konferansta şunları söyledi:

«Bu korkunç harpten çıkmak kolay değil. Üç yıldır sürüyor bu harp. Ya daha on yıl harp edeceksiniz, yahutta güçlüklerle doğu, ağır bir devrim yoluna gireceksiniz. Başka kurtuluş yolu yok. Biz diyoruz ki: Kapitalistlerin hükümetleri tarafından başlanan harbe, yalnız işçi devrimi yolu ile son verilebilir...»

Harp çocuk oyuncağı değildir. Müthiş bir felâkettir. Milyonlarca kurban ister. Sona erdirilmesi güçtür.

Bu harp, egemen sınıf tarafından açılmıştır; ancak işçi sınıfı devrimiyle sona erdirilebilir. Egemenlik işçi, asker ve köylü milletvekilleri sovyetinin eline geçtiği zaman, kapitalistlerin saldırısına uğrayacağız... Bütün ülkelerin hükümetleri üzerimize çullanacak. Kapitalistler bize karşı çıkacak, fakat işçiler bizden yana olacaktır. Kapitalistlerin başladığı harbe işte bu suretle son verilecektir. Harbin nasıl sona ereceği sorusunun cevabı işte budur.»

Rusya işçi ve köylüleri, Bolşevik Partisinin yönetiminde, silâhlarını kendi hükümetlerine çevirerek emperyalist harbini vatandaş harbine dönüştürdüler ve Lenin'in gösterdiği proletarya devrimini gerçekleştirdiler. Doğru Cephesindeki emperyalist harbi sona erdi. Ondan sonraki devrim fırtınaları ve henüz harp halinde olan ülkelerde harp aleyhtarlığının büyümesi, bir taraftan da Almanya'nın yenilgiye uğraması sayesinde bu emperyalist çatışması son buldu. Genç Sovyet Cumhuriyetini daha doğar doğmaz boğazlamak için emperyalist devletlerin giriştikleri çabalar da, uluslararası işçi hareketi tarafından desteklenen Rusya işçi ve köylülerinin yiğitçe ve çetin karşıkoymaları ile sonuçsuz bırakıldı. Lenin'in güçlendirmek için büyük gayretler sarfettiği ve Rusya'daki Oktobr Devrimiyle de yeni bir destek kazanan dünya işçileri birliği, enternasyonalizm, İngiltere işçilerinin giriştiği «Rusya'dan ellerinizi çekin!» hareketiyle, Karadeniz'de Fransız Filosunda patlak veren isyanla, bütün Avrupa'da ve diğer kıtaların çeşitli ülkelerinde askerî müdahaleye karşı değişik şekiller altında yapılan direnmelerle son derecede yaygın bir hal aldı.

Devrimci güçlerin birleşmeleri için oportünizmle bağlarını koparmak şart!

Lenin, harp devamınca, beslendikleri kökleri göstermek suretiyle oportünizme ve sosyal-şovinizme ideolojik ve politik ağır darbeler indirdi. Oktobr Sosyalist Devrimi zaferinden sonra da, bir taraftan, son derecede önemli olan iç problemlerle uğraşıyor, öte yandan da, uluslararası komünist hareketiyle yakından meşgul oluyordu. Oportünistlerle bütün bağların koparılması ve gerçek devrimci güçlerin dünya çapında birleşmelerinin sağlanması zarurluğunu, daha İkinci Enternasyonalin iflâs döneminde, Birinci Dünya Harbi arifesinde anlamış bulunuyordu. O zamanlar şunları yazmıştı:

«Avrupa Harbi, devrin bir tarihsel bunalımdır, yeni bir çağın başlangıcıdır. Her bunalım gibi, harp te, gizli çelişkileri keskinleştirmiş ve üzerindeki bütün suni tülleri parçalayarak, tüm şartlandırmaları fırlatıp atarak, kof atarileri daran perân ederek bu çelişkileri açığa çıkarmıştır. «İkinci Enternasyonal, Lenin'in belirttiği gibi, «... sosyalizmi yaygın hale getirme, sosyalist güçleri hazırlama, ilk ve en basit örgütlenme alanlarında, çok önemli ve faydalı işler başarmıştır...» Fakat, oportünizme yenilmiş ve tarihsel görevi de sona ermiştir. Bu yüzden Lenin, Enternasyonalizmin yeni prensip temelleri üzerinde ve «sosyalist enternasyonalizmi pratikte savunmaya» yetenekli güçlerin yardımıyla yenibaştan kurma ödevini öne koymuştu. Bu işin kolay almayacağını söylüyor, «enine boyuna hazırlıklar yapmak, büyük fedakârlıklarda bulunmak, yenilgileri de gözönünde bulundurmak lâzım» diyordu. Güç ve önemli bir iş olduğu için, «yalnız, bu işi yapmak isteyen, şovinistlerle ve sosyal-şovinizmi savunanlarla bağların kesilmesinden korkmayan kimseler gerçekleştirebilir»di.

Lenin, o zamanlar uluslararası işçi hareketi içinde rol oynayan belibaşlı akımları tahlil etmek suretiyle, harpte ülkelerindeki hükümetleri destekleyen oportünistlerle bütün bağların kesilmesinin zorunlu olduğu sonucuna varmıştı. Ona göre Enternasyonalizmi, ancak, oportünizme bilinçle düşman olan insanlar savunabilirdi. Kararsız ve şaşırtılmış olanların bir kısmı kurtarılabilir ve sosyalizme tekrar kazandırılabilirdi. Fakat, bunların da oportünizmle bağlarını kesinlikle kaparmaları lâzımdı. Lenin, şunu açık seçik ortaya koyuyordu: Yeni Enternasyonal, oportünizmle bağlantısını kestikten başka, itibarlarını kaybetmiş sağcı oportünistlere ileride de flört yapabilecek kimseleri saflarına almamalıydı. Nisan 1917'de yazdığı bir makalede, sosyal-şovinistlere ve «artacı»lara karşı olan devrimci Enternasyonalî kurmaya girişmek lâzım geldiğini belirtmişti. Yeni örgüt, proletarya enternasyonalizmine sarsılmaz bağlılığını, sözle de, eylemle de daimi olarak ortaya koymalıydı. «Asıl mesele, enternasyonalistliğimizi «ilân etmek» değil, en güç zamanlarda bile eylemlerimizde enternasyonalist olabilmektir» diyordu.

Lenin Kominternin kurucusu ve önderi

Yeni Enternasyonal, Rusya Komünist Partisinin teşebbüsüyle kuruldu. Kurucu Kongre dâvetiyeleri Ocak 1919'da altı komünist partisinin (Rusya, Polonya, Macaristan, Avusturya, Letonya ve Finlandiya komünist partilerinin), Balkan Devrimci Sosyal Demokrat Federasyonu'nun ve Amerika Birleşik Devletleri Sosyalist İşçi Partisi temsilcisinin imzalarıyla gönderildi. Ve Komünist Enternasyonalinin kurucu kongresi, Mart 1919'da Moskova'da toplandı.

Lenin, 6 Mart 1919 günlü «Pravda» gazetesinde yayınlanan «Yeni Enternasyonal» başlıklı yazısında şöyle diyordu: «Biz, artık kazanılmış olanı yazdık. Biz, yığınların bilinçlerine iyice yerleşmiş olanı kâğıda geçirdik. Hepimiz biliyorduk ki, – hatta, kendi ülkelerimizdeki tecrübelere dayanarak, hepimiz görüyor, duyuyor ve anlıyorduk ki, – proletarya hareketi güc ve derinlik bakımından, dünyada görülmemiş yepyeni bir şekilde kükremektedir.» Komünist Enternasyonalin kuruluşu dolayısıyla söylediği nutukta, Rusya işçilerinin ve yeni, sosyalist devletlerinin uluslararası rolüne değinerek şunları belirtiyordu: «Siz de gördünüz: Biz, sosyalizmin yalnız kendi ülkemizde zafere ulaşması ve yalnız bizim çocuklarımızın, kapitalistleri ve toprak ağalarını tarih öncesinin acayip mahlûkları gibi anmaları için değil, aynı zamanda bütün dünya işçilerinin bizimle birlikte zafere ulaşmaları için mücadele ediyoruz.»

Kominternin kurulmasının önemini de şöyle belirtiyordu:

«Birinci Enternasyonal, proletaryanın, sosyalizm uğrunda dünya çapında yürüttüğü mücadelenin temellerini attı.

İkinci Enternasyonal, hareketin çeşitli ülkelerde genişleyip yaygın bir hal alması için zemini hazırladı.

Üçüncü Enternasyonal, İkinci Enternasyonalin çalışma ürünlerini teslim aldı, onun oportünist, sosyal-şovnist, burjuva ve küçük burjuva pisliklerini ayıkladı ve proletarya diktaturasını gerçekleştirmeye koyuldu.

Dünyanın en devrimci hareketini, sermayenin esaretinden kurtulmak için proletaryanın yürüttüğü savaşı yöneten partilerin uluslararası birliğinin, şimdi, eşi görülmemiş derecede sağlam bir temelli vardır. Bu, proletarya diktaturasını, onun kapitalizme karşı kazandığı zarferi uluslararası çapta hayata geçiren birkaç sovyet cumhuriyetidir.

Üçüncü Enternasyonalin, Komünist Enternasyonalinin evrensel önemini şöyle belirtebiliriz: O, Marks'ın en yüce şiarını, sosyalizm ve işçi hareketinin yüzyıllık gelişmesini özünde toplayan ve proletarya diktatürasında dile gelen şiarını gerçekleştirmeye koyulmuştur.

Dünya tarihinde yeni bir devir açılmıştır.»

Kominternin, 1922 yılında toplanan IV. Kongresi dahil, bütün çalışmalarında Lenin sonuç belirleyici bir rol oynadı: Komünist strateji ve taktiğinin temel meselelerini çözümledi, en önemli belgelerin çoğunu hazırladı, komünist partileri ve yöneticileriyle sıkı bağlar kurdu, bu yönetici-

lerle uzun konuşmalar ve ülkelerindeki işçi hareketinin tecrübeleri üzerinde incelemeler yaptı ve açık-seçik Marksist pozisyonlara geçmelerinde onlara yardımcı oldu. Lenin'in hazırladığı önemli belgeleri ve nutuklarını okumak imkânlarını sahibiz. Fakat, birçok ülkenin devrim hareketi yöneticileriyle konuşmalarının, onlara yaptığı faydalı tavsiyelerin, sorduğu meraklı soruların ve pratik tekliflerinin çoğu yazılmış değildir. Bunlar, Lenin'in, en güç anlarında kendilerine büyük yardımlarda bulunduğu partilerin çalışmalarında yaşamaktadır.

Devrim üzerine lâf ebediği yapan «kahramanlar»la mücadele

Bu dönemde Lenin'in büyük hizmetlerinden biri de, «dar solculuğun» devrim üzerine lâf ebeliğinin, sekterlik ve avantürizmin tehlikelerini göstermesiydi. Birinci Dünya Harbi sırasında o, sağcı oportünizmle, kendi ülkelerindeki burjuvazinin tarafını tutan sosyal demokrat sağcı liderlerinin açık ihanetiyle politik mücadeleye büyük bir önem vermişti. Çünkü o zamanlar uluslararası işçi hareketinin bu ihanete karşı çetin bir savaş yürütmesi gerekiyordu. Lenin, 1917 Oktobr Devriminden bir müddet sonra, «dar solcu» avantürizmine, devrim üzerine lâf ebeliği yapan «kahramanlara» karşı da eleştiri ateşini şiddetlendirmeyi zorunlu gördü.

Bu, son derecede güç mücadele şartları içinde, o, Marksist tutumu savunuyor, devrim savaşının strateji ve taktiklerini iyice benimsemesi için uluslararası harekete yardım ediyordu. 1918 yılında yazdığı makalelerde, söylediği nutuklarda, «aşırı solcu»ların eylemlerindeki tehlikeleri sık sık ortaya koydu. Bunlar, Almanya ile barış antlaşması yapılması ve ilhaklı, tazminatlı barış şartlarının kabulü ile ilgili Lenin'in tekliflerini reddediyor, Almanya ile tek taraflı barış antlaşması imzalanmasını «emperyalistçe uyuşma» ve «proletarya enternasyonalizminin temel prensiplerine ihanet» olarak niteliyor, «devrim harbi» yürütülmesi gerektiğini ileri sürüyorlardı.

Halbuki genç Sovyet Cumhuriyeti perişan durumdaydı. İşçi ve köylüler harpten takatsiz düşmüşlerdi; bir Rus askerinin Lenin'e dediği gibi, «kan kusuyorlardı». Lenin, Almanya ile tazminatlı ve aklın olamayacağı kadar ağır barış antlaşmasının imzalanması gerektiğini, çünkü ortada ordu diye bir şeyin bulunmadığını, memleketi savunmanın imkânsız olduğunu izah ediyordu.

Bu duruma rağmen Trotski Brest Barış Antlaşmasının imzalanmasıyla ilgili olarak Lenin'in yaptığı tavsiyeyi yerine getirmede, «dar solcu»lar da barış yapılmasına karşı geldiler. Bunun üzerine Almanlar taarruza geçerek, Sovyet hükümetini daha ağır şartları kabul etmek zorunda bıraktılar ve bu suretle durum daha da kötüleşti.

Almanya ile barış antlaşması imzalanmasını istemiyenlerle çetin bir mücadeleye giren Lenin, 1918 yılının ilk aylarında, kendi doğrultusuna karşı olan konkre olayları derin bir tahlilden geçirdi. 21 Şubat 1918'de

«Pravda» gazetesinde yayınlanan «Devrim üzerine lâf ebeliği» başlıklı makalesinde, muhaliflerinin bütün iddialarını çürüttü.

Bu arada, «aşırı solculuğun» ve «dar solcuların lâf ebeliğinin» yarattığı tehlikeler hakkında değerli hükümler ortaya koydu. Bu suretle, tüm uluslararası işçi hareketine, bu politik hastalıkla mücadelede kullanılmak üzere değerli bir silâh vermiş oldu.

Lenin'in görüşü şu idi: Rusya işçileri için en önemli mesele, Sovyet egemenliğinin korunmasını sağlayacak ve onu dünya devrim sürecinin ödevlerini gerçekleştirmeye hazırlayacak en iyi yolu seçebilmektir. Örgütlenme işleri için kısa bir nefes alma dönemine kavuşmak son derecede önemlidir. Taktik işte bu idi: Daha sonraları daha uygun mevzilerden taarruza geçebilmek için geçici bir gerilemenin gerekliliğini anlamak meselesiydi bu. Ne zaman ve nasıl savaşılabileceğini bilmek, en elverişli savaş şartlarını seçebilmek lâzımdır. Halbuki düşman için en iyi, bizim için en kötü şartlarda savaşmak zorunda bırakıldık.

1918 yılı Şubat ayı sonlarında yazdığı «Yanlışlık nerede?» başlıklı makalede şöyle diyordu: «Teslimiyet» genellikle kötü bir şey. Fakat, bu saygı değer gerçek, her durumu çözümliyemiyor. Zira, elverişli olmadığı açıkça görülen şartlar içinde savaşı kabul etmemeye de teslimiyet denebilir. Böyle hallerde teslimiyet, her akli başında devrimci için bir görevdir.»

Rusya Merkez Yürütme Komitesinin 24 Şubat 1918 tarihindeki toplantısında okuduğu raporda da şöyle demişti:

«... İstibdat rejimlerine, devrim harbi ile, isyanla karşılık vermek, elbette ki, en iyi şeydir. Fakat, maalesef, tarihte görüyoruz ki, istibdat rejimlerine her zaman isyanla karşılık verilemiyor. İyi ama, isyandan vazgeçmek, devrimden vazgeçmek demek değildir.»

Lenin, «Devrim üzerine lâf ebeliği» konusunda da şöyle diyordu:

«Devrimci partiler, proleterlerle küçük burjuva unsurları arasında bağlar kurmaya, bunları birleştirmeye, kaynaştırmaya dolaysız veya dolaylı olarak giriştikleri zamanlarda ve devrim olaylarının büyük ve hızlı atılışlar yaptıkları dönemlerde bu hastalığa sık sık yakalanırlar. Devrimci lâf ebeliği, belirli bir olayın, belirli bir durumun dönüşümleri sırasındaki objektif şartları göz önünde bulundurmadan, devrimci sloganları ısıtıp ısıtıp öne sürmektir. Bu sloganlar, çok güzeldir, caziptir, büyüleyicidir; ama, temelden, zeminden yoksundur.»

Lenin, devrimci lâf ebeliğine tutkunluğu uyuz olmaya benzetiyor. Şunu da belirtiyor ki, devrimci lâf ebeliği, çoğu zaman en iyi, soylu, temiz duyuların bir ürünüdür, fakat, genellikle zararlıdır.

Uluslararası komünist hareketindeki «dar solcu» eğilimle mücadele

Almanya ile barış antlaşması imzalanmasına karşı direnme, dar solculuğun tek belirtisi değildi. Ve Lenin, onun başka belirtileriyle de mücadele

ediyordu. 1917 yılından sonra kurulan ve uluslararası komünist hareketinin birer ayrılmaz bölümü haline gelen genç komünist partilerinde türlü «dar solculuk» eğilimleri başgöstermişti. Burjuva parlamentolarına ve gerici sendikalara girmeyi reddetmek, bunların en başında geliyordu. Bu yüzden Lenin, bu meseleleri ele almayı, Bolşevik Partisinin tecrübelerine dayanan kendi görüşünü açık seçik belirtmeyi ve böylece, uluslararası komünist pareketine faydalı olmayı gerekli buldu. Bu ödevini, 1920 yılının Nisan-Mayıs aylarında yazdığı «Komünizmin çocukluk hastalığı: Dar solculuk» adlı kitabı başta olmak üzere türlü yazıları ile gerçekleştirdi.

Komünistlerin çoğu, o zamanlar, parlamento yolu ile yürütülen mücadelelerin, partamenter mücadele biçiminin önemini kavrayamamışlardı. Bunu gören Lenin, tecrübelerine dayanarak şöyle diyordu: «Parlamento seçimlerine ve parlamento kürsüsünden yapılan mücadelelere katılmak, devrimci proletarya partileri için bir zorunluktur. Bununla güdülen amaç, kendi sınıfının geri kalmış tabakalarını eğitmek, gelişmemiş, gabileştirilmiş, cahil köylü tabakalarını uyandırmak, aydınlatmaktır.»

O zamanlar «Şotlandiya İşçi Sovyeti» üyesi olan ve parlamentarizme açıkça karşı çıkan Vilyam Galaher'in bu alandaki iddialarına cevap veren Lenin, onun, burjuva politikacılarına karşı duyduğu özbeöz proleterce kini siyasi bir olgunluk olarak övdükten sonra şöyle diyordu: «... proletarya, burjuvaziye yenilgiye uğratmak istiyorsa, burjuva politikacılarından hiç de kötü olmayan proleter politikacılarını, «kendi politikacılarını» yetiştirmelidir.»

O, komünistlerin, parlamento meselelerine, seçim ve parlamento mücadelesini işçilerin yığınsal savaşlarından üstün tutan reformistler gibi bakmalarını istemiyordu tabii. Tam tersine, şunu önemle belirtiyordu: «Batı Avrupa ve Amerika komünistleri, basit, oportünist ve kariyerist olmayan, yepyeni bir parlamentarizm yaratmalıdırlar. Komünist partileri, gerçekten proleterce sloganları, kendi sloganlarını öne sürmeli (...), her yanda düşünceleri harekete geçirmeli, yığınları kendi taraflarına çekmeli, burjuvaziye sözlerinden yakalayarak köşeye sıkıştırmalı, onun kurduğu parlamentodan, idaresi altında yapılan seçimlerden, bütün halka hitaben yayınladığı çağrılarından yararlanmalı ve halka bolşevizmi olduğu gibi tanıtmalıdır. Zira (burjuva egemenliğinde) halkın bolşevizmi seçim koşulları dışında doğru olarak tanınması zordur. Bütün bunları Batı Avrupada ve Amerika'da gerçekleştirmek son derecede güçtür. Fakat yapılabilir, yapılabilir de lâzımdır.»

1917 Oktobr Devriminden sonra, Avrupa ve Asya'da devrim fırtınaları esiyordu. Fakat, Avrupa işçi hareketi oportünist akımların etkisi altındaydı. Lenin, bunlara karşı çetin bir mücadeleye girişti. Kendine özgü uzak görüşlülükle, uluslararası işçi hareketinin, değişik savaş biçimleri uygulamaya hazır olması gerektiğini hatırlatıyordu. Devrimci partilerin parlamento mücadelesinden faydalanmalarını (o zamanlar devrimci partilerden çoğu bu imkânlara sahip olmamakla beraber) ortaya koyuyor, özellikle emek-

çilerin yığinsal savaşının önemini aralıksız olarak belirtiyordu. Politik mücadelenin sadece parlamento mücadelesinden ibaret olmadığını söylüyor, bütün savaş biçimlerinin öğrenilmesini ve duruma en uygun savaş şeklinin uygulanmasını tavsiye ediyor: «...devrimci sınıf, ödevini yerine getirmek için, en küçük bir istisna yapmadan, toplumsal faaliyetin bütün biçim veya yönlerini öğrenmek zorundadır.» Çünkü, devrim tarihi ispat etmiştir ki, konkre durum ve kuvvetler oranı durmadan değişmektedir. Bu yüzden, «... devrimci sınıf, bir mücadele biçimini diğeriyle derhal ve beklenmedik bir zamanda değiştirmeye hazır olmak zorundadır» diyordu.

Lenin'e göre, komünist partilerinin en önemli ödevi, halk yığınlarının itimadına kazanmak, milyonlarca emekçiyi yönetme hünerine sahip olmaktı. Bu yüzden, o, komünist hareketinin sendika hareketiyle kaynaşmasına son derecede büyük bir önem veriyordu. Halk yığınları reformist hayallerden mutlaka kurtarılmalı ve sağcı liderleri desteklemenin zararlarına inandırılmalıydı. İşte bu görüşe dayanarak, en gerici liderlerin yönetiminde bulunan sendikalarda bile çalışmak gerektiğini söylüyordu. Alman «dar solcu» komünistleriyle özellikle bu konuda tartışıyor ve şöyle diyordu:

«Bu en bellibaşlı ve açık seçik gerçeği unutmak budalalıktır. «Dar solcu» Alman Komünistleri işte bu budalalığı yapıyorlar: Sendika yöneticilerinin gerici ve karşı-devrimci oluşları karşısında, sendikaları terketmek, bunlarda çalışmayı reddetmek, yenilerini kurmak, uydurma işçi örgütleri meydana getirmek gerektiği sonucuna varıyorlar. Bu, komünistlerin burjuvaziye en büyük hizmetleri demektir ve affolunmaz bir budalalıktır. Gerici sendikalarda çalışmamak, gelişmemiş veya geri kalmış işçi yığınlarını gerici önderlerin, burjuva ajanlarının, işçi aristokratlarının yahutta «burjuvalaşmış» işçilerin etkisi altında bırakmak demektir.»

Lenin, adı geçen eserinde, kötümserlikten coşkun eğimserliğe kolayca geçen, direnişli, sabırlı bir çalışmaya, örgütlü ve devamlı bir disipline gelemeyen, sebatsız aşırı solcuların sözde devrimci lâf ebeliklerini, çocukça davranışlarını ve budalalıklarını tekrar tekrar eleştiriyor: «Anarşizm, çoğu zaman, işçi hareketinin oportünist günahlarının bir cezasıdır» diyor. Bu mızır belirtilerin birbirlerini tamamladıklarını, anarşistlerin proletarya diktatürasına karşı olmakta sağcı oportünistlerden hiç de geri kalmadıklarını belirtiyor.

Hiçbir kompromiye yaşanmayan «katkısız devrim» savunucularının ve bütün dogmatiklerin iddialarını cevaplandırarak Lenin şöyle diyor:

«...Kompromilere «prensip bakımından» karşı olmak, genellikle her türlü kompromiyi reddetmek öyle bir çocukluktur ki, insanın bunlar üzerinde ciddiyetle durması bile güçtür.

Kompromiden kompromiye fark vardır. Her komprominin veya kompromi çeşitlerinden her birinin durumunu ve konkre koşullarını tahlil etme hünerine sahip olmamız lâzımdır.»

Lenin şunu belirtiyor: grevi devam ettirmek için yeterli paramız yoktur

veya kuvvetimiz tükenmiştir. Bu gibi objektif hallerin zorladığı kompromi ile kapitalistlere yaranmak için yahutta korkaklık yüzünden yapılan kompromi arasında prensipyal fark vardır.

Uluslararası kapitalizmi yenilgiye uğratmanın birhayli karmaşık bir iş olduğunu, devamlı ve çetin çabaları gerektiğini söyleyen Lenin sözlerine şöyle devam ediyor:

«Daha güçlü olan düşman, ancak, müthiş bir gayret sarfederek ve düşmanlar arasında meydana gelen en küçük «çatlalıklar» dahil, bütün anlaşmazlıklardan mutlaka faydalanarak, hem de en büyük bir dikkat, itina, sakınganlık ve ustalıkla mutlaka faydalanarak, çeşitli ülkelerdeki burjuvazinin ve her ülkedeki değişik burjuva zümrelerinin çıkarları arasındaki her türlü çelişkilerden yararlanarak ve bu suretle, hatta geçici, kararsız, güvenilmez, ümitsiz ve şartlı da olsa yığınsal müttefik kazanmak için en küçükleri de dahil bütün imkânlar sağlanarak yenilebilir. Bunu anlamayan, Marksizmin ve genellikle bilimsel, çağdaş sosyalizmin zerresini anlamamıştır.»

Görüldüğü gibi, Lenin'e göre, daha kuvvetli sınıf düşmanına darbe indirebilmek için en küçük imkânlardan bile yararlanılmalıdır. Fakat o, bu arada, komprominin tek amaç haline getirilmemesini de istiyor. Kompromi, daima sınıf savaşının menfaatlerine tâbi bulunmalı ve bu savaşın bir aracı olmalıdır. Lenin, şöyle diyor:

«Asıl mesele, bazan durum icabı hatta en devrimci partinin ve en devrimci sınıfın devrim taktiğini ve örgütünü, devrim bilincini, işçi sınıfının ve onun öncüsü olan komünist partisinin azim ve hazırlığını bütün kompromiler yolu ile koruyup güçlendirmeyi, çelikleştirip geliştirmeyi becerebilmektir.»

Sınıfsal prensipyal davranış, Lenin'e oportünizmin teslimiyetçi ve sekterliğin kaskatı karakterlerinden doğan tehlikeyi komünist hareketine göstermek olanaklarını veriyordu.

Enternasyonalizm ve ulusal özelliklerin gözönünde bulundurulması

Lenin, «Komünizmin çocukluk hastalığı: dar solculuk» adlı eserinin son bölümünde, uluslararası komünist hareketinin gelecekteki gelişmesi ve gerek sağcı oportünizmle, gerekse «dar solcu» komünizmle mücadele konusunu ele almakta ve şunları belirtmektedir: Bu mücadele, yalnız, Marksizmin genel prensiplerine dayanılarak ve her ülkenin ekonomik, politik, kültürel, ulusal, dinsel özelliklerine bağlı olan belirli mücadelesinin özel yolları gözönünde bulundurularak yürütülebilir. Lenin'e göre, sosyalizm bütün dünyada kurulduktan sonra da kaybolmayacak ve daha uzun zaman varlıkları devam edecek olan ulusal ve devletsel farklar ortadan kalkmadıkça, komünist hareketinin uluslararası birlik taktiği, bütün ülkelerden, bu çeşitliliklerin kaldırılmasını ve ulusal farkların yokedilmesini değil (ki zamanımızda bu, sadece boş bir hayaldir), komünizmin temel

prensiplerinin (sovyet egemenliği ile proletarya diktatürası prensiplerinin) ulusal ve uluslararası farklara doğru şekilde uygulanmasını gerektirmektedir. Bütün ilerlemiş ülkelerin (sadece ilerlemiş olanların değil) zamanımızda en başta gelen ödevleri şunlardır: Her ülke çözümlmeye koyulduğu ortak enternasyonal ödevlerin, işçi hareketindeki oportünizme ve solcu doktrinerliğe karşı mücadelenin, burjuvaziyi ortadan kaldırma, sovyet cumhuriyeti ve proletarya diktatörlüğü kurma savaşının ulusal özelliklerini, ulusal spesifik yönlerini konkre olarak araştırıp incelemeli, keşfetmeli, iyice anlamalıdır.»

Lenin, her ülkedeki proletaryanın ve devrimci partinin spesifik ulusal ödevlerini hiçbir zaman ortak enternasyonal ödevlerden ayırmamıştır. O, Marks ve Engels gibi, hangi ulustan olursa olsun bütün proletaryanın genel menfaatini çeşitli ülkelerdeki proletaryanın ulusal savaşında görüyordu. Şöyle diyordu:

«Enternasyonalizm, eylemde tektir: kendi memleketinde devrim hareketinin ve devrim savaşının gelişmesi için fedakârca çalışmak, istisnasız her ülkede böyle bir mücadeleyi, böyle bir doğrultuyu ve yalnız onu (propaganda ile, sempatisini belirterek ve maddi olarak) desteklemek.»

Lenin, hem teoride, hem de eylemde bu prensibi uyguluyordu. Sovyet egemenliğinin kurulması sayesinde proletarya enternasyonalizmi kavramının muhtevası bir hayli zenginleşti. Sosyalist devletin, diğer ülkelerdeki devrim hareketine, özellikle ulusal bağımsızlık uğrunda emperyalizme karşı savaşan halklara çeşitli yardımlarda bulunması da bu kavrama katıldı. Zira, *tekellerin egemenliği devrinde emperyalizme karşı yürütülen her savaş, tek dünya devrim savaşının ayrılmaz bir parçasıydı.*

Bilindiği üzere, genç Sovyet devleti büyük güçlüklerle karşılaştı. Birinci Dünya Harbinde ekonomisi darmadağın olmuştu. Egemenlikten atılan sınıflar türlü karışıkoyma ve baltalama hareketlerine girişmişlerdi. 14 Kapitalist devletin ordularıyla iki yıldan fazla savaşmak zorunda kalmıştı. Bunlar, Sovyet Cumhuriyeti topraklarının büyük bir kısmını ele geçirmiş bulunuyorlardı.

Bütün bu zorluklara rağmen genç Sovyet devleti, emperyalizmle savaşan komşularına yardım elini uzattı. Daha Ocak 1918'de kabul ettiği «Emekçilerin ve sömürülen halkların hakları beyannamesi»nde, «Asya'da, genellikle sömürgelerde ve küçük ülkelerde yaşayan emekçileri esirletirerek birkaç ulus içindeki sömürücülerin refahını sağlayan burjuva uygarlığının barbarca politikasıyla» bütün ilişkilerini kestiğini belirtti.

Sovyet devleti, bu prensipleri, derhal ve imkânları nispetinde uygulamaya girişti. Ve şu ülkelerin bağımsızlıklarını ilk olarak o tanıdı: Finlandiya'nın (1917'de), Polonya'nın (1918'de), Afganistan'ın (1919'da), Türkiye'nin (1920'da) ve Moğolistan'ın (1921'de). 1921'de Moğolistan, Türkiye, İran ve Afganistan'la eşitlik ve menfaatlara karşılıklı saygı temeli üzerinde antlaşmalar imzaladı, Rusya Çarlığı'nın başka devletlerle (bu arada Çin'le) aktettiği eşitliğe dayanmayan gizli anlaşmaları yürürlükten kaldırdı.

Sovyet devleti, iç ve dış irtica ile silâh elde mücadele eden halklara dolaysız yardımlarda bulundu. Çin'de Sun Yat-Sen hükümetine Türkiye'de Kemal Atatürk hükümetine silâh ve para yardımıyla bulunan askerî danışmanlar gönderdi, Mogol halkına da asker yolladı. Çarlık hükümetinin imzaladığı gizli anlaşmaları ve bu arada Sais-Piko antlaşmasını yayınladı, Filistin ve Yakın Doğu üzerinde İngiliz ve Fransız emperyalistlerinin hazırladıkları plânları ve benzerlerini açıkladı, bu suretle sömürgeci devletlerin prestij ve mevzilerini daha da zayıflattı.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi, Leninist Enternasyonalizm prensiplerini işte böylece gerçekleştirmeye koyuldu.

Emekçilerin enternasyonal ve ulusal menfaatleri arasındaki birlik

«Komünist Manifesto»nda ortaya konduğu gibi, komünistler, bütün işçi sınıfının genel menfaatlerini her şeyden üstün tutmalıdırlar. Lenin, bu prensibi sık sık hatırlatıyor, bir yandan da, ulusal meselenin, daha konkr olarak her ulusun kendi kaderini kendisinin belirlemesi sorununun büyük önemini hiçbir zaman unutmuyordu. Bunu küçümseyen ve ulusun artık eskimiş bir kavram, bir «bâtıl inanç», ulusal bağımsızlığın da «ütopik» bir anlayış olduğunu iddia eden Roza Lüksemburg'la ve daha başkalarıyla çetin tartışmalar yaptı.

O, bu sorunu diyalektin açıdan inceledi. Proletaryanın, ulusal devletlerin eşit haklı olmalarını istediğini belirtti, fakat «bütün uluslara mensup proleterler arasında kurulacak bir ittifak, hepsinden daha değerlidir» sonucuna vardı.

«Başka ulusları baskı altında tutan bir ulus özgür müdür?» sorusuna Lenin şu cevabı verdi: «Hayır! Olamaz! Bu yüzden başka ulusları baskı altında tutan ulusun proletaryası, kendi burjuvazisinin baskıcı milliyetçiliğine karşı savaşmakla görevlidir. Ulusların kendi kaderlerini kendilerinin tayin etme ve başlıbaşına bir devlet halinde ayrılma haklarını kabul etmemek, pratikte, egemen ulusun imtiyazlarını desteklemek demektir.»

Lenin, ulusların kendi kaderlerini kendilerinin belirlemeleri meselesini Marksist açıdan şöyle aydınlatıyordu: «Uluslara tam eşit hak ve kaderlerini kendilerinin tayin hakkını tanımak; bütün uluslara mensup işçilerin birleşip kaynaşmalarını sağlamak. Marksizm, işçilere, işte bu ulusal programı öğretmektedir. Bütün dünyada ve Rusya'da elde edilen tecrübeler de bunu doğrulamaktadır.»

Lenin, sovyet cumhuriyetlerindeki uluslar arasında kurulan ilişkilerin dayandığı prensipleri izah etmek suretiyle bütün uluslararası hareketin gelecekte gerçekleştireceği ödevleri aydınlatıyordu. Bunlar, sosyalist ülkeler arasındaki ilişkileri düzenleyen prensiplerdi. «Biz, uluslar arasında gönül rızasıyla kurulacak birliğin taraftarıyız. Öyle bir birlik ki, bir ulusun diğerine baskı yapmasına imkân vermiyecektir. Öyle bir birlik ki, tam bir güven,

bilinçli bir kardeşçe birlik, tam bir gönül rızası temeli üzerine kurulacaktır» diyordu.

Böylece, komünist hareketini, büyük devlet milliyetçiliği, baskıcı ulusun burjuva milliyetçiliği gibi milliyetçiliğin bütün belirtilerine karşı mücadeleye yöneltiyordu.

Sovyet Cumhuriyetinde ulusal sorunun çözülmesinde elde edilen tecrübeye dayanarak şu sonuca varmıştı: «... anlaşmazlıkları doğuran sebepler, karşılıklı güvensizlik ve her türlü entrika, ancak, çeşitli ulusların menfaatlerine büyük bir hassasiyetle eğilmek suretiyle giderilebilir ve *değişik diller konuşan işçilerle köylüler başta olmak üzere uluslar arasında sağlam bir güven sağlanabilir.* Bu güven yaratılmazsa, halkların barış içinde yaşamaları, çağdaş uygarlıkta mevcut değerleri geliştirmeleri imkânsızdır.»

Üç devrim sürecinin birleşmesi

Lenin, dünyanın az gelişmiş bölgelerindeki ulusal kurtuluş hareketiyle *proletaryanın sosyalizm savaşı arasındaki bağı açık seçik görmüştü.* Marks da, bu sorunu, daha 1853 yılında dâhiyane bir öngörüyle: «Asya'nın sosyal koşullarında köklü bir devrim yapılmadan, insanlık, tarihin kendisine verdiği ödevi yerine getirebilir mi!» demişti. Lenin 1902 yılında yazdığı «Ne yapmalı» adlı eserinde, tarihin, Rusya işçi sınıfını, yalnız Avrupa irticâının değil, aynı zamanda Asya irticâının da belligaşlı dayanaklarını ortadan kaldırmakla görevlendirdiğini belirtiyordu.

1905 yılındaki Rus devrimi, Asya halklarına dolaysız etkiler yaptı ve Lenin, bu devrimin, işçi sınıfının uluslararası savaşının bütün gelişme süreci için ne büyük bir önem taşıdığını derhal anladı. Bu konuda şunları yazdı: «Dünya kapitalizmi ve 1905 Rus hareketi Asya'yı kesin olarak uyardı. Ortaçağ geriliği içinde körleşip yabanileşen yüz milyonlarca insan, yeni bir hayat, en belligaşlı insan hakları ve demokrasi uğrunda savaşmak için gözlerini açmış bulunuyor.

Asya'nın uyanması ve Avrupa'da ilerici proleterlerin egemenliği ele almak için savaşa koyulması, XX. yüzyılın başında dünya tarihinde yeni bir çağın açıldığını gösteren âlâmetlerdir.»

Lenin, Oktobr Devrimi arifesinde tekrar bu fikre değinerek şunları yazdı: «Biz, ilerlemiş ülkelerin bilinçli işçileriyle bütün baskı altındaki ülkelerin işçi, köylü ve köleleri arasında en sıkı bir yakınlaşma ve kaynaşmaya her zaman taraftardık, taraftarız ve taraftar olmakta devam edeceğiz. Biz, Mogollarla, İranlılarla, Hintlilerle, Mısırlılarla yakınlaşıp kaynaşmak için bütün gayretimizle çalışacağız. Bunu yapmak bizim ödevimizdir. *Bizim menfaatimizdir.* Aksi takdirde Avrupa sosyalizmi sürekli olmayacaktır.»

Rusya'da Sovyet egemenliği kurulduktan sonra Lenin, uluslararası işçi sınıfı ile ulusal kurtuluş hareketi arasındaki ittifak meselesinin yeni bir

döneme girdiğini gördü. Sovyet Cumhuriyeti bu ittifakın sonuç belirleyici bölünmez bir kısmı idi ama, artık asıl mesele bu değildi. Lenin, Rusya'daki Doğu Halklarının Komünist Örgütleri İkinci Kongresinde (22 Kasım 1922) söylediği nutukta şöyle dedi: «Açıkça görülüyor ki, Doğu halklarının bu devrim hareketi, artık, yalnız, Sovyet Cumhuriyetimizin uluslararası emperyalizme karşı yürütmekte olduğu devrim savaşıyla dolaysız bağlantısı sayesinde başarıyla gelişebilir.

... Sosyalist devrim, artık, sadece her ülkedeki devrimci proleterlerin kendi burjuvazilerine karşı yaptıkları bir savaş değildir. Hayır! Sosyalist devrim, emperyalizminin esareti altında bulunan bütün sömürgelerin ve ülkelerin, bütün bağımlı memleketlerin uluslararası emperyalizme karşı yürüttükleri bir savaş halini alacaktır.

Açıkça görülüyor ki, kesin zaferi, yalnız dünyadaki bütün ilerlemiş ülkelerin proleterleri kazanacaktır. Biz Ruslar, İngiliz, Fransız veya Alman proletaryasının durumlarını sağlamlaştıracak bir işe girişmiş bulunuyoruz. Fakat görüyoruz ki, onlar, bütün baskı altındaki sömürge halklarının, emekçi yığınlarının yardımı olmadan zafere ulaşamayacaklardır. Uluslararası proletarya, tüm emekçilerin ve Doğudan sömürülen yüz milyonlarca insanın tek müttefikidir.»

Lenin, bu görüşünü uluslararası komünist hareketine benimsetmek için büyük gayret sarfetti. Ve Komünist Enternasyonalinin 1920 yılında toplanan İkinci Kongresinde aynı doğrultunun destek bulmasında önemli bir rol oynadı. Bu Kongrede, ulusal kurtuluş savaşı tecrübelerini inceleyecek bir komisyon da kuruldu. Lenin, «Ulusal ve sömürge sorunlarıyla ilgili tezler»inin ilk tasarısında: «...Bütün ulusların proleter ve emekçi yığınlarının, toprak ağaları ve burjuva egemenliğini yıkmak için yürütülen ortak devrim savaşında birleşmeleri, Kominternin, ulusal ve sömürge sorunlarındaki tüm politikasının mihranı haline getirilmelidir» diyordu. Tasarıda, emperyalist ülkelerdeki bütün komünistlere bu politikanın yürütülmesinde büyük sorumluluk düştüğü ortaya konuyordu. Bütün komünist partilerinin, geri bırakılmış ülkelerdeki burjuva-demokratik kurtuluş hareketine yardımda bulunmak zorunda olduklarını yazan Lenin, her şeyden önce, «geri bırakılmış ulusun sömürge veya mali bakımlardan bağımlı bulunduğu ülkeler işçilerinin yardım işine en aktif olarak katılmaları» gerektiğini belirtiyordu.

Kominternin İkinci Kongresinde söylediği nutukta Lenin, uluslararası komünist hareketi için büyük bir teorik ve pratik önemi olan bir tez daha ortaya attı. Bunda, ulusal kurtuluşlarına kavuşan bütün ülkelerin kapitalist gelişme aşamasından geçmeleri mutlaka lâzım mıdır sorusunu soruyor ve «hayır!» cevabı veriyordu. Ulusal kurtuluşlarına kavuşan memleketler, ilerlemiş ülkeler proletaryasının yardımı ve Sovyet devletinin desteği sayesinde, gereken imkânları elde edecekler ve kapitalist aşamayı atlayarak sosyalizme geçebileceklerdir, diyordu.

6 Aralık 1920'de, Rusya Komünist Partisi (bolşevikler) Moskova Örgütü

temsilcilerine hitaben söylediği nutukta, Lenin, dünyanın, baskı altındaki uluslar ve baskıcı uluslar diye ikiye ayrıldığını, birincilerin, yeryüzü nüfusunun yüzde 70'ini teşkil ettiklerini belirterek şöyle devam etti: «... Şimdi, yalnız bütün ülkeler proletaryasının değil, aynı zamanda, baskı altındaki halkların da temsilcileri olarak çalışıyoruz.» Kominternin Doğu halkları için çıkarmayı kararlaştırdığı «Narodny Vostoka» («Doğu Halkları» adlı dergiye konacak şırası şöyle tespit etti: «Bütün ülkelerin proleterleri ve baskı altındaki halklar, birleşiniz!»

Lenin'in anlattığına göre, bazı arkadaşları: «Komintern Yürütme Komitesi bu şıranın değiştirilmesiyle ilgili kararı ne zaman aldı?» diye sormuşlar. «Bunu, gerçekten de hatırlamıyordum» diyor Lenin ve şöyle devam ediyor: «Komünist Manifesti» açısından böyle bir değiştirme yapmak elbette ki doğru değildi. İyi ama «Komünist Manifesti» bambaşka koşullar içinde yazılmıştı. Bu yüzden, bugünkü politika açısından bu, doğru bir hareketti.»

Lenin, çağımızda tüm uluslararası komünist hareketinin büyük stratejisini şöyle formüle etmişti: Zamanımızın üç büyük devrim kolu olan sosyalist devletler, uluslararası işçi hareketi ve ulusal kurtuluş hareketi arasında ittifak.

Lenin'in bu devrim görüşünü benimsemiş olan komünist ve işçi partileri, uluslararası danışma toplantısında, bütün antiemperyalist güçlerin, barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm mücadelesinde bu ittifakın nasıl gerçekleştirileceği sorununu incelemiş bulunmaktadır.

İleri demokrasi ve sosyalist Fransa için

Raymon Güyo

Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi, Şampini'de yapılan plenumunda «İleri demokrasi ve sosyalist Fransa için» başlıklı bir manifest kabul etti. Bu belgenin tam metni önce «L'Ümanite» gazetesinde yayınlandı; daha sonra da bir milyondan fazla tirajla ayrı bir broşür halinde basıldı. Bütün basın bu belgeyi geniş ölçüde yorumladı ve gazeteler bazı parçalarını yayınladılar. Bütün parti örgütlerinde bu manifest üzerinde canlı ve esaslı tartışmalar yapıldı, memleketin her yerinde toplu okuma ve izah konferansları düzenlendi.

Partimizin XVIII. Kongresinin ileri sürdüğü fikirleri doğrulayan ve devam ettiren bu manifestte, büyük kapitalist tekellerin ve artık on yıldan beri bu tekellere hizmet eden bir iktidarın günden güne daha ölümcül bir hal alan politikasının kurbanı milyonlarca Fransızın, Fransa'nın politik, ekonomik, kültürel ve bilimsel hayatının yarısından endişe etmekte olan Fransızların karşı karşıya geldikleri sorunlara cevap verilmektedir.

Valdek Roşe yoldaşın bu Manifest hakkında Merkez Komitesinde okuduğu raporda belirttiği gibi, 1968 Mayıs-Haziran grevlerinin, yağınsal mücadelenin ve bu hareketlerde ortaya çıkan kuvvetlerde görülen eğilimlerin tahlili, «yurdumuzdaki değişimleri daha derin ve etraflı şekilde çözümlememize ve sosyalizm uğrunda hareketin devam edebileceği koşulları daha büyük bir açıklıkla görebilmemize yardım etmektedir.»

Genel Emek Konfederasyonu Başkanı Benoa Fraşon da şunları söyledi: «Mayıs-Haziran grevleri ve gösterileri, kapitalist yoğunlaşmanın hızını arttırdığı dönemde emekçiler yığını ile çözülmesi imkânsız çelişkiler içinde bulunan tekeller iktidarı arasında ilk ciddi çatışmadır.»

Mayıs-Haziran aylarında yürütülen mücadele, tekeli-devlet kapitalizminin egemenliği koşulları içinde, kapitalizmin bütün çelişkilerinin keskinleştiğini ve emekle sermaye arasındaki sınıfsal mücadelenin şiddetlenildiğini gösterdi. Bu sınıfsal savaşlar, yüksek derecede gelişmiş kapitalist toplumda sınıf mücadelesinin zayıflamaya yüz tuttuğu ve bunun, eni-sonu, tekellerin egemenliğini tehlikeye düşürebilecek şiddetli sosyal bunalımların belirmesi olanaklarını bertaraf edeceği gibi iddiaların gerçeği aykırı olduğunu bütün açıklığı ile ortaya koydu.

Memleketimizde ilk defa olarak 10 milyon kadar emekçi işi bırakmış, bulundukları fabrikaları, daireleri, okulları ellerine almışlardı.

Bu grev ve gösteriler sonucunda, bazı ekonomik ve sosyal alanlarda önemli başarılar elde edildi: Her şeyden önce gündeliklere ve aylıklara

ortalama $\frac{1}{10}$ 14 oranında zam yapılması kabul ettirildi; tedricen 40 saatlik iş haftasına geçiş konusunda prensip anlaşmasına varıldı; sendikaların işletmeler içinde varlığı ve faaliyeti kanunla garantilendi ve yüksek okullarla ilgili birçok olumlu tedbir alındı.

Fakat gerçekleştirilmesi hayati bir zarurluk haline gelmiş bulunan bu ön plândaki istekler için mücadeleden başka, hareket, toplumda daha köklü ve çözümleyici değişimlere doğru da yönelmişti. Bu cümleden olarak, tekellerin hizmetindeki De Gol iktidarının değiştirilmesi sorunu önüne geçilmez bir kuvvetle ileri sürüldü. O fırtınalı Mayıs-Haziran günlerinde sınıf savaşı ileri doğru önemli bir sıçrayış yaptı.

Bu savaşta, çözümleyici rolü büyük bir açıklıkla beliren işçi sınıfı ile beraber, akıl ve beden emeği işçilerinden yeni yeni tabakalar sosyal ve politik sistemde köklü ve kesin değişiklikler yapılması gereğini kavradılar. Mayıs-Haziran eylemleri içinde tekellerin iktidarına son verilememiş olmasının nedeni, her şeyden önce, yalnız sol partiler arasında değil, büyük sendika örgütleri arasında da bir ortak program üzerinde kesin bir anlaşma eksikliğidir. Bir başka deyişle, işçi sınıfı ile diğer ilerici ve anti-monopolist kentli ve köylü yığınları arasında gerçek bir birlik sağlanamamış olmasıdır.

Bundan ötürü, yığınsal harekette kaydedilen muazzam ilerlemeye rağmen, kuvvetlerin oranı, işçi sınıfının ve müttefiklerinin, 1968 Mayıs ve Haziran ayları savaşlarında, bazı sorumsuz solcu grupların, alınmasında ısrar ettikleri politik iktidarı ele geçirmelerine imkân vermedi.

Mayıs-Haziran çatışmalarının bütün aşamalarında, partimiz, De Gol yönetiminin değiştirilmesini sağlayacak koşulların yaratılması için çaba harcamıştır. Ve eğer olayların akışı içinde mücadeleye giren bütün kuvvetler arasında gerçek bir birlik sağlanamamışsa, kabahat, Komünist Partisinin değildir.

Fakat, Mayıs-Haziran savaşlarının etkisi altında, sosyalizm ülküsünün, akıl ve beden emeği işçilerinden yeni yeni tabakaları kendisinden yana kazandığı da, olumlu bir sonuç olarak önemi büyük ve şüphe götürmez bir gerçektir.

De Gol hükümeti, macera yaluna sapmalarla malûl radikal solcu grupların da desteğiyle, seçmenleri bir iç harp hayaleti ile tehdit ederek ve onların bu korkusundan faydalanarak 23 ve 30 Haziran 1968 seçimlerinde başarı sağlıyabildi. Fakat seçimleri izliyen alaylar, bahar günlerindeki çatışmaları doğuran köklü sebeplerin yine yürürlükte olduğunu gösterdi. Geçenlerde dört ilde (Paris'in semtlerinden İsi-liyü-Mulino'da, Marsilya yakınındaki Martig'de, Tulon civarındaki İyer'de ve Nor ilinin Klari seçim bölgesinde) yapılan ve partimizin $\frac{1}{10}$ 6 oranında ve hattâ daha fazla oy kazandığı kısmi seçimler, Haziran genel seçimlerinde alınan sonuçların memlekette politik güçler arasındaki gerçek oranı yansıtmadığını gösterdi. Öte yandan, Mayıs savaşlarının kazanımlarını, bunları yoketmek isteyen tekellerin ve hükümetin yeltenişlerine karşı savunmak ve daha da geniş-

letmek uğrındaki sosyal mücadele Genel Emek Konfederasyonu sayesinde yeni atılımlarla kuvvetlenmeye başladı.

Fransa büyük ekonomik, sosyal ve politik çatışmalar eşiğindedir.

İşte, Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin, Şampini'de yapılan plenumunda kabul ettiği ve sosyalizme doğru yol açacak nitelikte sürekli ve sistemli demokratik politikanın nasıl olması gerektiğini hatırlatıp belirleyen manifestin büyük bir ilgiyle karşılanması bundan ileri gelmektedir.

MANİFESTİN BİRİNCİ BÖLÜMÜ, «Tekellerin ve iktidarının kurbanı olan bütün sosyal tabakalar arasında geniş ölçüde birlik» başlığını taşıyor. Bu bölümde, her şeyden önce, memleketimizin ekonomik ve sosyal yapısında meydana gelen köklü değişiklikler ele alınıyor.

Fransız toplumunun hâkim karakter çizgisi, bir yanda, muazzam servet ve yeteneklerin bir grup tekercinin elinde toplanmasında, öte yanda, halkın ezici çoğunluğunun yaşama ve çalışma koşullarının gittikçe kötüleşmesinde kendini gösteren kutuplaşmadır. Bir avuç mali oligarşi, memleketin ekonomik ve politik hayatının esas kaldıraçlarını kontrolü altına almıştır. Bütün devlet mekanizması, büyük sermayenin kârlarını korumak ve arttırmak için seferber olmuş durumdadır.

Tekelci-devlet kapitalizmi koşullarında tekellerin yoğunlaşması (konsantrasyon) hızla devam etmektedir. Bu do, özellikle, emeğin gerginleştirilmesinde, iş ücretlerinin sabit tutulmasında, vergilerin artırılmasında ve işsizliğin genişlemesinde, köy ekonomisinde kapitalist yığılmasında, üretimde anarşinin alıp yürümesinde, köylülerin büyük çoğunluğunun yaşama koşullarının gittikçe kötüleşmesinde, çoğu zanaatçı ve tüccarların hızla iflâsında kendini göstermektedir.

Manifestin bu bölümünde, çağımızı karakterize eden bilimsel-teknolojik devrim sorunları, bu devrimin sonuçları, ve özellikle, çalışma koşulları ve aldıkları ücret bakımından gitgide daha fazla işçilere yaklaşmakta olan ücretli emek insanlarının yığınla çoğalmasında ve süratle yer değiştirmesine (dislokasyon) yol açtığı hususu dikkatle ele alınmaktadır.

Fransa'da mühendis, teknisyen, bilim işçisi ve öğretim üyeleri sayısı durmadan artıyor. Aydınlarımız hâlen üç milyonu bulmaktadır. Bunların 600 bini öğretim üyesidir. Durumlarındaki büyük farklara rağmen, bunların çoğu, kapitalist sömürünün gittikçe artan baskısını sırtlarında hissediyorlar. Tekeller rejimi, memleketin ekonomik ve politik kaderinin kararlaştırılmasında, kültürel hayatın gelişmesinde onların yaratıcı şekilde katkıları olmasına imkân vermiyor. Sınıf savaşında rolleri artıyor. Tabiidir ki, onların formasyonu ve sosyal kökenleri, işçi sınıfının çözümleyici rol oynadığını kolay kolay kabul etmelerine elvermiyor. Ama 1968 ilkbaharındaki mücadele, bir kısmının, daha önceki dönemlere kıyasla büyük kısmının, artık işçilerle ve diğer emekçilerle elele aksiyonlara katıldıklarını göster-

miştir. Fransız Komünist Partisi, işçi sınıfı ile aydınlar arasında gerekli olan bu birliği olağanüstü önem taşıyan bir sorun saymakta ve bunun üzerinde büyük bir dikkatle durmaktadır.

Fransa'da bugün ücretli işçilerin sayısı aktif nüfusun dörtte üçünü bulmaktadır.

Burjuva ideologlarının ileri sürdükleri iddiaların tam tersine, işçi sınıfının ve onun proleter özünün önemi durmadan artmaktadır. Fransız işçi sınıfı bunu Mayıs-Haziran çıkışlarında bir kez daha göstermiştir. Ve bu sınıfın olanakları özellikle sınıfsal ittifaklar kurma alanında bir hayli artmıştır. Esasen, tekellerin ve uygulattıkları politikanın kurbanı olan bütün sosyal tabakaların menfaat beraberliği ve bunun gerektirdiği birliklerin temelleri bu suretle şekillenmekte ve bu tabakaların işçi sınıfı etrafında sıkı bir birlik meydana getirmeleri olanakları doğmaktadır.

Fransız komünistleri, bu alanda çabalarına ara vermeden, bütün işçilerin ve demokratik kuvvetlerin, halk çoğunluğu tarafından desteklenebilecek ve yeniliklere yol açabilecek ilerici bir program üzerinde birleşmesine çalışmaktadırlar. Fransız halkına ne dermeçatma Golizm, ne de sağcıların politikasını yürüten «merkezci» dedikleri koalisyon lazımdır. Halkın candan arzuladığı, sosyalizme doğru yol açacak olan ileri politik ve ekonomik demokrasidir.

MANIFESTIN IKINCI BÖLÜMÜ'nde, «ileri demokrasi nedir?» sorusuna cevap verilmektedir.

Söz konusu olan, şüphesiz ki, her şeyden önce, emekçi yığınlarının temel isteklerini sürekli ve sistemli olarak gidermeyi öngören bir sosyal politika-dır.

Böyle bir sosyal politikanın uygulanması mümkündür. Fakat bu, milli ekonomide tekellerin egemenliğini tedrican ve sistemli olarak sınırlamayı, tek-elci-devlet kapitalizmini ve onun sömürü düzenini savunmadaki ekonomik, mali imkân ve araçlarını zayıflatmayı öngören bir dizi tedbirler olmayı gerektirir.

Bu tedbirlerin birincisi de, büyük bankalarla sanayiin tekelleştirilmiş kollarının millileştirilmesi olmalıdır. Bu yeni ve millileştirilmiş müesseseler, demokratik şekilde, yani emekçi temsilcilerinin aktif olarak katılmasıyla, onların kontrolü altında, memleketin üretici güçlerinin gelişmesi ve halkın tüketim ihtiyaçlarının giderilmesi yararına yöneltilmelidir. Bu tedbir, elbette, bir ekonomik ve sosyal gelişme plânı hazırlanmasıyla ve vergi sisteminde demokratik bir reformla birlikte yürütülmelidir.

Ekonomik ve sosyal demokrasiyi yaratmayı öngören bütün bu tedbirler dizisinin hayata geçirilmesi için, memleketimizin politik düzeninde köklü değişimlere ihtiyaç vardır.

Bizim teklif ettiğimiz tedbirlerden kayda değer olan bazıları şunlardır: Kişisel iktidarı öngören Anayasal hükümlerin kaldırılması; genel ve tek

dereceli, nispi temsil sistemi ile seçilecek, yasama yetkisine ve hükümet üzerinde kontrol hakkına sahip olacak bir Milli Meclis kurulması; halkın bütün temsil organlarının seçimle işbaşına gelmesi; siyasi partilere ve sendikalara faaliyet hürriyeti tanınması; devletin ve okulun lâik karakterli olması; işletmelerde emekçilere, üniversitelerde öğretim üyeleri ile öğrencilere söz ve örgütlenme özgürlüğü verilmesi gibi bütün demokratik özgürlüklerin genişletilmesi ve bunlara fiilen riayet edilmesi . . .

Biz, bu tedbirlerden başka, yığınların yönetime ve ülkenin ekonomik hayatına yön verilmesine katılmalarının örgütlemesiyle ilgili tedbirler alınmasını da gerekli saymaktayız. Mayıs-Haziran aylarındaki çıkışlar, emekçi yığınlarının girişimlerde bulunmak için olağanüstü bir kabiliyete sahip olduklarını göstermiştir. Memleketin bütün ekonomik, teknik ve kültürel kaynaklarının hızla geliştirilmesi için bu kabiliyetten istifade edilmesi lâzımdır.

İleri demokrasi, nihayet bir de demokratik ve barışsever bir dış politika, bütün halklar için barış ve güvenlik politikası izlenmesini gerektirir.

Uluslararası politika problemleri, halkların egemenliğine, ulusların bağımsızlığına ve gerekli dayanışmasına saygı temeli üzerinde çözülmelidir. Ulusal bağımsızlık prensibinin bazı ülkeler için gücünü korumakta olduğunu, amma bazıları için eskidiğini iddia eden küçük Avrupa kapitalist «birliği» taraftarlarına karşılık, komünistler, her memleketin, hiçbir dış müdahaleye uğramaksızın, sosyal ve politik örgütlenme problemlerini ve ekonomik doğrultusunu kendi başına kararlaştırmasından yanadırlar.

Manifestte, işte bu prensipler gözönünde tutularak, komşu ülkelerle özel ilişkiler kurma lüzumunun ortaya çıkabileceği, fakat bunların müstesna olmaması gerektiği, sosyalist ülkeler de dahil, ayırsız olarak bütün ülkelerle her türlü ilişkilerin eşitlik temeli üzerinde kurulması lâzım geldiği belirtilmektedir.

Manifestte, ulusal bağımsızlık ve barış politikasının bir unsuru olarak, partimizin, Karlovi-Vari konferansında alınan karara uygun tutumuna, yani askeri blokların kaldırılmasından, kolektif güvenlikten ve Fransa'nın Atlantik Birliği'nden çıkmasından yana olduğumuza işaret edilmektedir.

Hürriyet ve bağımsızlığı uğrunda zaferden zafere koşarak savaşmakta olan kahraman Viyetnam halkı ile dayanışma sorunundaki tutumumuz da bu ruhtadır. Ve bu dayanışmayı biz de boyun borcu saymaktayız.

Avrupa'ya gelince, Batı Alman militarizm ve intikamcılığının, Fransa'nın güvenliği ve yeryüzünün bu kesiminde barış için nasıl bir tehlike teşkil ettiği, manifestte özellikle belirtilmekte ve şöyle denilmektedir: «... Batı Alman yönetici çevrelerinin, Hitlerizmin hezimetini sonucunda meydana gelen durumu revize etme emellerinin doğurduğu tehlike büyümektedir. Bu tehlikeye karşı enerjik bir mücadele gereklidir. Kıtamızın barışı ve güvenliği, bütün ülkelerin, özellikle Fransa'nın, Avrupa'da şimdiki sınırları ve Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin varlığını kayıtsız-şartsız tanımalarını, Batı Almanya'daki yeni-nazi faaliyetine ve bu devletin – hangi şekil

altında olursa olsun – nükleer silâhlara el atmasına karşı durmalarını zorunlu kılmaktadır.»

İleri demokrasi düzeni, barış içinde yanyana yaşama politikasına nükleer kuvvet dengesinin temel olamayacağı görüşünü hareket noktası yaparak, nükleer silâhsızlanma ve genel silâhsızlanmanın sağlanması yönünde teklifler ileri sürebilir.

Nihayet, demokratik Fransa, Güyan, Guadelup, Martinik, Reünyon, Yeni Kaledonya, Polinezya halklarının kendi kaderlerine kendileri buyruk olma hakkını kabul edebilir, ve bunların, kendi işlerini Fransa Cumhuriyeti çerçevesi içinde serbestçe yürütmelerine imkân verecek olan kanuni özerklik statükosu isteklerini yerine getirebilir.

İşte, komünistlere göre, memleketimizin idari yapısı, ekonomik ve sosyal gelişmesi ve uluslararası ilişkileri alanında ileri demokrasinin esas nitelikleri bunlardır.

Bizce, demokrasi, emekçilerin ekonomik, sosyal ve politik kazanılmasının durmadan genişletilmesi ve derinleştirilmesi yönünde yapıcı bir süreç olmalıdır. Demokrasiden yalnız sömürücü sınıflar korkarlar.

Komünistlerin ulaşmaya çabaladıkları politik ve ekonomik demokrasi, toplumda işçi sınıfının durumunun sağlamlaşmasına ve büyük sermayenin tuttuğu mevzilerin zayıflamasına yardım edecektir. Böylece, halk çoğunluğunun toplumda sosyalist bir dönüşümden yana çıkmaları için en iyi koşullar yaratılmış olacaktır.

«FRANSA İÇİN DE SOSYALİZM». Bu, manifestin üçüncü bölümünün başlığıdır. Biz komünistler, sosyalizmin – dünyanın her yerinde olduğu gibi – Fransa'da da gündemde olduğu kanısındayız.

Memleketimiz ekonomik gelişmede yüksek bir düzeye ulaşmıştır. Yani kâra doymazlık temeline değil, insanın insanı sömürmesinin yok edilmesi temeline dayanan toplumun kurulması için gereken ekonomik ve sosyal ön şartlar Fransa'da yaratılmıştır.

Öte yandan, kapitalist sistemin çelişkileri, bizimki gibi bir memlekette gittikçe daha sert biçimler almaktadır.

Nihayet, şunu da ayrıca belirtmeliyiz ki, son yıllarda toplumda daha âdil, daha akılcı ve daha insanîyetçi bir örgütlenme eğilimi hayli kuvvetlenmiş bulunmaktadır. Ancak bu eğilimin sosyalizm uğrunda yürütülen gerçek bir mücadelede ifadesini bulması lâzımdır.

Manifestte, sosyalizm için gerçek bir mücadelenin yolu üzerinde dikilen ideolojik ve politik engellere özellikle işaret edilmekte, hareketin ileri doğru gelişebilmesi için bu engellerin bertaraf edilmesi gereği belirtilmektedir.

Sağcı oportünistler, «sosyalist devrimin gerekli olduğunu kabul etmiyorlar. Onlar, gerçekte, yürürlükteki politikada ve hükümet kadrosunda bazı değişikliklerle yetiniyorlar; zira emekçi yığınlarının durumlarını sağlam-

laştırmayı amaç edinerek büyük sermayenin mevzilerine karşı kesinlikle hücumla geçmeyi arzu etmiyorlar. Onlar da, İngiliz Leybarist önderleri gibi, aslında, büyük burjuvazinin politikasını – onun «güvenini» kazanmak için – yürütmeye daima hazırdırlar.

«Solcu» oportünistler ise, politik yönetim sorununu hiç ortaya koymadan, «fabrika yönetimi»ni, «üniversite yönetimi»ni ele geçirmeyi salık veriyorlar. Bir de, zamanımızda demokratik hedefler için mücadelenin gereksiz olduğunu ve bundan ötürü, işçi partisinin, hemen ve doğrudan doğruya sosyalist devrimi gerçekleştirmeyi ödev edinmesi gerektiğini iddia ediyorlar. Yani, sosyalist devrime, kapitalizmden sosyalizme geçmeye, lüzum görül- dükçe aktif bir azınlık tarafından başvuru olan bir darbe hareketi gözüyle bakıyorlar. Ne var ki, böyle maceracı bir tutum, memleketimizde 1968 Mayıs-Haziran olaylarının gösterdiği ve uluslararası tecrübenin de ortaya koyduğu gibi, sosyalizme ulaştırmaz ve sadece en kötü gericiğin işine yarar.»

Komünistler büsbütün başka bir yol izlenmesini teklif ediyorlar: İşçi sınıfı ile halkın büyük çoğunluğu, toplumda sosyalist dönüşüm fikrini benim- siyen ve bunu uygulamakta elele veren bir bütün haline getirilmelidir, diyorlar.

Bu, Fransa'nın içinde bulunduğu koşullarda, ancak, ekonomik ve sosyal yapılarda köklü değişimlerin gerekli olduğunu, şimdiki anti-demokratik iktidarı işbaşından uzaklaştırıp kurtulmak için yürütülen mücadele süre- cinde yığınlara göstermekle sağlanabilir.

Komünistler, belirli ekonomik istekler ve reformlar için mücadeleyi, sos- yalist devrim mücadelesinin karşısına koymuyorlar. Çünkü, belirli istekler ve reformlar için mücadele, sosyalizm mücadelesinin organik bir parça- sıdır.

Sosyalizm artık yalnız ideal olmaktan çıkmış, 1917 Ekim Devrimi'nden beri bir gerçek olmuştur. Manifest bazı sorulara cevap vermek için, bu konuda şunları belirtmektedir: «Sosyalizm tecrübesi tarih bakımından yenidir. O, gerçek haline gelirken henüz geçilmemiş yollardan yürümüştür ve bir dereceye kadar daima henüz geçilmemiş yollardan yürümeye devam etmesi lâzımdır. Sosyalist toplum, çok çeşitli tecrübesi içinde, daha nice problemleri ilk defa çözmek durumundadır. Ne var ki, bu, sosyalizmin, her ülkede ve uluslararası ölçüde, çağdaş insanın karşılaştığı ana problemleri, yani tabiata hâkim olmak, emek, yığınların maddi refah ve kültürü, hürri- yet ve barış gibi problemleri çözmeye yeteneğine sahip biricik düzen oldu- ğunu ispat ettiği gerçeğini değiştirmez.»

Sovyetler Birliği'nin büyük başarıları, onun dünyada önder devletler arasında yer alması, sosyalizmin daha birçok ülkede üstüngelmesi, ulu- salararası proletaryanın ve ezgi altındaki halkların mücadelesini bir hayli kolaylaştırmaktadır.

Bugün sosyalizm, dünya politikasının gelişmesinde çözümleyici bir etken olmuştur. Çağımızda yeryüzündeki durumun bellibaşlı özelliği, sosyalizmin,

kapitalist ülkeler işçi hareketinin ve emperyalizm tarafından dolayı ve dolaysız baskı altına alınmış ülkelerdeki ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesidir. Demek oluyor ki, dünyamızın çehresi, ilerici kuvvetlerin, hürriyet ve barışın yararına adamakıllı değişmiştir.

MANİFESTİN DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜ, büyük önemi söz götürmez olan «sosyalizme geçiş» problemine hasredilmiştir.

Manifest, bu problemi, dünyamız değiştiğine göre, çeşitli ülkelerde sosyalizm için savaş koşullarının da değiştiği gerçeği açısından ele alıyor.

Marks ve daha sonra Lenin – her biri kendi zamanında – kapitalizmden sosyalizme geçişte çok çeşitli yollar aranıp bulunması lüzumu üzerinde duruyorlardı.

Biz, sosyalizmin sözümona «model»lerine ve bunları kopya etmemiz gerektiğine dair teranelerin karışısına, *sosyalizme geçiş yolları*’nın çeşitliliği hakkındaki bilimsel verilerle çıkıyoruz. Bu bilimsel verilere dayanan geçiş, daima nitel bir değişiklik, bir devrimci sıçramadır; zira bu geçiş esas üretim ve mübadele araçları üzerindeki mülkiyet sisteminde değişiklik anlamındadır; politik egemenliğin, burjuvazinin elinden işçi sınıfının ve müttefiklerinin eline geçmesi, toplumun yüksek düzeyde moral ve kültürel evrimi anlamına gelmektedir.

Fransa gibi bir memlekette – evrensel önem taşıyan sosyalist devrim kanunlarına dayanmak şartıyla – sosyalizme doğru yol açmak için, elli yıldan fazla bir zaman önce Rusya’da ve daha sonra diğer ülkelerde kullanılanlardan farklı ve daha başka araçlar düşünülmesi mümkün ve gereklidir. İşte M. Torez daha 1946’da bu hususu belirterek şöyle diyordu: «Pek az istisnalarla bütün dünyada tanık olduğumuz demokratik ilerleyiş, sosyalizm hareketi için Rus komünistlerinin geçtiğinden farklı diğer yollar öngörmeye imkân vermektedir. Şurası muhakkak ki, her memleketin tutacağı yolun kendine özgü bir başkalığı olacaktır. Her zaman düşündüğümüz ve söylediğimiz gibi, zengin şanlı geleneklere sahip olan Fransız halkı, büyük demokrasiye, ilerilik ve sosyal adaletle götüren yolu kendisi bulacaktır. Ne var ki, tarih bize, mücadelesiz ilerleme olmayacağını öğretmektedir. Ve insanların, herhangi bir çaba göstermeden üzerinden yürüyüp ilerliyecekleri hazır bir yol da yoktur. İnsanlar daima sayısız engeller aşmak zorunda kalmışlardır. Zaten hayatın anlamı da budur.» (18 Kasım 1946)

Komünist ve işçi partileri temsilcilerinin 1957 ve 1960 Moskova danışma toplantıları Deklârasyon ve Bildirisinde belirtildiği gibi, şimdiki koşullar içinde, birçok kapitalist memleketlerde, işçi sınıfı, kendi avangardının önderliği altında, – tekelci kapitalin egemenliğine karşı savaşta halk çoğunluğunu etrafına toplayıp, demokratik partiler ile işçi örgütlerinin politik işbirliğine dayanarak büyük burjuvaziye tecrit etmek suretiyle – bir vatan-

daş harbi olmaksızın iktidarı elde etmek ve temel üretim araçlarının halkın eline geçmesini sağlamak olanağına sahiptir.

Fransa'da sosyalizme geçişin şu veya bu zamanda ve mutlaka bu yolla olacağını elbette kimse söyleyemez: fakat Fransız komünistleri bütün eylemlerini sosyalizme barış içinde geçmeye elverişli koşulların yaratılmasına yöneltmişlerdir ve halkın büyük çoğunluğunu bu hedefe varma mücadelesine çekmeye gayret etmektedirler. Fransız komünistleri, hem Fransa'nın özellik ve geleneklerini, hem de birçok memleketteki sosyalizm kuruluşu tecrübesini gözönünde tutarak, sosyalizme bu suretle geçmeye elverecek bütün olanaklardan faydalanmakta kesinlikle kararlıdır.

Halk yığınlarının yürüttüğü savaşın, kapitalizmden sosyalizme geçişte çözümleyici bir önemi vardır. Bunu da gözönünde bulunduran partimiz, Fransa koşullarında ileri demokrasi için mücadele ile sosyalizm mücadelesi arasında mevcut dolaysız ilişkiyi belirtmiş ve bütün eylemlerini bu sağlam temel üzerinde geliştirmeye çalışmıştır.

«SOSYALİZM NEDİR?» sorusuna manifestin beşinci bölümünde cevap verilmektedir. Ve bu konuda her şeyden önce şu ilkesel hüküm belirtilmektedir: «Sosyalizm, bir yandan temel üretim ve mübadele araçları üzerinde kolektif mülkiyetin meydana getirilmesi, öte yandan da işçi sınıfı ile müttefiklerinin politik egemenliğinin gerçekleştirilmesi, toplum üyelerinin durmadan artan maddi ve mânevi ihtiyaçlarının gittikçe daha iyi giderilmesi ve her kişinin gelişip yükselmesi için gerekli koşulların yaratılmasıdır.»

Bu bölümde bizim ulusal özelliklerimizin ürünü olan bazı ilginç veriler yer almaktadır.

Henüz ileri demokrasi aşaması içinde bulunduğumuz sırada sanayi en önemli sektörlerindeki tekellerin ve büyük bankaların millileştirilmesi, daha sonra temel üretim ve mübadele araçlarının tümü üzerindeki mülkiyetin bütün topluma aktarılmasını kolaylaştıracaktır. Fakat diğer sektörlerde kolektif mülkiyet; kooperatif, belediye mülkiyeti v.s. gibi başka şekiller yer alacaktır. Sosyalizmin getireceği yeni ekonomik ilişkiler, iş sektörüne bağlı olarak, çok çeşitli mülkiyet şekilleri yaratacaktır. Bunlar yavaş yavaş memleketin bütün ekonomik hayatına girecektir.

Örneğin, memleketimize özgü bazı koşulların zoruyla, bizde bir çok küçük ve orta özel işletmeler uzun zaman varlığını sürdürecektir. Ve sosyalist devlet ile böyle işletmeler arasında belirli birlik şekilleri ortaya çıkacaktır. Köylüler için sosyalizm, her şeyden önce toprak reformunda ve toprağın işliylene verilmesinde, kooperatifin çeşitli biçimleriyle gelişmesinde ifadesini bulacaktır. Gerici propaganda ile ileri sürülen iddiaların tam tersine, küçük ticaretin ve zanaatçılığın müsadere edilmesi veya millileştirmeye tâbi tutulması iç: tedbirler alınması diye bir şey söz konusu

bile olmayacaktır. Zira uzun bir devre boyunca milli ekonominin gelişmesi için bunların katkısı gerekli olacak, bundan ötürü de değer taşıyacak ve teşvik edilecektir. Ama aynı zamanda, bunların, aralarında, gönüllü birlikler kurmaları için tedricen elverişli koşullar yaratılacaktır. Nihayet, emek ve biriktirme ürünü olan özel mülkiyet ve bunun miras bırakılması olanağı da korunacaktır.

İşte, emekçi köylüler, aydınlar ve öteki orta tabakalarla sıkı birlik halindeki işçi sınıfının iktidarı, bu esaslar üzerinde, gerçek bir ulusal gelişme plânını hayata geçirecektir.

MANİFESTİN ALTINCI BÖLÜMÜ «işçi sınıfının yöneticilik rolü» ve yedinci bölümü de «Komünist Partisi ve onun öncü rolü» başlıklarını taşımaktadır.

İşçi sınıfı, ileri demokrasi mücadelesinde gerekli geniş anti-monopolist cephe birliğinin çözümleyici gücü olduğu gibi, emekçi köylüler, aydınlar ve şehir küçük burjuvazisi ile birlik halinde çalışarak, sosyalist devrimin gerçekleştirilmesinde ve sosyalizmin kurulmasında da yönetici rolünü devam ettirecektir.

İşçi sınıfı çağımızda toplumun temel devrimci gücüdür. «İşçi sınıfının rolü, burjuva propagandacılarının telkin etmek istediklerinin aksine, zayıflayıp azalmak şöyle dursun, durmadan da artmaktadır. Bu gerçeğin kanıtlarından biri de, onun öteki emekçi halk tabakalarıyla birlik kurma olanaklarının her zamankinden daha reel olmasıdır.» Demek ki, memleketimizde sosyalizmi kurmak yalnız işçi sınıfının ödevi değildir; bu devrimci dönüşümün öncü gücü sıfatıyla işçi sınıfının, büyük sermaye egemenliğini devirmek ve sosyalizmi kurmakta çıkarları olan bütün sosyal tabakalarla yapacağı ittifak, yeni sosyalist devletin sosyal temelini teşkil edecektir.

Manifestte, daha sonra, bu devrimci savaşta Komünist Partisinin öncü rolü belirtilmektedir. Ve gerçekten de, sosyalizmi kurma olanağı, Komünist Partisinin işçi sınıfına öncülük rolünü gereği gibi oynama yeteneğine bağlıdır.

Komünist Partisi, demokratik santralizm temeli üzerinde kurulmuş, yeni tipten, etkin ve savaştan örgüt sıfatıyla, Marksizm-Leninizme dayanarak sosyalizmin zaferi için mücadeleye hazır bütün işçileri, köylüleri, mühendisleri, memurları ve aydınların temsilcilerini birleştirmektedir.

Komünist Partisi, sosyalist devrimin gelişmesinde kendi tarihsel ödevi olan öncülük rolünü ve gerçek yönetici durumunu zorla dayatmak değil, bütün sosyalist toplumu sürekli bir ilerleme, refah ve demokrasi yoluna çekerek ve onu bu yolda peşinden götürerek elde etmek niyetindedir. Partinin ödevleri şunlar olacaktır: Devlet organlarını, temsili kurulları ve idari kuruluşu değiştirmeden, her aşamada ekonomik, sosyal, politik ve kültürel hayatın değişik alanlarında sosyalist gelişme olanaklarını belirlemek, bu olanakları gerçekleştirmeye elverecek tedbirleri teklif etmek, bu suretle tesbit edilen ödevleri hayata geçirme mücadelesi için geniş yığın-

ları örgütlemek, sosyalist programın uygulanmasına yardımda bulunmak.

Fransız Komünist Partisi, sosyalizm dâvasına bağlılığı, örgütlerinin etkinliği, yığinsal politik ve ideolojik aktifliği ve üyelerinin örnek çalışmaları sayesinde, halkımızın gittikçe daha büyük ölçüde destek ve güvenini kazanacağını ve böylelikle sosyalizmin kurulmasında çözümleyici bir rol oynayacağını ümit etmektedir.

«MANIFESTIN SEKİZİNCİ BÖLÜMÜ»nde «sosyalist toplum kuruculuğunda demokratik parti ve örgütlerin işbirliği» sorunu hakkında Fransız Komünist Partisinin görüşü ortaya konmaktadır.

Partimiz, bu konuda, her şeyden önce, memleketimizin demokratik geleceğini, yurttta çeşitli sınıfların ve sosyal tabakaların çıkarlarını ve emellerini değişik ölçülerde yansıtan birkaç politik partinin varlığını gözönünde tutmaktadır. Ve partimiz, Fransa'nın demokratik ve ulusal uyanışı sorunu gibi, sosyalizme doğru hareketinin de bir tek parti tarafından çözülemeyeceği kanısındadır.

Bundan ötürü, sosyalizme geçişte ve onun kurulması yolundaki çalışmalarda, sosyalizmden ve yeni sosyal düzen kanunlarının korunmasından yana olan demokratik partiler ve örgütler memleketin politik hayatına tam anlamıyla katılabilecek ve Anayasaca garantilenen bütün hak ve özgürlüklerden faydalanacaklardır.

Fransız Komünist Partisi, bütün sosyal ve politik güçlerin işbirliğini sağlamak ve bu işbirliğini sosyalist gelişmenin her aşamasına uygun bir ortak program temeli üzerinde örgütlemek için elinden geleni yapacaktır.

Bununla ilgili olarak, partimiz, Komünist Partisi ile Sosyalist Partisi arasında, komünist ve işçi partileri temsilcilerinin 1960 yılında Moskova'da yaptıkları danışma toplantısının Bildiri'si ruhunda işbirliğine de özel bir önem vermektedir. Söz konusu Bildiri'de şöyle deniliyor: «Komünist partileri, emekçilerin yaşama koşullarının iyileştirilmesi, demokratik haklarının korunması ve daha da genişletilmesi, ulusal bağımsızlığın elde edilmesi ve savunulması, halklar arasında barışın sağlanması mücadelesinde olduğu gibi, iktidarı ele geçirme ve sosyalizmi kurma mücadelesinde de sosyalist partilerle işbirliği yapılmasından yanadırlar.»

Biz, bugün, ileri demokrasi uğrundaki mücadelemizde, Sosyalist Partisinin son kongresinde Komünist Partisi ile tekcephe sorununda bir adım gerilediğini gözönünde tutarak, alt örgütler ve yığınlar arasında birlik sağlamak için gittikçe artan çabalar harcamaktayız. Yolumuz güçlüklerle doludur, çetindir. Fakat biz birlik sağlama politikamızı yürütürken, işçi sınıfının ve sosyalist emekçilerin en içten arzularına cevap verdiğimizizi ve işçi birliği dâvasının üstüngeleceğini biliyoruz.

Ve manifestte şöyle diyoruz: «... Sosyal demokrasinin oportünist eğilimlerini reddeden partimiz, sosyalist Fransa'nın birlikte kurulmasını sağla-

yacak işbirliğinin ve birliğin ortak politik esaslarını tesbit maksadiyle, sosyalistlerle görüşlerin karşılaştırılması için elinden geleni yapmaktadır ve yapmaya devam edecektir.»

Böyle bir işbirliği, demokrasiye ve sosyalizme bağlı olduklarını ilân eden parti ve örgütlerin, özellikle Sosyalist Partisinin, demokrasi ve sosyalizm için komünistlerle birlikte aktif bir mücadele politikası yürütmek üzere, burjuvazi ile sınıfsal işbirliği politikasını terkettikleri anlamına gelir. Bu işbirliğinin olanakları, ölçü ve biçimleri, elbette halkımızın, tekellerin egemenliğine karşı ve ileri demokrasi için yürütmekte olduğu mücadeleye elbirliği ile katılma derecesine bağlı olacaktır.

MANİFESTİN DOKUZUNCU BÖLÜMÜ «SOSYALİST DEMOKRASİ VE SOSYALİZMİN SAVUNULMASI» sorununa hasredilmiştir.

Komünistlerin amacı, «insanların bahtiyarlığını, bütün toplumun kurtuluşunu, herkesin bütün insani kabiliyetlerinin geliştirilmesini, bütün dünyada sosyal ahenk ve barış koşulları içinde herkese en geniş hürriyet» sağlanmaktadır. (Moris Torez. Komünist ve işçi partileri temsilcileri arasında 1960 yılında Moskova'da yapılan Uluslararası danışma toplantısındaki konuşmasından.)

Sosyalizm sadece emekçilerin kapitalist sömüründen kurtulması demek değildir; sosyalizm aynı zamanda, şu veya bu burjuva demokrasisinden alabildiğine daha yüksek bir demokrasinin gerçekleştirilmesi anlamına gelir. Bunu mutlaka gerçekleştirilmesi lâzımdır.

Bütün emekçiler ve halkın tümü için, kendilerini her alanda ve her düzeyde devlet işleri yönetimine çekebilmek üzere bu en geniş demokrasinin yaratılması, sosyalist iktidarın birinci görevidir.

Bu, parlamento için, belediye, il ve bölge meclisleri için, sosyalist toplumun ekonomik gelişmesiyle bağlı yeni kurumlar için, rolleri gittikçe artacak olan yığınsal gençlik, kadın örgütleri ve öteki toplumsal örgütler için de böyledir.

Emekçi çıkarlarının savunulmasında sendikaların hakları ve rolleri büyüyecek ve güvence altına alınacaktır. Sendikalar, memleketimizdeki gelişme geleneklerine uygun olarak, bağımsızlıkları ve yığınsal örgüt olmak karakterleri gözönünde tutulmak suretiyle, ekonominin ve işletmelerin yönetimine aktif olarak katılacaklardır.

Buna karşılık, kendi tabiatları icabı anti-demokratik karakter taşıyan, tamamiyle büyük burjuvazinin eli altında bulunan ve onun politik sınıfsal egemenliğini gerçekleştirmeye hizmet eden polis müdürlükleri, valilikler gibi enstitüler kaldırılacaktır.

Müessese ve kurumların biteviye demokratikleştirilmesi için, işçi sınıfının yürüttüğü mücadele sürecinde elde edilen hak ve hürriyetlerin korunmasından başka, sağlamlaştırılması ve genişletilmesi lâzımdır. Düşünce ve

söz hürriyeti, toplanma, örgütlenme, ortaklık kurma hürriyeti, sendika hakları ve grev hakkı, şimdiki Anayasada olduğu gibi, sadece kanunda yazılı boş söz olmaktan çıkarılacak, kâğıt üzerinde kalmaktan kurtarılacaktır. Sosyalist demokrasi, yığınların girişimlerini yaygın hale getirmeyi ve insan kişiliğini her yönden geliştirmeyi ahenkleştirerek bu hak ve hürriyetlerin – kanun çerçevesi içinde – etkin şekilde gerçekleştirilmesi yönünde gerekli koşulları yaratacaktır.

Sosyalist toplumda devlet elbette lâik olacak ve devletle din birbirinden ayrılacak ve bu, titizlikle korunacaktır. Öte yandan, sosyalist Fransa'da dini inanç ve ibadet özgürlüğü, her türlü kovuşturmaya, idari baskıya karşı hukukan ve pratik olarak güvence altına alınacaktır. Fikirlerin çarpışması sonucunda, sosyalizmin elle tutulur başarıları, ona inanmış aktivistlerin örnek insancıl nitelikleri ve elbirliği ile yürütülen çalışmalar sayesinde komünistler, değişik dini inanç sahipleri de dahil olmak üzere, geniş halk yığınlarını bilimsel sosyalizmden yana kazanabileceklerini kuvvetle ümit etmektedirler. Sosyalist kanun, her türlü ırk ayırımını, anti-semitizm belirtisini, harb teşviki veya halka karşı nefret beslenmesi yönünde yapılacak her türlü telkini yasaklayacaktır.

Sosyalist Fransa'da azınlıkların hakları, kendileri çoğunluk tarafından kurulmuş demokratik düzene ayak uydurarak kanun çerçevesi içinde kaldıkça, titizlikle korunacaktır. Öte yandan, emekçilerin ve müttefiklerinin sosyalist iktidarı, kanunu ihlâl eden ve sosyalizmin, dolayısıyla da demokrasinin temelini çökertmeye yönelen bir faaliyette bulunacak şu veya bu kişi ya da gruplar hakkında da, bunların eylemlerine uygun kanunları bütün şiddetiyle uygulayacaktır.

Sosyalist yönetimin ikinci görevi, iktidarı tekrar elde etmeye ve kapitalizmi diriltmeye can atan eski sömürücü sınıfların haince plânlarına karşı sosyalist toplum kuruluşunu azimle savunmaktır.

İşçi sınıfına ve halka karşı yüklendiğimiz sorumluluk ve onların çıkarları, kapitalizmin eski taraftarlarının, sosyalizmin sınıf düşmanlarının, dış gericiğin yardımıyla ve zorbalık da dahil olmak üzere her araca başvurarak ülkede sosyalist dönüşümü baltalamaya ve kendi egemenliklerini tekrar kurmaya yelteneceklerini bir an bile hatırdan çıkarmamamızı gerektirmektedir.

Sosyalizmden yana olan ve halkın çoğunluğunu temsil eden demokratik partilerin, yeni toplumsal düzeni bu gibi yeltenişlere karşı savunmaları lâzımdır.

İşçi sınıfı, imkânlar elverdikçe, daima, zor kullanma metodlarıyla mücadeleyi değil, ikna ve eğitme metodlarıyla mücadeleyi tercih edecektir. Amma sosyalizme düşman kuvvetler baltalamaya ve zora başvurulursa, işçi sınıfı da hiç tereddüt etmeden zor kullanacaktır.

Emekçilerin politik iktidarının bu iki yönlü tutumu – demokrasiyi durmadan geliştirme ve sosyalist kazanımları savunma tutumu – Marksizm kurucularının proletarya diktatörlüğü adını verdikleri yönetimi karakterize

etmektedir. Bu da, toplum yönetiminin, kapitalist olmanın diğer sosyal tabakalarla birlik kuran işçi sınıfı tarafından gerçekleştirilmesidir, bütün emekçi yığınları için en geniş demokrasidir, emekçi halkın iradesini dile getiren, yığınların güvenine dayanarak onların gözü önünde çalışan, demokrasi, bağımsızlık ve barış koşulları içinde sosyalizmi kurmayı ve savunmayı ödev edinen devlettir.

Görüldüğü gibi, sosyalizmin kurulması ve savunulması, her ahvalde ve her şeyden evvel, işçi sınıfının esinlediği ve önderlik ettiği en geniş halk yığınlarının destek, katılma ve teşebbüslerine dayanacaktır. Lenin der ki: «Sosyalizm tepeden kararnamelerle meydana getirilmez. Kaskatı – bürokratik otomatizm, sosyalizmle bağdaşamaz, canlı, yaratıcı sosyalizm halk yığınlarının eseridir.»

Bütün gelişme aşamalarında, komünist partisinin varlığı, eylemi ve git-gide güçlenmesi, sosyalizm zaferinin ana koşullarından biridir. Komünist Partisi, gerçekten, işçi sınıfının ve daha sonra da bütün halkın devrimci öncüsüdür.

MANİFESTİN ONUNCU VE SON BÖLÜMÜ şu başlığı taşımaktadır: «Komünist Partisi, zamanımızın yüce devrimci partisidir».

Komünistler devrimci atılımlar üzerinde tekel kurma iddiasında değildir. Onlar, komünist olmanın nice akıl ve beden emeği işçilerinin de, toplumda sosyal ilerleme ve insan kişiliğinin her yönlü gelişmesi adına radikal bir dönüşüm yapmak emelinde olduklarını biliyorlar. Bu, yaşadığımız çağın büyük gerçeğidir.

Komünistler, çıkarları ve umutları kendi çıkarlarına ve umutlarına uygun olan bütün bu erkek ve kadın emekçilere, Fransız Komünist Partisinin teori, savaş metodu ve örgütünün, onu, memleketimizin yüce devrimci partisi haline getirdiğini cesaret ve ısrarla anlatarak ispat edeceklerdir.

Bu parti devrimcidir, çünkü devleti demokratik yoldan örgütlemeye çalışıyor. Bu devlette temel üretim ve mübadele araçları halka ait olacak ve halkın kontrolüne verilecektir. Onun yaratacağı sosyalist devlet demokrasinin alabildiğine gelişmesi için olanaklarını sağlayacak, her yurttaşın geleceğini, yurdun bağımsızlık ve güvenliğini, Fransa'nın bütün halklarla dostluğunu güvence altına alacaktır.

Sosyalist Fransa bağımsız ve barışsever olacaktır. Diğer ülkelerle ilişkilerini hak eşitliği, toprak bütünlüğüne, egemenliğe saygı ve başkalarının işçilerine karışmama prensipleri üzerinde kuracaktır. Bu sosyalist devlet, aynı zamanda – barış içinde yanyana yaşama ruhunda – ekonomik ve toplumsal düzenlerinin ne olduğuna bakılmaksızın bütün ülkelerle her alanda karşılıklı faydalanmaya dayanan bir işbirliği yapmaya ve bu ilişkilerini kuvvetlendirmeye gayret edecektir.

Fransız Komünist Partisi, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi programını geliştirmeye ve gerçekleştirmeye çalışmakla, Fransız emekçilerinin çıkarla-

rına hizmet ettiğine ve aynı zamanda enternasyonal ödevini yerine getirdiğine inanmaktadır. Diğer her komünist partisi gibi, Fransız Komünist Partisi de, hem kendi memleketi ve halkı önünde, hem de bütün uluslararası devrimci işçi hareketi önünde sorumlu olduğu kanısındadır. Onun da en önde gelen enternasyonal ödevi Fransız emekçilerinin savaşını başarıya ulaştırmaktadır. Fakat, bu ödev, dün olduğu gibi bugün de, onun diğer enternasyonal ödevlerini ihmal etmesini gerektirmez.

Sosyalizmi kurmakta olan halklarla, sömürge boyunduruğuna karşı ayaklanmış halklarla, bütün kıtalarda gericilerin ve emperyalistlerin uyguladıkları baskıların pençesindeki bütün partiler, örgütler ve militanlarla savaşkan dayanışma alanında zengin geleneklerini devam ettiren Fransız Komünist Partisi, bundan böyle de, proleter enternasyonalizmine sarsılmaz bir bağlılık gösterecektir. Ve özellikle, diğer komünist ve işçi partileriyle kardeşçe dostluk ve dayanışma ilişkilerini geliştirmeye, komünist ve işçi partileri temsilcilerinin, Marksizm-Leninizm, her partinin hak eşitliği, bağımsızlığı ve proleter enternasyonalizmi prensipleri temeline dayanılarak 5 Haziranda Moskova'da başlaması öngörülen uluslararası danışma toplantısının başarıyla sonuçlanmasına katkıda bulunmaya büyük bir önem verecektir.

Oportünizmin kökenlerinden birkaçı

Lonhino Besera

Uluslararası komünist ve işçi hareketi, zamanımızda, durmadan büyüyüp güçleniyor. Dünyayı devrimle yenileştirme yolunu aydınlatan bilimsel teori – Marksizm-Leninizm –, her gün yeni yeni emekçi tabakalarını kendi tarafına kazanıyor. Ne var ki, çağımızdaki işçi hareketi zemini üzerinde oportünizmin deve dikenleri arsızca bitip boy atıyor. Bunlar, işçi sınıfını, kapitalizmi ortadan kaldırıp, sosyalizm ve komünizmi kurma yönündeki ödevlerini gerçekleştirmekten şu veya bu ölçüde alıkoyuyor. Oportünizmin zamanımızdaki karakter ve özelliklerini bilimsel temel üzerinde inceleyip bir çözüme bağlamak kolay bir iş değildir; bu karmaşık problem, ancak, Marksizm bilginlerinin kollektif çalışmalarıyla çözümlenebilir. Bu satırların yazarı, bu makalede, oportünist eğilimlerin çağımızdaki bazı kaynaklarını incelemek ödevini yerine getirecektir.

Marksizm yüzyıldan fazla bir zamandan beri oportünist akımlarla çetin bir savaş yürütüyor. Bu uzun dönem içinde, oportünizmin cibilleyetini, kökenlerini ve karakterini açığa çıkarma yönünde önemli başarılar elde edilmiştir. Fakat, savaş sona ermiş değildir. Çünkü, işçi hareketinin sınıf düşmanı-burjuva tarafından sistemli ve bilinçli olarak körüklenen oportünizm, yeni biçimlerle bu hareket içinde tekrar tekrar canlanıyor.

Lasal, Bernştayın, Kautski ve diğerlerinin işçi hareketi içinde temsil ettikleri oportünizm akımlarına, reformizme, anarşizme ve benzerlerine karşı Marksizm-Leninizm kurucularının yürüttükleri amansızca mücadele, bu meselenin nasıl bir bilimsel metotla ele alınacağını gösteren en güzel örnekler ve çıkış noktalarıdır. Marksizm-Leninizm klâsiklerinin oportünizmle ilgili bütün eserlerinde temel fikir şudur: Proletaryanın sınıf savaş sürecinde ortaya çıkan oportünist eğilimler, burjuva etkisinin konkre ifadeleridir. Marks ve Engels'in belirttikleri gibi, bu burjuva etkisi, maddi dayanaklarını kaybeden tabakaların ve diğer sınıfların temsilcileri tarafından işçi sınıfı ortamına getirilen burjuva ve küçük burjuva kalıntılarıyla girmektedir. Marksizmin kurucuları, kapitalizmin hızlı gelişme döneminde yaşamışlardır. Ve onların yukarıdaki görüşleri, o zamanın şartlarına tamamiyle uygundur.

«Komünist Manifesti»nde bu konuda şöyle deniliyor: «Sanayi in ilerlemesi, hâkim sınıfa mensup birçok tabakaları proletarya saflarına iter veya hiç olmazsa onların yaşayış koşullarını kötüleştirir.»

Marks ve Engels'in Bebel'e, Libkneht'e ve diğer arkadaşlarına yazdıkları «Sirküler Mektup»ta şu uyarı vardır: «Proletarya hareketine giren diğer sınıflara mensup insanlardan, her şeyden önce, burjuva, küçük burjuva görüşlerinin ve benzeri görüşlerin kalıntılarını getirmemeleri, proletarya dünya görüşünü tamamiyle benimsemeleri istenmelidir.»

Engels, «İngiltere'de işçi sınıfının durumu» adlı eserinde, proletarya arasındaki imtiyazlı azınlığın «burjuvalıkları»nı gösteren birçok delil vardır. Bu azınlık, Britanya kapitalizminde o zamanlar mevcut sanayi tekelleri tarafından türetilmişti.

Lenin'in de, oportünizmin kaynaklarını araştıran bir hayli eseri vardır. Bunlarda o, Marks ve Engels'in şu görüşlerine tamamiyle katılmaktadır: Oportünistler «proletarya sınıfına yabancıdır», «burjuva etkisinin uşakları, ajanları ve iletkenleridirler». Lenin'in belirttiği gibi, işçi sınıfı içinde türeyen oportünizm, ya devrim savaşının gelişmesini burjuvanın kabul edebileceği yollara yöneltmek, ya da ayrıca hedefler göstermek, başka bir deyişle, proletarya içinde devrimci güçlerin gerçek birikimine uygun olmayan hedefler öne sürmek suretiyle devrim savaşının gelişmesini güçleştirmektedir.» Bu iki eğilim (sağcı oportünizm ve «dar solculuk»), sınıf savaşının atılışlar yapmasına engel olmaktadır. Bu yüzden, birbirlerine karşıt olmalarına rağmen, her ikisi de, işçi sınıfı içinde burjuva etkisinin objektif belirtileridir.»

Lenin, bu meselede, Marksizmin genel prensiplerini kendi zamanının koşullarına uygulamıştır. Diyalektik olan bu metodoloji, oportünizmin ekonomik, politik ve ideolojik yönlerinin derin bir tahlilden geçirilmesini sağlamıştır. Bazı Marksistler, eleştirmelerinde, derinlere inmeden, oportünizmin, bazı kimselerin yanılmaları veya ulusal özelliklerin bir ürünü olarak bir raslantı şeklinde belirdiğini ileri sürmektedirler. Lenin'e göre ise, «bütün kapitalist ülkelerin ekonomik düzenlerinde ve gelişmelerinin karakterinde, bu (oportünist) gerilemeleri aralıksız olarak yaratan derin kökenler vardır».

Çeşitli eserlerinden çıkardığımız sonuca göre, Lenin, XIX. yüzyılın sonlarında ve XX. yüzyılın başlangıcında şu belirtileri oportünizmin kaynakları olarak ele almıştır: a) üretim güçlerinin durmadan gelişmesine bağlı olarak işçi sınıfının büyümesi ve küçük burjuva tabakaları başta olmak üzere diğer sosyal-tabakaların işçi sınıfına girmesi; b) en yüksek amaçlarını gerçekleştirmek için yürüttüğü savaşta proletaryanın yeteneklerini sifıra indirmek amacını güden emperyalist burjuvazinin, işçileri, şu veya bu koşullarda mücadeleden vazgeçmesinin kendi çıkarlarına uygun olacağına inandırmak için çeşitli metot ve taktikler uygulaması; c) burjuvazinin, alabildiğine geliştirdiği kapitalist sömür sistemi sayesinde, işçi sınıfı arasından belirli gruplara ekonomik ve politik sadakalar vermesi. (Bk. Lenin: «Marksizm ve Reformizm» (1908); «Avrupa İşçi sınıfı içindeki anlaşmazlık» (1911), «Emperyalizm ve sosyalizmdeki parçalanma» (1916)).

Şematizmin yarattığı tehlike

Lenin'in uyguladığı metotlar bugün de geçerlidir ve onun çıkardığı sonuçlar zamanımızdaki ideoloji mücadelesinde de başarıyla uygulanabilir. Bütün mesele, bu değerli teori silâhının dogmatik olarak değil, sosyal gelişme sürecinde türeyen en yeni oportünizm belirtilerinin kaynak ve karakterleri tahlil edilerek yaratıcı biçimde kullanılmasıdır. Bu diyalektik istek unutulduğu zaman, faydasız şematizm (basmakalıpcılık) bataklığına saplanmak kaçınılmaz hale gelir.

Kanımızca, yeterli delile sahip olmadan bu meseleyi ele almak en az iki yanlışlığa yol açar. Birinci, Marksizm-Leninizm klâsiklerinin görüşleri basitleştirilir, onların diyalektik sonuçlamalarından sadece bir veya iki unsur üzerinde durulur, örneğin, yalnız işçi sınıfının belirli çevlerinin burjuva tarafından satın alınması veya küçük burjuvaziye mensup bazı grupların işçi sınıfı saflarına girmesi söz konusu edilir. İkinci, kapitalist birikimin eğilimleri, çalışanların sosyal yapısı, iş ücreti dinamiği, burjuvazinin ekonomik ve politik metotları v.s. gibi, oportünizm probleminin aydınlatılmasında önemli rolleri olan birçok faktörün yapılarındaki değişimler gözönünde tutulmaz.

Hiç şüphe yok ki, meseleye şematik yaklaşım, zamanımız işçi hareketi içindeki oportünizm belirtileriyle başarılı bir mücadele yürütülmesini sağlayamaz.

Bizim kanımızca, oportünizm sorununun aydınlatılmasında «işçi aristokrasisi» tezinin temel olarak alınması, meseleye şematik yaklaşımdan başka bir şey değildir. Şüphesiz ki, böyle bir tabaka bugün de var. Fakat, çok karmaşık oportünizm sorununun aydınlatılmasında teorik temel olarak yalnız bu delilin ele alınması yeterli değil. Emperyalist burjuvazi, gerçekte bugün, muazzam kârlarının kırıntılarını işçi sınıfının belirli grupları arasında bölüştürmekten daha geniş ve daha etkili diğer araçlara başvurmaktadır. Mesele, yalnız bu basit bölüştürmeden ibaret kalsaydı, oportünizm, bir olay olarak, gerçekteki kadar büyük bir önem kazanamaz ve ona karşı mücadele nispeten daha kolay olurdu. Deliller de gösteriyor ki, mesele hiç de basit değildir.

Gerçeğe bir göz atalım: Oportünizm mevzilerinde olanların hepsi yüksek ücret elde etmiyor ve işçi hareketini yöneten bürokrasi cihazında yüksek mevkilerde bulunmuyorlar. Ne var ki, zamanımızda yüksek maaşlı teknik işlerin ve benzeri memuriyetlerin sayısı artıyor. Bunu da göz önünde tutmak gerek.

«Yeni solcular» teorisi

Son derecede karmaşık oportünizm probleminin çözümünde, yalnız «işçi aristokrasisi» tezinin şematik olarak uygulanmanın yeterli bir sonuç ver-

mediğini söylemiştik. «Yeni solculuk» adı verilen teori ise bu alanda hiç de yeterli değildir; hatta yanlış yollara sürükler. Genellikle Marksizm-Leninizmi şematizmle itham eden ideologlar, Marksizm-Leninizmin gerek oportünizm konusundaki, gerekse diğer temel sorunlardaki hükümlerinin «eskimiş» olduğunu ileri sürüyorlar. Onlara göre, oportünizm, yalnız işçi sınıfının küçük bir çevresi içinde yayılmakla kalmamıştır; bütün işçi sınıfının kapitalist sisteme karşı tutumu da oportünistçedir. Örneğin, bu görüşün temsilcilerinden biri olan Marküze, «işçi aristokrasisi» teorisinin eskimiş olduğu iddiasındadır. Yine aynı Marküze, işçi sınıfının kapitalist toplumla kaynaştığını, bu birleşmenin sadece «işçi bürokrasinin küçük bir azınlığı içinde sınırlanmadığını, sıradan işçileri de kapsamına almakta olduğunu» ispat etmeye çalışıyor.

Nasıl oluyormuş bu birleşme? Hangi mekanizma yaratıyormuş bu olayı? «Yeni solculuk» ideologlarına göre, «teknolojik toplum»da, teknolojinin lütufları sayesinde işçi sınıfının statükoyu koruyucu bir güç haline gelmesini sağlayan objektif bir süreç yürürlüktedir ve bu süreçte işçi sınıfının devrimci öncülük rolü ortadan kalkmaktadır. Yine aynı süreç sırasında işçi sınıfı kapitalist sistemle kaynaşmakta, mevcut düzeni yıkmaya azmini kaybettikten başka, onu savunan bir güç haline bile gelmektedir. Hizmetler ve «tüketim toplumu» tarafından yaratılan maddi nimetler, işçi sınıfının kapitalist toplumda erime sürecini, sözde objektif olan bu süreci, hızlandırmaktadır.

Bu teori spekülasyonları üzerine ilk söyleyeceğimiz söz şudur: işçi sınıfını kapitalist toplumla kaynaştırıcı hiçbir objektif süreç yoktur ve bu yoldaki iddialar tamamıyla uydurmadır. Amerika Birleşik Devletleri gibi bazı ülkelerde, belirli koşullar içinde bulunan işçi sınıfının geniş tabakaları, hâlâ oportünist ideoloji ve pratiğin etkisi altındadır. Fakat, tüm kapitalist sisteminin temel çelişkisi (gitgide daha fazla toplumsallaşan üretimin toplumsal karakteriyle emek ürünlerinin özel kişiler tarafından gaspedilmesi arasındaki çelişki) çözümlenmedikçe, yeni teknolojik süreçler kendiliklerinden sınıflar arasındaki barışmaz uyumsuzluğu (antagonizmi) ortadan kaldıramazlar. Tam tersi, «Gramsci» Enstitüsü tarafından organize edilen «Avrupa kapitalizminin eğilimleri» kolokviumunda Bruno Trentin'in belirttiği gibi, zamanımızda emek alanında meydana gelen değişiklikler, proletaryanın durumunda önemli değişimler sağlamışlar ve buna paralel olarak sınıf çalışmalarında yeni arenaların belirmesine yol açmışlardır. Trentin'in kanısınca, bütün mesele, bu çatışmaların zamanımıza uygun şekillerini keşfedebilmektir. Bugün işçiler yalnız ücretlerini yükseltmek için mücadele etmemektedirler. Onların savaşı, birçok istek ve ödevleri kapsamaktadır. Bu da hiçbir zaman gözden uzak tutulmamalıdır.

Öte yandan, deliller gösteriyor ki, gerçekte gelişmekte olan objektif süreç, proletaryanın emperyalist burjuvaziyle «entegrasyonu» (birleşmesi) süreci değil, kapitalizmin bütün çelişkilerinin ve en başta devleti ve tekel-leri ellerinde bulunduranlarla işçi sınıfı arasındaki çelişkinin derinleşip

keskinleşmesi sürecidir. Zamanımızdaki kapitalist toplumu dikkatle ve bilime dayanarak incelediğimiz zaman şu sonuca varıyoruz: Kapitalizm, «yeni solcu»ların göstermeye çalıştıkları gibi, hiç de «tek boyutlu» bir dünya değildir ve işçi sınıfı burjuvazinin dümen suyunda gitmemektedir. Grev hareketi ve diğer deliller, proletaryanın gerçek rolünü ve kapitalist sisteme karşı eleştirici, devrimci tutumunu açık seçik ortaya koymaktadır. Son dört yıl içinde bu hareketin gelişme çizgisi hızla yükselmiştir. İşte ispatı: kapitalist dünyasındaki grev hareketine 1965 yılında 37 milyon, 1966'da 45 milyon, 1967'de 47 milyon, 1968'de de 57 milyon insan katılmıştır. Özellikle Fransız ve İtalyan emekçilerinin 1968 yılındaki güçlü hareketi, iki taraf arasında yürütülen sınıf savaşının altın sayfalarıdır.

Şunu da belirtmemiz gerekir: gelişmiş kapitalizmin liberal eleştiricilerinin dayandıkları yeni Bernştaynizm akımı da, aynı şekilde, gerçekleri tahrif etmektedir. Bu liberallerin iddialarına göre, kapitalist toplumun gelişmesi «irrasyonel»dir, çünkü kişisel özgürlükleri ayaklar altına almaktadır. Bir yandan da, yığınsal üretim sürecinde yaratılan nimetlerden herkese bol bol pay verdiği için «rasyonel»dir.

Bu gibi teorilerde emekçilerin sömürülmesi gerçeği gözlerden gizleniyor. «Yeni sol» un bellibaşlı ideologları, kapitalist toplumdaki geniş halk yığınlarının ıstırabını çektikleri yoksulluk, işsizlik, yarına güvensizlik, ayrımcılık ve benzerleri gibi koşulları konkre olarak ele almaktan titizlikle kaçınıyorlar. Bu da boşuna değil elbette. Zira kapitalizm bir sistem olarak, halkın bir kısmının bazı ihtiyaçlarını karşılayabilse de, emekçi yığınlarının, halkın büyük çoğunluğunun en başta gelen ihtiyaçlarını hiçbir zaman karşılayabilecek kabiliyette değildir. En zengin kapitalist ülkelerde bile geniş halk tabakaları, alabildiğine reklâmi yapılan «yığınsal tüketim toplumu»nun nimetlerinden faydalanmalarını sağlayacak maddi imkânlardan yoksundurlar. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'nin resmi istatistik verilerine göre, bu memlekette 32 milyon insan yoksulluk içinde yaşamaktadır. Bunların yıllık aile bütçeleri ortalama 3.200 dolardır. Halbuki, bir ailenin «mütevazî» bir geçim için yılda 9.191 dolara ihtiyacı vardır. Konut (mesken) yetersizliği, öğrenime devam imkânsızlığı, tıbbî yardım yokluğu ve daha birçok zorluklar, bu insanların ve gelirleri yukarıda gösterilenin de altında olan tabakaların acı kaderidir.

Zamanımızda oportünizmin kökenleri

Oportünizmin biçimleri, belirli bir çağın sosyal gelişme temelleri üzerinde ortaya çıkar. Bu yüzden, – Lenin'in yaptığı gibi –, köklerini de, tarihsel aşamaların ekonomik, politik ve ideolojik özelliklerinde aramak zorundayız. Emperyalist burjuvazinin, işçi sınıfının gücünü ve savaş örgütlerini içten yıkmak amacını güden stratejik doğrultusunu gerçekleştirmek için en modern teknik araçlardan yararlanmakta olması, bu zorunluğu

daha fazla gerekli hale getirmiştir. Emperyalist burjuvazi, işçi sınıfının, sistemli savaşımdan baskı zoru ile değil, kendiliğinden vazgeçmesini tercih eder. Bu yüzden, sosyal güçler arasındaki oranın, gitgide daha çok dünya devrim hareketi yararına değişmekte olduğu zamanımız koşulları içinde politik etkileme, aldatma, barışçı kontrol, ideolojik baltalama v.s. gibi olaylar, burjuvazinin gerici planlarında özel bir yer almaktadır. Fakat, bütün bunlar, emperyalist burjuvazisinin, elverişli koşullar ortaya çıkınca doğrudan kuvvet kullanmayacağı anlamına gelmez elbette.

Proletaryanın kapitalist sistemle «birleşmesi»ni sağlayan hiçbir objektif süreç yoktur ama, işçi sınıfının elde ettiği mevzileri içten çökertmek ve yüksek amaçlara doğru ileri hareketini ağırlaştırmak, yönetici burjuvazi için sübjektif bir gerekliliktir. Ve bu gereklilik, durumu gitgide gerginleştirmektedir. Bu yüzden, işçi sınıfının zamanımızdaki başarı ve olanaklarını yozlaştırmak hedefini güden bu çabalara ideolojik ve politik karşıkoyma bir zorunluk halini almıştır. Yönetici burjuva çevreleri, amaçlarına ulaşmak için, oportünizmin bugünkü iki bellibaşlı eğiliminden şöyle yararlanmaktadırlar: 1) İşçi sınıfının bir kısmını, kapitalist sistemle uyuma yolundaki reformizme boyun eğdirmek, ve 2) Halk yığınlarının ekonomik istekleri üzerindeki yanlış değerlendirmeleri sosyalizm savaşı sırasında yaygın bir hale getirmek. Birincisi sağcı sosyalizmin, ikincisi de avantürizmin taktiğidir. Her iki akım da burjuvazinin işine yaramaktadır. Fakat burjuvazi, öncelikle birincisinden yararlanmak için bilinçli ve sistemli bir gayret sarfetmektedir. Çünkü sağcı reformizm, burjuvaziye, bilimsel-teknolojik ilerlemenin ürünlerinden istediği gibi faydalanma imkânları sağlamaktadır.

Her iki eğilim de, Fransa'daki 1968 sınıf çatışmalarında aşırı sağcı ve aşırı solcu oportünizm şeklinde açık seçik belirmiştir. Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi, bu iki eğilimi şöyle değerlendirmiştir: «Sağcı oportünistler, sosyalist devrimin zorunlu olduğu fikrini kabul etmiyorlar. Onlara göre, günlük politikada ve hükümette bazı değişiklikler yapmak yeterlidir. Bu yüzden de, büyük sermayenin mevzilerine kesin atılışlar yapılmasını istemiyorlar... «Solcu» oportünistler ise, «fabrika yönetimi»nin, «üniversite yönetimi»nin ele geçirilmesini propaganda ediyorlar; ne var ki, politik yönetim meselesini hiçbir zaman söz konusu etmiyorlar. Veya, zamanımızda demokratik amaçlar için mücadele etmeye hiç de lüzum yoktur; işçi partisi sosyalist devrimi derhal ve doğrudan doğruya gerçekleştirmekle ödevlidir, diyorlar.

Burjuvazi, gerici politikasıyla, proletaryanın tüm çıkarlarını, yakın ve uzak amaçlarını gerçekleştirmesine her yönden engel olmak için her çareye başvuruyor. Proletaryanın ileri doğru attığı her adımın, kapitalizmin mevzilerinde bir gedik açtığını burjuva stratejileri çok iyi biliyorlar. Bu durum, onları, işçi sınıfının sistemli savaşımda her an yanlış yollara yönelici türlü «görüş»ler uydurmak zorunda bırakıyor.

Örneğin, burjuvazi tarafından dışarıdan teşvik edilen işçi hareketi için-

deki reformizm, liberalizm ve benzerleri gibi oportünist akımlar, objektif olarak, proletaryanın sınıf savaşını yozlaştırmak ve böylece tarihsel misyonunu yapamaz duruma getirmek amacını gütmektedir. Bunlar, konkre olarak, işçi sınıfının yürüttüğü sınıf savaşının bazı yönlerini, gelişmesinin şu veya bu aşamasını yozlaştırıcı ya da reddedici biçimlerde belirlemektedirler. Örneğin, demokratik özgürlükler mücadelesini, proletaryanın iktidarı ele geçirme, sınıfsal diktaturasını kurma uğrundaki savaşını, proletarya enternasyonalizmi doğrultusu yönündeki çabalarını ya çığrından çıkarmaya çalışmakta yahutta kabul etmemektedirler. Burjuvazi, şüphesiz ki, gerici niyetlerini her yerde, her zaman istediği derecede gerçekleştiremez. Çünkü, onun yıkıcı politikasının etkisi altına düşen tabakalarla birlikte, gerçek devrimci amaçlarını gerçekleştirme savaşını azimle yürütüp yaygınlaştırmaya yetenekli proletarya güçleri de vardır.

Lenin'in belirttiği gibi, oportünizm, toplumsal hayatın ekonomi, politika ve ideoloji gibi çeşitli alanlarına kök salabilir.

a) *Oportünizmin ekonomik kökleri.* Bilimsel-teknolojik süreç, şüphesiz ki, günümüzün kapitalist toplumunun üretim bazında önemli değişiklikler yapmıştır. Bu makalenin konusu çerçevesinde, biz bu değişiklikleri üç noktada gözden geçirebiliriz: 1) devlet ve tekel kapitalizminin enternasyonalleşmesi; 2) çalışan işgücünün yapısında meydana gelen değişiklik; ve 3) iş ücretlerindeki değişiklik.

Hâli hazırda, devlet cihazının ekonomiye gittikçe artan müdahale koşulları içinde, kapitalist üretim ve mübadele alanında ulusal çerçeveyi aşan bir birleşme süreci geliyor. Fransa'daki bilim işçisi komünistler tarafından Mayıs 1966'da organize edilen devlet-tekel kapitalizmi ile ilgili uluslararası konferansta, bu süreç enine boyuna incelenmiştir. Tekellerin uluslararası çapta birleşmesi ve devletin ekonomik rolünün artması temeli üzerinde şu objektif koşullar meydana gelmektedir: üretim güçleri gelişmekte, emek verimi artmakta, bir yandan da yönetici sınıf, kapitalist sistemi korumak için çabalar harcamakta, yani belirli dönemlerde patlak veren bunalımları geçiştirmek için tedbirler almaktadır. Bu suretle, şimdiye kadarki bunalımlardan çok daha tehlikeli buldukları ekonomik sarsıntıları hafifletmeye çalışmaktadırlar.

Kapitalist sisteme istikrarlı bir sistem görünüşü vermek ve bu suretle bazı proletarya gruplarının bilinçlerini etkilemek amacıyla, sonuç belirleyici önemi olmayan bazı problemler, uluslararası çaptaki tekel birlikleri tarafından çözümlenmektedir. (Halbuki tekellerden pay alan burjuva bilginleri, bunları, pek önemliymiş gibi göstermeye çalışıyorlar.)

Teknik bazın genişlemesi sonucunda, çalışma durumunda da bir değişiklik olmuştur. Bilim ve teknik alanındaki buluşların derhal uygulanması sayesinde üretimde yeni yeni meslekler ortaya çıkıyor. İşçi sınıfının saflarına yeni kategoriden işçiler giriyor. Üretim güçlerindeki ilerleme, teknik personeli denilen kategorinin gittikçe yaygınlaşmasına yol açmıştır. Bun-

lar, üretimdeki durumları icabı klâsik sanayi proletaryasıyla birleşen, sınıfları bakımından da onun gibi sömürülen işçilerdir.

Çalışanların yapısında meydana gelen bu değişme, iş ücretleri sisteminde de bir biçim değişikliği (modifikasyon) meydana getirmiştir. Kapitalist üretim sürecinde teknik araçların daha geniş ölçüde kullanılmakta olması ve teknik işçilerinin fazlalaşması, daha yüksek ücret alan insanların nispetinde bir artış sağlamıştır. Bu durum, işletmelerde kalifiye personelin mutlak artışıyla orantılıdır. Fakat burjuvazi, kapitalizm çerçevesi içinde meydana gelen bu olaydan, günümüz proletaryası arasında oportünist eğilimleri yaygınlaştırma yönünde yararlanmaktadır. İşverenler, küçük burjuva psikolojisindeki bireycilik (individüalizm) zaaflarından faydalanarak, memnuniyetsizlik ve isyan duygularını, sömürüye karşıkoyma isteklerini uyuşturmaya çalışmakta, bir yandan da bazı işçi tabakaları arasında imtiyazlı duruma sahip olma «iştah»ını gıcıklatmaktadır. Bir kısım ülkelerde bu gibi eğilimlerin az veya çok yayılmış olması, burjuvazinin amaçlarında ne derecede başarıya ulaştığını ortaya koymaktadır.

Çağdaş kapitalizmin üretim bazında meydana gelen bütün bu objektif değişiklikler, hiç şüphesiz ki, diyalektik değişimlerdir ve diyalektik çelişki sonuçları doğurmaktadırlar. Burjuvazinin yeni etkilene olanaklarıyla yan yana, devrimci işçi hareketinin gelişmesine, genişleyip derinleşmesine yardım eden pek çok objektif olanak ve koşullar da belirmektedir. Örneğin, teknik proletaryasının büyümesi, yönetici burjuvaziye, oportünist görüş ve tutumları yaygınlaştırmak için yeni yeni araç ve kanallar sağlamaktadır. Fakat, bu sürecin şu yanı da vardır: Egemen sınıfın istek ve niyeti ne olursa olsun, yakına gelinceye kadar işçi sınıfına ve onun savaşına az veya çok yabancı kalmış olan yeni ve geniş teknik kadrolarını, teknik organizatörleri ve yöneticilerini, işçi sınıfına ve savaşına yakınlaştırmaktadır.

Ekonominin bazı dallarındaki yüksek kontrol sistemi, burjuvaziye, proletaryaya vermek zorunda kaldığı belirli ücret fazlalıklarını faiziyle geri almak imkânını sağlıyor. Örneğin, emekçilerin, grev savaşı sonucunda veya işverenle müzakerelerde elde etmeye muvaffak olduğu ücret artışından sonra da, burjuvazi, üretim tempolarını hızlandırmak, malların fiyatlarını yükseltmek, yeni vergiler koymak v. gibi yollardan kârlarını yine koruyor. Baskılar sonucunda yapılan reformlardan sonra, üretim güçlerini geliştirme sayesinde kayıpları karşılama mekanizmasını harekete geçirme olanakları artıyor. Bu da, burjuvaziye, işçilerin bazı isteklerini yerine getirmeye hazır olduğu hakkında ağız dolusu konuşma imkânını veriyor. Proletaryanın bazı grupları bu olayın sadece tek tarafını, yani yalnız birkaç kuruşluk ücret artışı kazanımlarını görüyor, fakat, bu kazanımları azaltan, hatta kısa zamanda ortadan kaldıran gizli mekanizmayı farkedemiyorlar. Bu aldatmalar, zamanımız oportünizminin birçok kaynaklarından sadece biridir.

Proletarya arasında oportünizm aşılacak için sistemli olarak yararlanılan yapısal değişimler, neo-paternalizm politikasında, yani sömürücülerin, işçilerin baskıları karşısında yapmak zorunda kaldıkları bazı fedakârlıkları, sözde, işçilerin ihtiyaçlarını karşılamak için, kendiliklerinden, babaca şefkatleriyle (pater-Lâtince baba demek) yapıyorlarmış gibi gösterme politikasında dile gelmektedir. Halbuki, üretim süreçlerinin otomatikleştirilmesi ve sermayenin enternasyonalleştirilmesi sayesinde aşırı kâr sağlanmakta ve işçi sınıfının burjuvaziye elverişli mevizlere çekilmesinde, temel isteklerinden vazgeçmeye zorlanmasında bu kârlardan, bu maddi kaynaklardan faydalanılmaktadır. Neo-paternalizm, «işçi aristokrasisi» yaratılmasındaki klâsik «satın alma» usulünden daha etkili sonuçlar sağlamaktadır. Çünkü, kalifiye olmayan işçi yığınları da yararlanma kapanına düşebilmektedirler. Sarı sendika yöneticileri, iktidardaki burjuva çevreleriyle bağlarını kuvvetlendirmede bu politikayı duruma göre uygulamaktadırlar.

b) *Oportünizmin politik kökenleri.* Birbirlerine zıt iki sistem – sosyalizm ve kapitalizm – arasındaki savaş, zamanımızın özüdür. Bu düello, tarihsel gelişme koşullarına, zemin ve zamana uygun biçimler almaktadır. Büyük Oktobr Sosyalist Devriminden ve sömürücülerin müdahaleciler yardımıyla kendi egemenliklerini diriltmek için giriştikleri çabaların ezilmesinden sonra, karşıt sistemli devletler arasında yürütülen dünya çapındaki sınıf savaşının özel bir biçimi olan barış içinde yanyana yaşama ortaya çıkmıştır. Bu, sunî olarak yaratılmış bir politika değildir, dünya devrim sürecinin tamamlanmamış olmasının bir sonucudur. Harp araçlarının bugünkü karakteri de, objektif olarak, barış içinde yanyana yaşamayı gerektirmekte ve güçlendirmektedir. Zira, bu silâhların kullanılması insanlık için görülmemiş bir felâket olacaktır. İşte bu tehlike, geniş halk yığınlarını harbe karşı mücadeleye sevk etmekte, emperyalizmin yeni bir dünya harbine girişme olanaklarını sınırlandırmaktadır.

Birbirine karşıt iki sosyal sistem arasındaki, yani tüm sosyalizm güçleriyle emperyalizm güçleri arasındaki antagonizmin değişmesi imkânsızdır; bunun gibi, bu iki güç arasındaki savaş da kaçınılmaz olarak şu kesin sonucu verecektir: Kapitalist düzen tamamiyle ortadan kalkacak ve dünyanın her köşesinde zâlimsiz ve mazlumsuz bir toplum, komünizm toplumu kurulacaktır.

Emperyalist burjuvazi, birbirine karşıt iki sistem arasındaki savaşın zamanımızdaki biçimlerinin gerçek muhtevasını tahrif etmek için her çareye başvuruyor. Büyük sermayenin hizmetinde olan teorisyen ve propagandistlere göre, askeri tekniğin gelişmesi sonucunda, her iki sistemi barış içinde yanyana yaşamaya mecbur eden değişmez bir statüko kurulmuş. Bugünkü dünya durumu hakkındaki bu değerlendirme, sağcı ve «solcu» oportünizm tarafından işçi sınıfının bazı gruplarına aşılanmıştır. Sağcı oportünistler, dünyanın politik yapısının değişmezliğini iddia ederek, bu durumda sınıf savaşının faydasızlığını savunmaktadırlar. «Solcu» oportü-

nistler ise, barış içinde yanyana yaşama politikasının objektifliğini inkâr etmekte ve – onlara göre yapmacık olan – bu politikanın sorumlularına karşı çetin bir mücadele yürütülmesini istemektedirler.

Emekçilerin mücadelesini durduracak ve sınıf savaşının iç cephesini çökertecek yetenekte olmayan zamanımız burjuvazisi, halk yığınlarının gerçekleştirmek için mücadele ettikleri reformları geçiştirmeyi hedef tutan bir stratejik doğrultu izlemektedir. İşçi sınıfı, ilerici güçlerle ittifak halinde, burjuva devletin anti-demokratik faaliyetine karşı koyarken ve yönetici sınıfın en önemli mevzilerine hücumlar yaparken, burjuvazi, egemenliğini korumak için türlü araçlar kullanmaktadır.

Burjuvazi, burjuva devletin sınıfsal karakteri, ekonomik mekanizması ve politik amaçları konularında halk yığınlarını yanıltıyor. Referendümlar, plebisitler, seçimler, parlamentar sistem v.s. gerçek demokrasinin varlığını ispat eden deliller olarak ileri sürülüyor. Burjuva devletin sınıflarüstü bir kuruluş olduğu, sınıfsal çıkarların üstünde bulunduğu iddia ediliyor. Ve bu gerçek dışı tez, üretim araçlarının özel mülkiyetinde oluşu yüzünden doğan derin sosyal eşitsizlikleri örtbas etmek için türlü dalavere ve yalanlarla süslenmeye çalışılıyor.

Geniş halk tabakaları ve bu arada proletaryanın bir kısmı, bu yaldızlı yalanların altında gizlenen gerçeği birden kavrayamadıkları için, burjuva demokrasisini, mutlak bir şeymiş gibi kabul ediyor, onun, gerçek siyasi devrim savaşının devamına imkânlar sağlayan bir zemin olduğunu görmiyorlar. Oportünizm ve reformizm, kapitalizmin bu politik koşulu hakkındaki bu yanlış görüşü alabildiğine kötüye kullanıyor. Esasen, halk yığınları temsilcilerinin girdiği burjuva parlamentosundan devrimci amaçlar için yararlanmayı reddetmek, reformizmin, sağcı sosyalizmin karakteristik özelliklerinden biridir. Marksizm-Leninizm klâsikleri, onların bu tutumunu «parlamento kretenizmi» olarak nitelemişlerdir. Bu «parlamento sersemliği» oportünistlerin her devirdeki tipik özellikleri olagelmıştır.

Bu alanda yeni olan şey, çağdaş kapitalizmin şu önemli koşulunun oportünistler tarafından yazlaştırılmasıdır: Üretim güçlerinin büyük bir gelişme kaydetmeleri ve bütün toplum yaşayışının karmaşık bir hal alması sonucunda, bu güçlerin tüm toplumun yararına bilinçli olarak yöneltilmeleri objektif bir zorunluk halini almış bulunmaktadır. Burjuvazi, sömürücü sınıf, sadece kendi çıkarlarını korumaktadır, tüm halkın, bütün emekçilerinin çıkarlarını temsil edebilecek kabiliyette değildir. O, çağdaş üretimin istek ve koşullarına uymak zorundadır. Bu yüzden, kendi devletin ekonomiyi, toplumsal ilişkilerin örgütlenmesine müdahalesini genişletmeye başlamıştır. Günümüzün oportünizmi, bu artan müdahaleyi, burjuva devletin sınıflarüstü rolünün kuvvetlenmesi, kapitalin dar egoist çemberinden sıyrılması gibi göstermeye çalışmaktadır. Fakat, meseleyi diyalektik olarak enine boyuna incelediğimiz zaman, sömürücü devletin karakterinde hiçbir değişikliğin meydana gelmediğini, bunun, zamanımız kapitalizminin

derin çelişkilerine eklenen yeni bir çelişki olduğunu açık seçik görmek-
teyiz. Yeni dediğimiz derin çelişki, tekellilerin, devleti kendi çıkarları için
kullanışlarıyla halkın, emekçilerin çıkarlarını gerçekleştirmek ve topluma
düzen vermek için devletin kullanılması ihtiyacı arasındaki çelişkidir. Fakat
devlet, ancak devrimci işçi sınıfının eline geçtiği zaman bu ihtiyacı karşı-
layabilecektir.

Burjuvazi, halka aşıladığı yaldızlı demokrasi hayalinden, kendi sistemini
koruma yönünde faydalandıktan başka, işçi sınıfının iktidarda bulunduğu
ülkelerde eski rejimleri diriltme aksiyonlarını destekleme alanında da
kullanıyor. Yeni toplumda henüz varlıklarını koruyan burjuva liberalizmi
tarafhtarları, proletarya diktaturasının kendi ülkelerine özgü biçimlerinin
karşısına, uydurma demokrasi modelleri çıkarmakla, proletarya diktatura-
sının «insani olmadığını» iddia etmekle ve daha birçok gerçeğe aykırı
sözlerle dâvalarını ispata çalışmaktadırlar. Bu tipik sağcı eğilimlerin geli-
mesi işçi sınıfının egemenliği için daimi bir tehlikedir.

Burjuva devletin politik cihazı, hem baskı mekanizmasıdır, hem de
olgunlaşan sınıfsal anlaşmazlıkları yumuşatmak için kullanan bir araçtır.
Zamanımızın kapitalist toplumu öylesine örgütlenmiştir ki, sarsıntı yarata-
cak bir bunalıma gebe olan şu veya bu problem, çoğu zaman, burjuva-
zinin kendi kararını dayattığı uzlaştırma organlarında çözüme bağlanır.
Bu arada, muhalefet güçlerinin burjuva kanunları çerçevesi dışına çıkma-
masına ve isteklerinin, üzerlerinde «uyuşulması mümkün» istekler olmasına
büyük bir titizlikle dikkat edilir. İşte sosyal demokrat partilerinin ve işçi
örgütlerinin sağ kanatları da, burjuvazinin güttüğü bu politikanın birer
maşalarıdır. Onların ödevi, işçi sınıfı kapitalist toplumla uyuşur hale getir-
mektir. Yeni tipteki devrim partilerinin rollerini kabul etmeyen, bunlara
saldıran ve yerlerini almak için türlü çabalar harcayan «solcu» oportünist-
ler de, proletaryanın sömürüye karşı savaşını engelleyip dururlar.

c) *Oportünizmin ideolojik kökenleri.* Sömürü düzenini savunmakla ödevli
ideologlar, zamanımız kapitalizminde meydana gelen değişikliklerin
gerçek önemini yazlaştırmaya, proleterlerde devrimcilik bilincinin geli-
şmesini engellemeye çalışıyorlar. Anti-komünizm ve işçi hareketiyle savaş,
burjuva ideolojisinin temeli olmakta devam ediyor. Burjuva teorisyenleri,
şimdi, anti-komünizme uydurma bir bilimsel objektiflik kılıfı geçirme gay-
reti içindedirler. Bu, rasgele bir tutum değildir. Yakına gelinceye kadar
anti-komünizm düpedüz, apaçık şekilde yürütülüyordu. Fakat, bu açık
yalanlara halk inanmaz oldu. Bilindiği üzere, çağımızda toplumsal geli-
şmenin temel yönü, sömürücü düzenin kanunları tarafından belirlenmiyor.
İşte bu koşullar içinde burjuvazi, kapitalizmi savunabilmek için, kendi
ideolojik görüşlerini geliştirmek, duruma uygun hale getirmek zorunluğunu
duyuyor.

Burjuvazi, duruma uyabilmek için, proletaryaya karşı dolaylı, kapalı
savaş biçimlerine ön veriyor. Bu arada, dolaysız mücadele biçimlerini de

ihmal etmiyor. Kanımızca, çağdaş emperyalist burjuvazi, sınıf savaşının değişik cephelerindeki çelişkileri âzami derecede gerginleştirirse, bunun, ne gibi sonuçlar vereceğini kestiremediği üçüncü dünya harbine yol açacağından emindir. Bu yüzden, sınıf çatışmalarını, «kabul edebileceği» sınırlar içinde tutmaya ve kendi gerici amaçlarını büyük bunalımlara meydan vermeden gerçekleştirmeye çalışıyor. «İkinci sanayi devrimi», «sınıfların gitgide yok oluşu», «yığinsal tüketim toplumu», «kapitalizmle sosyalizmin yakınlaşması» ve benzeri teoriler, bu çabaların hizmetindedir. Bütün bu teorilerle güdülen amaç, işçi sınıfının ideolojik bir çıkmaza sokmak, savaşın temel silâhi olan sınıfsal diktaturasından ve proletarya enternasyonalizminden onu yoksun etmektir.

Adı geçen teorilere göre, bilimsel-teknolojik devrim, bütün antagonizmaları ortadan kaldıracaktır. Bundan da şu sonuca varılıyor: Dünya, yeni süreçlerin mantığına uyarak, «teknolojik toplum»un yaratılması yönünde geliyor. «Tek boyutlu» olan ve ideolojiye yer vermeyen bu toplumda, tekniğin geniş ölçüde kullanılması yüzünden, «insanî» bir düzen hâkim olacaktır. Zamanımız toplumumuzun en gelişmiş ülkeleri olan Sovyetler Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki benzerlikler, ortak noktalar, bu yarınki toplumun prototipi olarak gösteriliyor. Yine bunlara göre, tarihsel bir zorunluğun ürünü olan bugünkü mücadele, antagonistik nedenlere dayanan bir sınıf savaşı değildir, gerek emperyalizm cephesinde, gerekse sosyalizm cephesinde toplumu «insanileştiren» bir savaştır. Bu «insanileştirme» sınıfsal amaçlar gütmeyeceği için, hiçbir toplumsal güce dayanmıyor. Fakat, her şeye rağmen, böyle bir toplumu gerçekleştirmeye yetenekli bir güç vardır, bu da, «hür» düşünceli aydınlardır. Bu «hür» düşünceli sosyal tabaka, «teknolojik toplum»un ayırıcı mekanizmasının çarkları arasına düşmemiştir.

Birleşik Amerika'daki Sosyal Bilimler İnceleme Konseyi veya Rokfeller Fon'u gibi türlü enstitülerin yardımıyla yönetici sınıf tarafından geniş ölçüde yaygınlaştırılan bu görüşleri Marksist bir tahlilden geçirdiğimiz zaman, gerçek amaçları ortaya çıkarabiliriz. Alabildiğine gerici olan bu teoriler, sosyalizmi de kapitalizmle bir çuvala koymakta ve sosyalist toplumu da, kapitalizmde olduğu gibi kişisel özgürlükleri sağlamıyor diyerek «insanileştirmek» iddiasındadırlar. Sınıflarüstü bir «hümanizm»in maskesi altında, belirli bir biçimi bulunmayan, karman çorman (eklentik) bir toplumun kurulmasını teklif ediyorlar. Böylece, toplumsal gelişme perspektifleri ve kendisini kurtarmak suretiyle bütün toplumu da kurtaracak olan işçi sınıfının kesin rolü de inkâr ediliyor.

«Sanayi toplumu» ideologlarının, «hür aydınları» sosyalist toplumu «insanileştirme» ödevini üzerine olabilecek yetenekte bir güç olarak ileri sürmeleri de bu teorilerin gericilik ve anti-sosyalistliğini ortaya koyuyor. Onların asıl amacı, sosyalist ülkelerdeki işçi sınıfı arasında bile hâlâ bazı unsurlarını korumuş olan küçük burjuva ruhunu harekete geçirmektir.

Böyle unsurların varlığı, burjuva propagandistlerinin ve zamanımızda anti-komünizm stratejisini hazırlamakta olanların etkileri için elverişli bir zemindir. Esasen onlar, ideolojik baltalama ve gerek sosyalist ülkelerde, gerekse sosyalist olmayan memleketlerde işçi sınıfını içerden çöktürmek için elverişli her koşuldan faydalanmaya çalışmaktadırlar.

Bazı sonuçlar

Buraya kadar söylenenlerden şu sonucu çıkarmak mümkündür: proletaryanın gerek ulusal, gerekse uluslararası sınıf mücadelesinde ideoloji cephesinin önemi gitgide büyümektedir. Emperyalist burjuvazinin, ekonomi ve politika alanlarında sınıf çatışmalarının şiddetlenmesinden doğacak tehlikeyi sezmesi, sömürücüleri, işçi sınıfını ideolojik bakımdan silâhsızlandırma çabalarına yöneltmiştir. Günümüzde gericilerin bellibaşlı amaçlarından biri, savaşı yığınların bilincine etkide bulunmaktadır. Burjuvazi, yığınsal propaganda araçları, proletaryayı ekonomik yoldan kendi yanına çekme, dolaylı kontrol metotları gibi çeşitli yollara başvuruyor. İşçiler, üniversite öğrencileri, aydınlar, köy emekçileri, kısacası, bütün sınıflar, tabakalar ve gruplar, tekeli kapitalin yukarıda belirttiğimiz politik doğrultusunu uygulamakla görevli olan bütün organizasyonların dikkati altındadırlar.

Fakat, işçi sınıfı içinde oportünizmi geliştirme yönünde burjuvazinin sarfettiği çabalar büyük engellerle karşılaşılıyor. En büyük engel, sosyalist sistemin, bütün güçlüklerle rağmen başarıyla, zaferlerle gelişmekte olmasıdır. Sosyalizmin çeşitli alanlarda elde ettiği başarılar, sosyalist sistemi temellinden çöktürmek için sarfedilen bütün çabaları suya düşürüyor. Diğer büyük bir engel de, kapitalizmin objektif karakteridir. Kapitalizm, kendine özgü çelişkilerden kurtulamamakta ve bu yüzden de, sosyal bunalımların gelişmesi için elverişli bir zemin olmaya devam etmektedir.

Proletarya arasında belirgin, derin ve sürekli sınıf bilincini geliştirmek için çalışan komünist partilerinin sistemli gayretleri sayesinde, bu objektif faktörler, yığınların politik tutumlarını aktifleştiren birer güç haline almaktadır. Komünist Partilerinin bu çalışmaları ile, zamanımızdaki emperyalist burjuvazi, artık, gerici emellerini gerçekleştiremeyecek duruma gelmiştir. Bundan başka, barış, demokrasi ve sosyalizm uğrunda savaşı güçlerin emperyalist burjuvazi etrafındaki çemberi gitgide daraltmaktadır.

Oportünizmin şu veya bu çeşidinin spesifik karakteri ne olursa olsun, ona karşı mücadele olanaca önemini korumaktadır. Lenin'in belirttiği gibi, oportünizme karşı «her yönden, kesin ve amansız bir mücadele yürütülmedikçe, ne emperyalizme karşı savaşı, ne Marksizm için mücadelenin ve ne de sosyalist işçi hareketi uğrunda savaşı söz bile edilemez.» Bu son derecede kesin hüküm milimi milimine doğrudur, geçmişin ve zama-

nımızın tarihsel tecrübelerine dayanmaktadır. Burjuva etkisinin konke bir ifadesi olan oportünist eğilimler, – hangi aşamada ve hangi olgunluk derecesinde bulunursa bulunsun – devrim sürecini engelleyen oportünizmle savaşın en enerjik dayanağı, hiçbir zaman yolundan dönmeyen proletarya çevreleridir. Bu gerçeğı belirtmek, sekterce yanlışlıklardan kaçınmak için, hem de işçi sınıfının geniş tabakaları arasında sınıf bilincini geliştirerek, oportünistlerin her çeşidini güven ve inançla açıklamak bakımından son derecede önemlidir.

Sovyet komutanları anlatıyor

Yıllar geçiyor... Avrupa'nın harp yüzünden allak bullak olmuş topraklarında, yıllar yılı özlemle beklenen barışın nihayet sağlandığı 1945 yılının o unutulmaz Mayıs günleri üzerinden, bir yıl sonra çeyrek yüzyıl geçmiş olacaktır. Altı yıl süren ağır savaş sonucunda Hitler Almanyası yıkılmış, insanlık faşizmin pençesinden kurtulmuştu.

O günden bu yana tarihte köklü değişimler olmuş, dünyanın politik haritasında sosyalist ülkelerin sayısı artmıştır. Fakat, İkinci Dünya Savaşı olaylarına karşı duyulan ilgi yine de büyüktür. Bu olaylarla ilgili kitaplar yüksek tirajlarla basılmakta ve büyük bir ilgiyle okunmaktadır. Bu da 1939-1945 yılları arasında devam eden harbe milyonlarca insanın katilmasından ve bu harbin bütün kıtalar halkları için ölüm kalım davası olmasından ileri gelmektedir. Öte yandan, bugün hayata atılmış, fakat harp görmemiş yeni kuşak, İkinci Dünya Savaşı hakkında doğru bilgileri ancak o yılları yansıtan kitaplardan edinebilir. Ayrıca, önemli bir gerçek de şudur ki, Dünya Savaşının sonuçları günümüzün en canalıcı politik ve ekonomik problemlerinin çözümünde hâlâ etkiler yapmaktadır.

Tabiidir ki, okuyucular o çetin günlere ait olayların üzerinde etraflıca durduktan sonra, kafalarını kurcalayan şu sorulara doğru cevap aramaktadırlar: 61 ülkeyi saran ve dünya nüfusunun yüzde 80'ini kapsayan İkinci Dünya Savaşı nasıl ve niçin patlak verdi? 50 milyon insanın ölümünden ve tasavvur edilemeyecek ölçüde büyük kayıplardan kim suçludur? Gelecekte böyle bir kanlı facianın tekrarlanmasını önlemek için neler yapılmalıdır?

Bütün bunlar hiç de yabana atılacak sorular değildir. Çünkü, bugün dünya halklarını gerçekten de telâşa düşürecek ve huzursuzluklarını artıracak sebepler pek çoktur. Birleşik Amerika, Batı Almanya ve diğer emperyalist devletler, militarizmi geliştirmekte, intikamcılık yolunda yürümektedirler. Bu yol ise, tarihin de açıkça ispatladığı gibi, insanlığı eninde sonunda harbe sürükleyebilir. Emperyalist ülkelerdeki yönetici çevrelerin davranışlarında, izledikleri iç ve dış politikada göze çarpan birçok unsurlar, silâhlanma yarışını alevlendirmek, saldırgan askeri bloklar kurmak, dünyanın çeşitli bölgelerinde harpler çıkarmak, anti-komünizm ve anti-sovyetizm propagandası yaygarasını körüklemek, demokratik güçlere karşı baskıyı artırmak gibi tutumlar, İkinci Dünya Savaşı hazırlıklarını andırmaktadır.

Bugün insanlık üçüncü dünya savaşının her an patlak vermesi tehlike-
siyle karşı karşıyadır. Bu tehlike gittikçe artmakta ve harpten sonraki
dönemin korkunç bir kâbusu haline gelmektedir. Fakat halk yığınları her
zaman harbe karşıdırlar ve bu tehlikeyle mücadele edebilmek için, harp-
lerin karakterini, kimler tarafından hazırlandığını ve nasıl patlak verdiğini
iyice öğrenmek istemektedirler.

İnsanları yakından ilgilendiren bu soruların cevapları, İkinci Dünya
Savaşına ait belgeleri ve materyalleri inceliyen tarihçilerin hazırladıkları
monografilerde, harbe doğrudan doğruya ve aktif olarak katılanların anı
ve belgelerinde bulunabilir. Haklı olarak denilebilir ki, hâtıra yazar-
larının dışında, geçen harbin tam değerinde bir tarihini yaratmak mümkün
değildir. Çünkü harp çok yönlü bir olaydır. Silâhlı savaş geniş alanları ve
mesafeleri kapsamakta ve bu savaşa hesapsız insan yığınları katılmakta-
dır. Bunun için askeri olayların karmaşıklığını ve dinamizmini bütün ayrıntı-
larıyla hiçbir dokümanter materyalin yansıtamıyacağı muhakkaktır. Zira
çok defalar, önemli direktifler, talimat ve emirler ya ağızdan, ya da tel-
sizle, telefonla ve diğer teknik araçlarla verilmiştir.

İkinci Dünya Savaşına dair hatıralar birçok memlekette yayınlanmıştır.
Politikacılar, diplomatlar, gazeteciler ve daha birçok meslek ve görev
sahipleri harple ilgili anılarını yazmışlardır. Fakat, bütün bunlar arasında
en değerli ve önemli hatıralar, tabiidir ki, erinden mareşaline kadar bizzat
harbe katılan ordu mensuplarının yazdıklarıdır.

Sovyetler Birliğinde hatıra literatürü yaygın bir hal almıştır. Ve bugün
okuyucular arasında büyük bir rağbet bulmaktadır. Hemen söyleyelim ki,
merkezi ve mahalli yayın evleri şimdiye kadar 600'den fazla askeri hatıra
kitapları yayınlamışlardır.⁽¹⁾

Sovyet askeri hâtıra literatürü Batı okuyucularının da dikkatini çekmek-
tedir. İtalya ve Fransa'da birçok Sovyet komutanlarının hatıralarının da
aldığı «İkinci Dünya Harbinde Sovyetler Birliği» adlı bir kitap basılmıştır.
Mareşal V. İ. Çuykov'un hatıraları İngilizceye çevrilerek ABD'de basılmış,
Fransa'da ise Mareşal İ. S. Konev'in hatıraları yayınlanmıştır.

Manga ve takım gibi en küçük birliklerin saflarında doğrudan doğruya
düşmana karşı hücumla geçen, savaşın en çetin anlarında komuta veya

(1) 1941–1945 yılları arasında devam eden Büyük Anayurt Harbini anla-
tan birçok Sovyet yazarı vardır. Bunlar arasında, Sovyet eri V. T. Davidov'un
«Cephe defteri»; kadın pilot P. M. Çeçneva'nın «Uçaklar havalanıyor»;
tabur komutanı S. A. Neustroev'in «Raystag yolu» adlı hatıraları, siyasi
komiser İ. İ. Azarov'un «Çarpışan Odesa», A. G. Ritov'un «Beşinci okyanusun
şövalyeleri», generallerden K. F. Telegin'in «Moskovayı vermedik», A. İ. Ro-
dimtsev'in «Son sınırdan», S. İ. Şçemenko'nun «Harp içinde Genelkurmay»,
mareşallerden İ. S. Konev'in «1945 yılı» A. A. Greçko'nun «Kafkasya savaşı»,
K. A. Meretskof'un «Halkın hizmetinde», K. K. Rokosovski'nin «Askerin boyun
borcu», A. İ. Eremenko'nun «Harp başlangıcında» adlı anı kitapları önemli
bir yer almaktadır.

güzetleme yerlerinde görevini yapan, düşmanın cephegerisinde veya savaş uçağı ile havada çarpışan, ya da hücumdan önce mayın tarlalarında geçitler hazırlayan, orduya cephane, yiyecek ve giyecek sağlayan, köprüler kuran, keşfe giden nice er ve komutanlar tarafından yazılan bu eserlerde harp çeşitli yönleriyle yansıtılmaktadır.

Görüldüğü gibi, bu kitaplar, geçmişteki korkunç olaylara katılmış birçok kimsenin görgü ve yaşantılarından edinilmiş izlenimlerdir. Bunlar, harp olaylarını kendi askeri ihtisaslarının ve taşıdıkları sorumlulukların özellikleri açısından değerlendirmişlerdir. Bundan ötürü de, harp yıllarının olayları bütün yönleriyle yansıtılmış, böylece bu hatıra kitapları tam anlamıyla halk kahramanlığının destani belgeleri değerini kazanmıştır.

Bu belgelerde geçen harbe katılanların hepsinin anıları paha biçilmez bir değer taşımaktadır. Fakat, okuyucuları en çok ilgilendiren, harp yıllarında faşist sürülerine karşı silâhlı savaşa önderlik eden en büyük komutanların yazdıkları hatıralardır. Bu ilgi de rasgele değildir. Çünkü, zengin hayat tecrübesine sahip olan bu gibi kimselerin eserlerinde, askeri harekât büyük bir mesleki ustalıklarla yansıtılmış ve sözün tam anlamıyla en yetkili birçok kişi tarafından aydınlatılmıştır.

Bugüne kadar yayınlanan hatıra kitaplarının, hatta bunlardan bir kısmının muhtevasını bile böyle bir yazı çerçevesi içersinde belirtmek herhalde mümkün değildir. Bunun için, biz bu yazımızda yalnız Büyük Anayurt Harbi'nin (1941–1945) en önemli olaylarını ve yönlerini aydınlatan sorunlar üzerinde duracağız.

İlk önce şu problemleri ele alalım: Sovyetler Birliği'nin savunma hazırlıkları, Silâhlı Kuvvetleri'nin kuruluşu, Büyük Anayurt Harbinin başlaması . . . Anılarını kaleme alanların büyük bir kısmı, bu problemlerin, özellikle harbin ilk günlerindeki durumun ve düşmanın âni saldırısının gerçeğe sadakatla yansıtılmasını büyük bir ödev saymaktadırlar. Harbin daha ilk günlerindeki çarpışmalara doğrudan doğruya katılanlar, ansızın saldıran düşmana karşı girişilen savaşın bütün ağırlığını ve karmaşıklığını açıklamakta ve Sovyet ordusunun yitliğini, direnme gücünü birçok delillere dayanarak göstermektedirler. Anılarını yazanlar, gözden kaçırılan, fakat yapılması mümkün olan ve hatta daha iyi yapılması gereken bazı hususları da açıkça anlatmakta, yüksek askeri yönetiminin kusurlarına ve bazı komutanların yanlış tutumlarına da değinmektedirler. Örneğin Sovyet Mareşali R. R. Rokosovski, harbin daha ilk haftalarındaki çarpışmaları inceledikten sonra şu sonuca varıyor: «Sınırboyu çarpışmalarını biz kaybetmişizdir». Bununla beraber, Rokosovski şuna da işaret ediyor: Artık harbin yakın bir zamanda lehimize döneceği de beklenemez; bu pratik bakımdan da reel değildir. «Şimdi darmadağınık cepheye parça buçuk kuvvetler göndermekle düşman durdurulamaz. Bu, ancak cephemizin, düşmanın güçlü kuvvetlerine karşı mukavemet gösterme yeteneğine sahip olmakla kalmayıp, gereğinde onun savaş mekanizmasına ezici darbeyi de indirebilecek askeri birlikler sevk etmek suretiyle mümkündür. İlk plândaki ödevi-

miz, düşmanın ilerlemesine engel olmak, onu durdurmaktır. Bu da memleketimiz için ölüm kalım meselesidir».

Rokosovski, harbin zincirleme olaylarını, yüksek komutanlığın karar ve direktiflerini, harbin daha ilk döneminde savaşa katılan memleketlerin silâhlı mücadelesinin sonuçlarını, işte böyle, tamamiyle mesleki açıdan ele almaktadır. Temmuz sonuna doğru Sovyet-Alman cephesinin merkez kesiminde meydana gelen durumu da kendi tecrübesine dayanarak şöyle izah etmektedir: «Smolensk bölgesindeki durum yalnız bizim için değil, düşman için de gittikçe ağırlaşıyordu. Almanların hezime uğrayacakları daha Smolensk çarpışmasından belli olur gibiydi. Olayların gelişmesine bakılırsa, düşmanın «yıldırım harbi» plânı suya düşmeye başlamıştı. Zaten bu plân harbin daha başlangıcında iflâsa yüz tutmuş bulunuyordu».

Bu durumun faşist Almanyada nasıl nitelendirildiğini, resmi radyo yayınlarından ve basın sayfalarından değil, bizzat faşist ordularına komuta eden yüksek rütbeli generallerden öğreniyoruz. Hitlerci generaller harp sanatını oldukça iyi bildikleri için Göbels propagandasının etkisi altında kalmış değillerdi. Sovyetler Birliği'ne karşı başlatılan harbin daha ikinci ayında Alman Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanı General Halder hâtıra defterine şunları yazmıştır: «Düşman «Merkez» Orduları Grubu cephesinde «Nevel» çemberini yarmaya muvafak oldu... Bugü genellikle «Merkez» Orduları Grubu Cephesinin hemen her kesiminde durum birden bire gerginleşti... Smolensk cephesinin Kuzey ve Güney kesiminde yeniden taarruza geçen düşman azimli ve enerjik hücumlar yapmaktadır. Birliklerimizin yürüttüğü çarpışmaların amansızlığı, Batıdan cepheye doğru hareket eden piyade kollarının gecikmesi, genellikle bütün ilerleme işlerinin yavaşlaması, harbin başlangıcından beri uzun seferler yapan ve son zamanlardaki çatışmalarla büyük ölçüde kayıplar veren ordularımızın yıpranması gibi hususlar, hattâ yüksek rütbeli komutanlar arasında bile belirli ölçüde hayâl kırıklığı yaratmıştır. Bu hayâl kırıklığının özellikle Kara Kuvvetleri Başkomutanının morali üzerinde olumsuz etkiler yaptığı görülmüştür».

1941 yılının 20 Nisan'ında «böyle bir karamsarlığa kapılmanın» yersiz olduğunu söyleyen Hitler, 11 Ağustos'da fikrini değiştirmek zorunda kalmış ve kendi görüşünü şu şekilde kesinlikle belirtmiştir: «Genel durum ve koşullar, Rusya'nın çapının ve gücünün tarafımızdan küçümsenmiş olduğunu... gittikçe daha açık-seçik gösteriyor. Bu, ekonomik durum ve örgüt bakımından da, ulaştırma araçları ve imkânları bakımından da, hele doğrudan doğruya askeri yönden de böyle görünüyor...»

Sovyet Mareşali K. A. Meretskoî şunları alatiyor: «O ağır günlerimizde, her birimiz, düşmana karşı yürütülen savaşın daha çabuk lehimize dönmesi için çalışıyorduk. Fakat, söylemesi ne kadar ağır olursa olsun, itiraf etmek gerekir ki, bu satırları yazan da dahil, hepimiz hatalar da yapıyorduk. Bazılarımız çok defa şu veya bu tedbirin vaktinde alınması için Yüksek Komutanlığa gereken ciddiyetle başvurmuyorduk. Fakat biz, eninde

sonunda zaferi elde edeceğimize, Sovyetler ülkesinin büyük ve haklı davasının üstün geleceğine yürekten inanıyorduk. İşte bu inançla savaşa atılıyorduk; zafere inancımız bize yeni yeni kuvvetler veriyor ve bizi kahramanlık destanları yaratmaya yöneltiyordu».

Geçen harple ilgili bir olayın veya problemin önemi ne derece büyükse, bunların üzerinde duran hâtıra yazarlarının sayısı da o kadar çoktur. Moskova, Stalingrat, Kurks çarpışmaları gibi büyük olaylarda, Ukrayna'nın ve Belorusya'nın kurtuluşu uğrındaki savaşlarda, Avrupa halklarının faşizm esaretinden kurtuluşu hedef edinen büyük harekâta ve nihayet zaferle sonuçlanan tarihsel Berlin muharebesinde Sovyet ordularının gösterdiği büyük kahramanlığı, elbette askeri hâtıra yazarları en iyi şekilde yansıtabilirlerdi.

İkinci Dünya Savaşı yıllarının büyük olaylarından biri de Moskova çarpışmasıdır. Bu çarpışma büyük mesafeli bir alan üzerinde olmuş ve hemen hemen 6 ay devam etmiştir. Hitlerin stratejik plânlarında, Moskova'nın ele geçirilmesine büyük önem veriliyordu. Bu plânlarda, «yıldırım harbi»nin sona erdirilmesi sorununun çözümü, Moskova'nın ele geçirilmesine bağlanıyordu. Moskova büyük bir mıknaatı gibi, düşman kuvvetlerini kendi üzerine çekiyordu. Orgeneral Klüge, bu konuyla ilgili olarak şöyle diyordu: «Moskova'ya indirilecek son darbeye, Sovyet sistemini canevinden vurmuş olacağız».

Düşmanın niyet ve amaçlarını önceden kestiren Başkomutanlık Karar-gâhı, Sovyetler Birliği başkenti, memleketin politik ve ekonomik merkezi olan Moskova'nın savunulması için büyük hazırlıklar yapıyor, ana kuvvetlerini burada topluyordu. Sovyet komutanları, Moskova çarpışmalarıyla ilgili anılarında, o çetin savaşın karmaşık tablosunu başarıyla çizmekte, Moskova'nın savunulması uğrunda Komünist Partisi'nin ve bütün sovyet halkının gösterdikleri çabaları dile getirmektedirler.

Son zamanlarda, Batıda, eski Hitler'ci generaller tarafından yazılmış birçok hâtıra kitapları yayınlanmaktadır. Bu kitaplarda Almanların, Moskova çarpışmasında ugradıkları hezimetin nedenlerinin izahına büyük bir yer verilmektedir. Bu generaller tarihsel olayları tahrif ederek ve yanlış göstererek, uğramış oldukları hezimetin nedenlerini, kâh taşıt vasıtalarının ve savaş araçlarının içinden çıkılmaz bir çamura batmasına, kâh beklenilmedik soğukların bastırmasına, kâh da bu kesimdeki Sovyet kuvvetlerinin sayıca Almanların bu çarpışmada kullandıkları kuvvetlerden 20 kat üstün oluşuna bağlanmaktadır. Sovyet komutanları ise, yayınladıkları kitaplarda bu gibi iddiaların asılsızlığını delillerle ispat etmekte, Hitler ordularının Moskova çarpışmalarında bozguna uğramalarının sosyal, ekonomik, politik ve askeri nedenlerini açıkça ortaya koymakta, Sovyet ordularının kahramanlığını, sovyet askeri doktrininin üstünlüğünü ikna edici bir şekilde göstermektedirler.

Halkın haklı olarak dediği gibi «dağın büyüklüğü ondan uzaklaştıkça daha iyi görünür». Biz bugün, üzerinden 25 yıldan fazla bir zaman geçmiş

bulunan Stalingrat muharebelerinin Sovyet Ordusunun faşizme karşı elde ettiği nihai zafer için ne muazzam bir önem taşıdığını daha iyi görmekteyiz.

Söz konusu anılarda, bu destani savaş, düşmanın esas kuvvetlerini Volga ve Don vâdileri arasında kuşatma hedefini güden harekât plânının Başkomutanlık Karargâhı, Genel Kurmay ve Cephe Askeri Şuraları tarafından geçgündüz çalışılarak ve en küçük inceliklerini de kapsamak üzere nasıl hazırlandığına varıncaya kadar bütün ayrıntılarıyla anlatılmaktadır. Sovyet Mareşallerinden A. M. Vasilevski ve G. K. Juko'f'un haklı olarak belirttikleri gibi, böyle büyük çapta bir plânın hazırlanması, ancak Başkomutanlık Karargâhı ile Genel Kurmayın güçbirliği ve işbirliği yapmalarıyla mümkündür.

Sovyet hâtıra yazarları, eserlerinde, şimdye kadar basında çıkmamış dokümanlara da yer vermekle, anlattıkların adaha büyük ikna gücü kazandırmaktadırlar. Örneğin Stalingrad'a doğru Güney-Batı cephesindeki ordularımızın 19 Kasım'da, Don Cephesindeki ordularımızın ise 24 saat sonra karşı taarruza geçtikleri bilinen bir gerçektir. Acaba bu neden ileri gelmişti? Mareşal G. K. Juko'f'un açıklamasına göre, Güney-Batı Cephesi ordularının önünde, nispeten büyük bir mesafe aşarak Don nehrini zorlamak gibi karmaşık ödevler vardı. Burada, G. K. Juko'f, ayrıca Stalin'den aldığı bir telgrafa da işaret ediyor. Bu telgrafta Stalin şu talimatı vermektedir: «Feodorof ve Ivanof'un (General Vatutin ve General Eremenko'dan bahsediliyor – P. J.) göç gününü (taarruza geçme gününü – P. J.) kendi takdirinize göre tayin edebilirsiniz. Bunlardan birinin bir veya iki gün önce, ya da daha sonra göçe başlaması hakkında bir fikriniz olursa, bu hususta da durumu kendi takdirinize göre tayin etmekte serbestsiniz».

Harbe bizzat katılmış olanlar tarafından açıklanan bu gibi dokümanlarla sık sık raslamaktayız. Hâtıra kitaplarında, anlatılanların böyle dokümanlarla takviye edilmesi, tarihsel gerçekleri daha doğru ve daha iyi anlamamıza yardım etmektedir. Stalingrat zaferine gelince, gerçek odur ki, çok büyük bir uluslararası önem taşıyan bu zafer, Sovyet askerlerinin savaş ruhunu yükseltmiş, Sovyet halkının ve diğer halkların düşman üzerinde mutlaka zafer sağlanacağına inançlarını artırmıştır. Öte yandan Hitlerlerin esareti altında bulunan barışsever Avrupa halklarının Alman faşist işgalcilerine karşı yürüttükleri kurtuluş savaşlarına yeni bir hız kazandırmıştır.

Hitler, Stalingrat muharebelerinde General Paulos ordularının uğradığı hezimetini duyunca Genel Kurmay Başkanı Zeitle'e şunları söylemiştir: «Paulos'un teslim olmasından sonra askerlerin savaşa devam etmeleri beklenemez. Şimdi ancak şunu söyleyebilirim ki, Doğudaki harbin ileri harekâtla sonuçlanmasına artık hiçbir imkân kalmamıştır. Bunu açıkça görmemiz lâzımdır».

Sovyet askeri hatıra literatüründe, meşhur Kursk çarpışmasından sonra Sovyet Silâhlı Kuvvetlerinin 1944 ve 1945 yıllarında girdiği en büyük taar-

ruzlar bütün ayrıntılarıyla yansıtılmıştır. Sovyet Mareşali İ. S. Konef'in «1945 yılı» adlı hatıra kitabı, Büyük Anayurt Harbinin son dönemine ait olayları kapsamaktadır. Konef, bu kitabında, o zamanlar başında bulunduğu Birinci Ukrayna Cephesi'nin, Visla-Oder, Aşağı ve Yukarı Silezya, Berlin ve Prag harekâtında oynadığı büyük rolü anlatmaktadır. Bu cephe-nin, toplam olarak 1 milyon 200 bin asker mevcuduna, 15-17 bin kadar ağır top ve havantopuna, 2,200-3,300 tanka ve seyyartoplara, 2,500-3,300 uçağa v.s. savaş aracına sahip olduğunu gözönünde tutarsak, Sovyet Ordularının ne muazzam bir vurucu kuvvet teşkil ettiği kolayca anlaşılır. Sovyet Orduları işte böyle bir vurucu kuvvetle düşmanı çökertmiştir.

Mareşal Konef, Sovyet harp sanatının, çözümleyici hedefleri isabetle tespit etmek, indirilecek darbenin yönünü ustaca seçmek, hareketi sistemli olarak yürütmeyi becermek gibi, Hitler Almanya'sının harp makinesinden kat kat üstün olduğunu ispatlayan Şovyet askeri ekolüne özgü en karakteristik niteliklerini elle tutulur şekilde belirtmeyi başarmıştır.

Tanınmış Sovyet komutanları tarafından yazılan ve son yıllarda büyük tirajlarla yayınlanan hatıra kitapları arasında S. M. Şçemenko'nun «Har-p İçinde Genelkurmay» adlı eseri de çok ilginçtir. Bu da boşuna değildir; çünkü Orgeneral S. M. Şçemenko harp yıllarında Genelkurmayda yönetici görevler almış, büyük cepheelerde olayların gidişini yakından izlemiş, birçok hareketin hazırlanmasında rol almış, Başkomutanlık Genel Karargâhında olağanüstü önemli birçok ödevlerin çözümüne doğrudan doğruya katılmıştır. Bunun içindir ki, Orgeneral Şçemenko, hatıralarında Genel Kurmay ve Başkomutanlık Karargâhındaki gergin havayı, çalışma yöntemlerini, bütün ayrıntılarıyla yansıtabilmiştir. Kitabından şunları okumaktayız: «Başkomutanlık Karargâhı ve onun çalışma organı olan Genel kurmay, gerek askeri operasyonların plânlaştırılması ve harekâtın uygulanması işlerini gayet sıkı tutuyor, yedek kuvvetleri her an emre hazır bulunduruyor, uçsuz bucaksız harp alanı üzerindeki harekâtın gelişmesini titizlikle takip ediyorlardı. Cephede veya ordularda hiçbir değişim onların gözünden ve dik-katinden kaçmıyordu. Cephedeki birliklerle Genel Kurmay arasındaki organik bağlantı bir an bile kesilmiyordu. Başkomutanlık Karargâhı ve Genel Kurmay temsilcileri hareket halindeki ordunun daima en çözümleyici kesimlerinde hazır bulunuyor, Başkumandanın verdiği emir ve direktiflerin yerine getirilmesini denetliyor, savaşların gidişiyle ilgili teklifler yapıyorlardı.»

S. M. Şçemenko'nun kitabının, elbette, bütün sorunları kapsadığı söyle-nemez. Fakat bu kitapta, öyle sorunlara değinilmektedir ki, bunlar şimdiye kadar hiç kimse tarafından bu derecede aydınlatılmamıştır. Şçemenko'nun hatıraları işte bundan ötürü okuyucuların dikkatini çekmektedir. Esasen, bu kitabın değeri, S. M. Şçemenko'nun anıları arasına bol bol kattığı bil-gin ve verilerin yeniliğinde ve bunları edebi biçimde sunmasındadır.

Sovyet Mareşali G. K. Juko'ın kitabı da hatıra literatürü arasında önemli bir yer almaktadır. Bu eserde, şimdiye kadar hiç yayınlanmamış belgeler

yer almakta, Sovyet Silâhlı Kuvvetlerinin giriştiği savaş eylemlerinin örgütlenmesi ve yönetimi gibi çok önemli prensip meseleler üzerinde Y. V. Stalin'le yapılan konuşmalar hakkında ilginç bilgiler verilmekte, taarruz veya savunma dönemleri gibi askeri kampanyaların ve en önemli askeri operasyonların tasarı ve plânlaştırılması üzerindeki yaratıcı çalışmalar süreci yansıtılmaktadır. Okuyucu, stratejik operasyonları plânlama işinin, Genel Karargâhın, Genel Kurmay'ın, cephe komutanları ve kurmay başkanlarının kollektif olarak yürüttükleri yaratıcı bir süreç olduğuna kesinlikle kanaat getirmektedir.

Jukoŕ'un hâtıralarında açıkça belirtilen bu sürecin, harekât cephelerinin karşılaştığı stratejik ödevlerin zamanında yerine getirilmesi uğrunda yüksek parti ve devlet organlarının politik çalışmaları ve örgütleme işleri gibi önemli yönleri de dikkati çekmektedir. Bu kitapta, silâhlı savaşın yürütülmesiyle ilgili şu veya bu meselenin çözümü için Yüksek Komutanlıkta yapılan toplantılar hakkındaki bilgilere de geniş bir yer verilmiştir.

Polonya ve Çekoslovakya'nın kurtarılması, Berlin'e girme harekâtı gibi harbin son dönemine hasredilmiş sayfalar elbette okuyucuda büyük bir ilgi uyandıracaktır. Zira Jukoŕ'un «Anılar ve düşünceler» adlı eseri, Sovyet Orduları tarafından gerçekleştirilen Berlin harekâtının önemini küçültmeye çalışan burjuva tarihçileri ve gazetecilerinin iddialarını ikna edici bir biçimde yalanlamaktadır. Nitekim Amerikan tarihçisi M. Florinski'nin, hiç şıkılmadan, Amerika ve İngiltere hükümetlerinin olumlu davranışları sayesinde Sovyet Ordularının Prag'a ve Berlin'e girebildiklerini iddia edecek kadar garabete düştüğü bilinmektedir.

G. K. Jukoŕ, harpten sonra Almanya'nın yönetimi için kurulan Avrupa Kontrol Konseyi'nin çalışmalarını da anlatmakta, harbin ağır sonuçlarını bir an evvel gidermek, Alman halkının hayatına yeniden düzen vermek, yiyecek ve diğer gerekli maddeleri sağlamak, ekonomiyi yeni baştan kaldırmak ve Alman halkının tüm hayatını yeni, demokratik temeller üzerinde yeniden kurmak için Sovyet Hükümetinin ve Almanya'da bulunan Sovyet askerinin gösterdikleri büyük yardımlardan bahsetmektedir. Potsdam Konferansının çalışmaları ve verdiği kararlar, Batı devletlerinin sonradan açtıkları açığa gösterdikleri müsamaha ve destekle yeniden baş kaldıran Alman militarizmi sorunları da bu eserde esaslı olarak ele alınmıştır. Jukoŕ'un şu sözleri, pusuda bekleyen bütün saldırganlar için kesin bir ihtar niteliğindedir: «Alman emperyalizmi, dünyanın ilk sosyalist ülkesi olan Sovyetler Birliği'ni yoketmeyi ve birçok ülkeler halklarını da esaret altına almayı başlıca amaç edinmişti. Hitlercilerin, ilkin Sovyetler Birliği'ni hakladiktan sonra, Avrupa, Asya, Afrika ve Amerika kıtalarının kaderini kendilerine göre yazıp çizdikleri belgeler, direktifler ve haritalar tarih raflarında artık yaprak yaprak sararmıştır. Fakat, bu sararmış belgeleri tekrar tekrar incelediğimiz zaman, Sovyetler Birliği Anayurt Harbinin ne derece büyük önem taşıdığını, dünya hakları üzerinde egemenlik iddialarını nelere mal olabileceğini açıkça görebiliriz.»

Anılarını kaleme alanlar, bütün tarih boyunca en çetin ve en dehşetli harplerden biri olan ikinci Dünya Savaşında, Komünist Partisinin yönetimi altında Sovyet halklarının kazandığı parlak başarıları, Sovyet Silâhlı Kuvvetlerinin gösterdiği büyük vatanseverlik ve enternasyonalci kahramanlığın anlamını belirterek, cephe arkadaşlarının destanlara yaraşır yiğitliklerini tasvir ederek, Sovyet silâhının üstün şan ve şerefine işaret etmekte, Sosyalist vatanın savunulmasını en kutsal bir ödev bilen Sovyet insanların zengin geleneklerini yeni kuşaklara aktarmaktadırlar.

Sovyet askeri hâtıra literatürü, ideolojik mücadelenin önemli bir aracıdır. Askeri anılar, İkinci Dünya Harbinin tarihini her vesileyle tahrif etmeye yeltenen ve insanlığın faşizm üzetinde sağladığı zafere Sovyet halkının büyük katkısını küçültmeye çalışan burjuva sahtekârlara lâayık oldukları cevabın verilmesine yardım etmektedir. Bu tür eserlerde, ülkesinin bağımsızlığını savunan, Avrupa halklarının faşizm vebasından kurtuluşu için canını dişine takarak çarpışan kahraman Sovyet askeri, bütün yüceliğiyle gösterilmekte, yakın geçmişin olayları günümüz ve yarınımız adına yeniden canlandırılmaktadır.

P. Jilin

«Barış ve sosyalizm problemleri» dergisi redaksiyonunun danışma toplantısı

«Barış ve Sosyalizm problemleri» dergisini kendi dilleriyle kendi ülkelerinde yayınlayıp yayan komünist ve işçi partilerinin temsilcileri arasında, Prag'da, 23–24 Nisan günleri bir danışma toplantısı yapılmıştır.

Toplantıya şu kardeş partilerin temsilcileri katılmıştır: Almanya Demokratik Cumhuriyeti, Arjantin, Bulgaristan, Büyük Britanya, Danimarka, Çekoslovakya, Finlandiya, Fransa, İtalya, Kanada, Kolombiya, Lübnan, Macaristan, Meksika, Mogolistan, Norvaç, Polonya, Rumanya, Şili, Sovyetler Birliği, Türkiye. Merkez dergide ve «Barış ve Sosyalizm» yayınevinde daimi çalışan kardeş partiler temsilcileri de toplantıda hazır bulunmuşlardır.

Danışma toplantısı, «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi başredaktörü K. İ. Zarodof'un bir konuşmasıyla açılmıştır.

Derginin sorumlu sekreteri P. Avepsperg, Redaksiyon Kurulu adına, derginin durumu hakkında bilgi vermiştir. Gerek Sorumlu Sekreter, gerekse söz alan temsilciler, dünyanın her köşesinde değişik sosyal tabakalara mensup insanlar arasında dergiye karşı ilginin gitgide arttığını belirtmişlerdir. «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin 24 dilde yayınlanmakta ve 140'tan fazla ülkede yayılıp okunmakta olması, bu ilginin en güzel delilidir.

Danışma toplantısında, derginin yayınlanması ve yayılması konularında tecrübe ve fikir teatisinde bulunulmuştur.

İÇİNDEKİLER

Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümü yaklaşırken

Mihail Suslof

Leninizm ve zamanımız 401

Cek Vadis

Lenin'in yönetmenliğinde çağdaş komünist hareketinin doğuşu . . 426

Komünist ve İşçi Partilerinde

Raymon Güyo

İleri demokrasi ve sosyalist Fransa için 442

Tarihsel tecrübe ve zamanımız

Lonhino Besera

Oportünizmin kökenleri 457

Kitaplar ve dergiler

Sovyet komutanları anlatıyor 471

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin danışma toplantısı . . . 480

B A R I Ŗ V E S O S Y A L I Z M P R O B L E M L E R İ

İngilizcesi:

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

İtalyancası:

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe, Oscure 2. Roma

Almancası:

«GLOBUS»-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,
Höchstädtplatz 3

Yunancası (Kıbrıs'ta):

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53 r., Nicosia

Ruřcası:

Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6, Thákurova 3

Fransızcası:

Societe d'Edition et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

İspanyolcası:

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

Japoncası:

Nauka Ltd., 2, Kanad-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

İsveř dilinde:

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

Bulgarcası:

Rcznoiznos, 1, Rue Tzar Assen, Sofia

Türkçesi:

«YENİ ÇAĞ» – Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6,
Thákurova 3

Fiyatı 1 lira